



BOILEAU - NARCEJAC

complot

Coperta de Mihai Mănescu

BOILEAU-NARCEJAC: Celle qui n'était plus
(Les Diaboliques)
© Éditions Denoël, Paris 1952

Boileau-Narcejac¹

COMPLOT

În românește de Mihai C. Delescu

EDITURA UNIVERS

Colecția **Enigma**

București - 1970

¹ Pseudonim pentru *Pierre Boileau* (28 aprilie 1906 - 16 ianuarie 1989) și *Pierre Ayraud*, aka *Thomas Narcejac* (3 iulie 1908 - 9 iunie 1998).

I.

— Fernand, te rog, încetează să te mai fâțâi atâta.

Ravinel se opri în fața ferestrei și dădu perdeaua la o parte. Ceața devenea tot mai deasă. Era galbenă în jurul lampadelor care luminau cheiul și verzuie sub becurile de gaz aerian ale străzii. Câteodată se umfla în volute, ca un fum greoi, câteodată se prefăcea în bură de ploaie, într-o ploaie foarte mărunță ale cărei picături străluceau, suspendate. Cabinele cu hublourile luminate de la prora lui *Smoelen* apăreau nedeslușite prin pâclă. Când Ravinel nu se mișca, se auzea, în valuri, muzica unui fonograf. Știai că era un fonograf, deoarece fiecare bucată dura aproximativ cam trei minute. Se făcea o scurtă pauză. Atât cât să fie întors discul. Și muzica reîncepea. Venea de pe cargobot.

— Periculos! observă Ravinel. Ia presupune că cineva de pe vas ar vedea-o pe Mireille intrând aci.

— Ei asta-i! făcu Lucienne. Va fi destul de precaută, n-ai grijă... Și apoi, niște necunoscuți! Ce ar putea povesti?

Cu dosul mâneicii, Ravinel șterse geamul pe care respirația îl aburea. Privirea lui, trecând peste grilajul grădiniței, descoperea, spre stânga, o linie punctată de lumini palide și de niște ciudate constelații de lumini roșii și verzi, unele părând mici roți dantelate, ca flacăra lumânărilor în fundul unei biserici, iar altele fosforescente, ca licuricii. Ravinel recunoștea fără greutate curbura cheiului La Fosse, semaforul fostei gări a Bursei și lanterna pasajului de nivel, atârnată de lanțurile care interziceau, în timpul nopții, accesul pe podul transbordor, precum și luminile de poziție de pe *Cantal*, *Cassard*, și *Smoelen*. La dreapta începea cheiul Ernest-Renaud. Lumina unui bec de gaz aerian se răsfrângea palidă pe șine, dând la iveală caldarâmul ud. La bordul lui *Smoelen* fonograful cânta valsuri vieneze.

— Poate că o să ia un taxi, cel puțin până la colțul străzii, spuse Lucienne.

Ravinel lăsă să cadă perdeaua și se întoarse.

— E prea econoamă, murmură.

Urmă o altă tăcere. Ravinel începu iarăși să se plimbe. Unsprezece pași de la fereastră până la ușă. Lucienne își pilea unghiile și, din când în când, ridica mâna spre plafonieră, rotind-o ca pe un obiect de preț. Nu-și dezbrăcase mantoul, dar insistase ca el să-și pună halatul de casă și papucii și să-și scoată gulerul și cravata.

— Abia ai venit. Ești obosit. Te faci comod înainte da a lua masa... Înțelege?

Înțelegea perfect. Ba chiar înțelegea prea bine, cu un fel de luciditate deznădăjduită. Lucienne prevăzuse totul. Când încercă să scoată o față de masă din bufet, îl repezi cu vocea ei aspră, obișnuită să comande:

— Nu, fără față de masă. Abia ai sosit. Ești singur. Mânânci în grabă pe mușama.

Aranjase ea însăși masa: o felie de șuncă, învelită încă în hârtie, era aruncată neglijent între sticla de vin și cana de apă. Portocala era pusă pe cutia de Camembert.

„O frumoasă natură moartă”, gândise el. Și rămăsese mult timp înspăimântat, incapabil să se miște, cu palmele asudate.

— Lipsește ceva, observase Lucienne. Ia să vedem! Te dezbraci... Te pregătești să mânânci... singur... Nu ai radio... Am găsit! Controlezi în treacăt listele de mărfuri ale zilei. E normal!

— Dar te asigur...

— Dă-mi servieta!

Și împrăstie pe un colț al mesei foile de hârtie dactilografiate, cu antetul reprezentând o undiță și un minciog, încrucișate ca niște florete. *Casa Blanche și Lehuédé - Boulevardul Magenta, 145 - Paris.*

În clipa aceea era nouă și douăzeci, iar Ravinel ar fi putut spune, minut cu minut, tot ce făcuseră de la ora opt. Întâi, controlaseră camera de baie, asigurându-se că totul funcționează bine și că nu exista niciun risc ca ceva să nu meargă strună în ultimul moment.

Fernand ar fi vrut chiar să umple imediat baia. Dar Lucienne se opusese.

— Gândește-te. Ea va vrea să dea o raită peste tot. Se va întreba pentru ce era nevoie de apa din cadă...

Erau cât pe ce să se certe. Lucienne era prost dispusă. Cu tot sângele ei rece, o simțai încordată, îngrijorată.

— S-ar zice că nu o cunoști... De cinci ani, bietul meu Fernand.

Tocmai, el nu era chiar atât de sigur că o cunoștea. O femeie! O înâlnești la ora mesei. Faci dragoste cu ea. O duci, duminică, la cinema. Faci economii ca să cumperi o căsuță, la periferie. Bună ziua, Fernand! Bună seara, Mireille! Are buze proaspete și, la colțul nasului, pistrui mărunți. Nu-i vezi decât când o săruți. Când o iei în brațe, Mireille nu e grea. Slăbuță, dar robustă și nervoasă. O femeie drăguță, dar insignifiantă. Pentru ce s-a căsătorit cu ea? Parcă știi de ce te căsătorești? E vârsta. Ai treizeci și trei de ani. Ești dezgustat de hoteluri, de birturile ieftine, de localurile cu preț fix. Nu-i amuzant să fii reprezentant de comerț. Patru zile pe drum. Ești mulțumit să găsești, sâmbăta, căsuța de la Enghien și pe Mireille surâzătoare, care coase câte ceva la bucătărie.

Unsprezece pași de la ușă la fereastră. Hublourile de pe *Smoelen*, trei discuri aurii, care coborau încetul cu încetul, pentru că era ora refluxului. Venind dinspre Chantenay, un tren de marfă defila încet. Roțile scârțâiau pe o contrașină, acoperișurile vagoanelor alunecau cu o mișcare domoală, treceau pe sub semafor strălucind în ploaie. Un vagon german vechi, cu cabină de frână, se îndepărtă ultimul, cu o lanternă roșie atârnată deasupra tampoanelor. Muzica fonografului se auzi din nou.

La nouă fără un sfert băuseră un păhărel de coniac, să-și mai dea curaj. După aceea, Ravinel se descălțase, își pusese vechiul lui halat de casă, găurit în față de scânteile căzute din pipă. Lucienne pusese masa. Nu mai găsiseră nimic să-și spună. Automotorul de Rennes trecuse la ora nouă și șaisprezece, iluminând plafonul sufrageriei cu un șir de lumini și multă vreme se auzise zgomotul limpede al roților.

Trenul de la Paris nu sosea decât la zece și treizeci și unu. Încă o oră! Fără zgomot, Lucienne continua să-și pilească unghiile. Pe cămin, deșteptătorul bătea precipitat minutele și câteodată ritmul său se dereglă, mecanismul părea că face un pas greșit și apoi bătaia lui reîncepea, cu o sonoritate oarecum diferită. Ochii lor se ridicau, se întâlneau. Ravinel își scotea mâinile din buzunar și le strângea la spate, continua să umble, purtând cu el imaginea unei Lucienne necunoscută, cu trăsăturile fixe, cu fruntea îngândurată. Erau pe cale să facă o nebunie. O nebunie!... Și dacă scrisoarea trimisă de Lucienne nu fusese distribuită!... Dacă Mireille nu se simțea bine... Dacă...

Ravinel se trânti pe un scaun lângă Lucienne.

— Nu mai pot.

— Ți-e frică?

Protestă imediat.

— Frică! Frică! Nu mai mult decât ție.

— Ar fi de dorit.

— E numai așteptarea asta. M-apucă frigurile.

Ea îi palpă încheietura mâinii, cu mâna ei aspră, expertă, se strâmbă.

— Ți-am spus, reluă el. Sunt gata să mă îmbolnăvesc. Asta ne-ar mai trebui.

— Mai este încă timp, făcu Lucienne.

Se sculă, își încheie încet mantoul, își trecu neglijent pieptenul prin părul brun, buclat, tăiat scurt pe ceafă.

— Ce faci? bolborosi Ravinel.

— Plec.

— Nu.

— Atunci, fii mai bărbat... De ce ți-e frică?

Eterna discuție avea să reînceapă. Ah! Cunoștea pe de rost

argumentele lui Lucienne. Le sucise, pe dos și pe față, le studiase unul câte unul, zile întregi. Ezitase destul, înainte de a se hotărî! O vedea din nou pe Mireille în bucătărie. Călca și, din când în când, mai mesteca un sos, într-o cratiță. Ce bine știuse să mintă! Aproape fără efort.

— L-am întâlnit pe Gradère, un fost camarad de militărie. Ți-am mai vorbit de el, nu? Lucrează în asigurări. Se pare că ăsta câștigă barosan.

Mireille călca un chilot. Vârful lucios al mașinii aluneca ușor printre nasturi, lăsând după el un fel de dâră albă, din care se ridica un abur ușor.

— M-a tot bătut la cap cu încăpățănare să-mi asigur viața. Oh! Îți mărturisesc că la început am fost oarecum sceptic... Îi cunosc eu pe ăștia. Se gândesc întâi la comisionul lor. E natural... Totuși, reflectând mai bine...

Mireille așezase fierul pe suport și-l scosese din priză.

— În meseria mea, continuă el, văduvele n-au dreptul la pensie. Iar eu circul destul de mult și pe orice fel de vreme... Un accident se poate întâmpla ușor... Ce te-ai face? N-avem bani... Gradère mi-a prezentat un proiect... Rata nu este enormă și avantajele sunt realmente interesante... Dacă aș dispărea... Doamne! Nu se știe cine trăiește și cine moare... ai încasa două milioane.

Asta da. Asta era o dovadă de dragoste. Mireille fusese profund tulburată.

— Ce bun ești, Fernand! îi spusese.

Rămânea acum partea cea mai grea: să o convingă pe Mireille să semneze și ca o asigurare similară, în favoarea lui. Dar cum să ataci acest subiect delicat?

Și iată că însăși biata Mireille i-o propusese de la sine, o săptămână mai târziu...

— Dragul meu! Vreau și eu să semnez o poliță de asigurare... Nu se știe cine trăiește și cine moare, cum spui tu... Și te pomenești singur, fără servitoare, fără nimeni.

El protestase, bineînțeles. Exact atât cât trebuia. Și ea semnase. De atunci trecuseră mai bine de doi ani.

Doi ani! Timpul cerut de către societăți, pentru a garanta și decesul prin sinucidere. Căci Lucienne nu lăsase nimic la voia întâmplării. Cine știe la ce concluzie puteau să ajungă anchetatorii? Or, nu trebuia ca Asigurarea să se poată dezice...

Toate celelalte detalii fuseseră puse la punct cu grijă. În doi ani ai timp să te gândești, să cântărești pro și contra. Nu. Nu era nimic de care să-i fie teamă.

Ora zece.

Ravinel se ridica și el și se apropie de Lucienne, lângă fereastră. Strada era goală, lucind de ploaie. Își trecu mâna sub brațul amantei.

— Nu-i din vina mea. E ceva nervos. Când mă gândesc...

— Nu te gânde.

Rămaseră unul lângă altul, nemișcați, enorma tăcere a casei apăsându-i pe umeri și, în spatele lor, bătaia înfrigurată a deșteptătorului. Hublourile lui *Smølen* pluteau ca niște linii alburii, din ce în ce mai palide. Ceața se îngroșa tot mai mult. Muzica fonografului devenea și ea nedeslușită, semănând cu furnălaa unui telefon. Ravinel sfârși prin a nu mai ști dacă e sau nu viu. Când era mic, așa își închipuia flăcările iadului: o așteptare lungă în negură. Închidea ochii și, întotdeauna, avea senzația unei căderi. Ceva vertiginos, teribil și totuși destul de agreabil. Mamă-sa îl scutura:

— Ce faci, dobitocule?

— Mă joc.

Deschidea din nou ochii, zăpăcit, buimăcit. Se simțea vag vinovat. Mai târziu, când avu loc prima comuniune, când abatele Jousseume îl chestionase: „Niciun gând vinovat?... gesturi contra castității?...” se gândise imediat la jocul cu ceața. Da, era desigur ceva necurat, nepermis. Și totuși, nu renunțase niciodată. Ba, cu timpul, jocul se mai și perfecționase. Ravinel avea sentimentul că era invizibil, că se evaporă ca un nour. În ziua în care îl înmormântaseră pe tatăl lui, de exemplu... În ziua aceea, se lăsase o ceață adevărată, așa de deasă încât dricul semăna cu o epavă care se cufunda lin într-o opacitate lipicioasă... Trăiai parcă în altă lume... Nu era nici trist, nici vesel... O pace adâncă... Partea cealaltă a unei frontiere interzise.

— Zece și douăzeci.

— Ce?

Ravinel se văzu din nou în camera slab luminată, mobilată sărăcăcios, lângă o femeie în mantou negru, care scotea o fiolă din buzunar. Lucienne! Mireille! Respiră adânc și începu din nou să trăiască.

— Hai! Fernand! Scutură-te. Uite, destupa carafa.

Îi vorbea ca unui copil. De aceea o iubea pe doctorița Lucienne Mogard. Încă o idee bizară, deplasată. Doctorița era amanta lui! Erau momente când faptul acesta îi părea aproape de necrezut, aproape monstruos. Lucienne goli conținutul fiolei în carafă și clatină puțin amestecul.

— Ia vezi și tu. Niciun miros.

Ravinel mirosi carafa. Exact. Niciun miros. Întrebă:

— Ești sigură că doza nu e prea tare?

Lucienne ridică din umeri.

— Dacă ar bea toată apa, nu zic. Și încă. Dar se va mulțumi cu un pahar, două. Îți închipui că-i cunosc efectul!... Va adormi imediat, poți să mă crezi.

— Și... în caz de autopsie, nu se va găsi nicio urmă de...

— Nu e vorba de o otravă, bietul meu Fernand. Numai de un soporific. Se digeră imediat...

— Hai! Așază-te la masă.

— Am mai putea aștepta puțin.

Se uitară amândoi la deșteptător. Zece și douăzeci și cinci. Trenul de la Paris traversa triajul la Blottereau. În cinci minute se va opri în gara Nantes. Mireille va merge repede. Nu-i va trebui mai mult de douăzeci de minute. Chiar mai puțin, dacă lua tramvaiul, până în piața Comerțului.

Ravinel se așează, desfăcu hârtia în care era șunca. Simți pe moment un fel de greață când văzu carnea asta de un roz bolnăvicios. Lucienne turnă vin în pahar, aruncă o ultimă privire în jurul ei, păru satisfăcută.

— Te las... E timpul... Nu-ți pierde capul; fii natural și ai să vezi că totul va merge bine.

Puse mâinile pe umerii lui Ravinel, îl sărută ușor pe frunte, îl mai privi o dată înainte de a deschide ușa. El își tăie o felie de șuncă și începu să mestece cu hotărâre. Nu o auzi pe Lucienne ieșind, dar după o anumită nuanță a tăcerii, știu că e singur și anxietatea începu să-l cuprindă. Degeaba încerca Ravinel să repete gesturile sale de fiecare zi, adică să-și fărâmițeze pâinea, să bată cu vârful cuțitului ritmul unui marș pe mușamaua de pe masă, să se uite distrat la foile dactilografiate:

Mulinete Luxor (10)..... 30.000 fr.

Cizme model „Sologne” (20 perechi)..... 31.500 fr.

Lanțete grele „Flexor” (6).....22.300 fr.

Era incapabil să înghită un dumicat. Un tren fluieră, undeva departe, poate înspre Chantenay. Poate spre podul Vendeei. Imposibil să-ți dai seama, cu ceața asta. Să fugă? Lucienne trebuie să fie postată undeva pe chei. Era prea târziu. Nimic n-o mai putea salva pe Mireille. Și toate astea pentru două milioane! Toate astea pentru a satisface ambiția lui Lucienne de a deschide un magazin la Antibes². Toate planurile erau

2 **Antibes Juan les pins** (occitană *Antíbol*) este un oraș în sud-estul Franței (departamentul Alpes-Maritimes), pe malul Mării Mediterane. Este una din cele mai importante stațiuni de pe Coasta de Azur. La Antibes se află Muzeul Pablo Picasso.

gata. Avea un creier de om de afaceri, asemănător unui fișier ultra perfecționat. Toate proiectele erau aranjate impecabil în capul ei. Închidea ochii pe jumătate și murmura: „Atenție! Să nu confundăm!” și claviatura funcționa, se declanșa și răspunsul apărea complet, precis. În schimb, el... se încurca în socoteli, trebuia să-și piardă ceasuri întregi ca să claseze, să-și trieze actele, nemaștiind cine îi comandase cartușe, cine ceruse bambusuri japoneze. Îi era lehamite de această meserie. Pe când la Antibes...

Ravinel contempla carafa strălucitoare, prin care felia lui de pâine se deforma, aducând a burete... Antibes! Un magazin șic... În vitrină, puști cu aer comprimat pentru vânătoria subacvatică, ochelari, măști, costume ușoare de scafandru... O clientelă de amatori bogați... În față, marea, soarele... Numai gânduri plăcute, simple, de care nu poți roși. Sau dus cețurile Loirei, ale Vendeei... Gata cu fantasmagoriile ceții! Un alt om. Lucienne i-o promisese. Viitorul apărea ca într-o sferă de cristal. Ravinel se vedea cu pantaloni de flanelă și cămașă „Lacoste”. Era bronzat. Atrăgea privirile...

Trenul fluieră aproape sub fereastră, și Ravinel se frecă la ochi, se duse să ridice un colț al perdelei. Era într-adevăr trenul Paris-Quimper, care se îndrepta spre Redon, după o oprire de cinci minute. Mireille voiajase în unul din aceste vagoane cu luminile aprinse, care făceau să fugă pe caldarâmul străzii dreptunghiuri mari luminoase. Erau compartimente goale, cu dantele, oglinzi, fotografii deasupra banchetelor. Erau compartimente pline de marinari care mâncau. Imaginile se perindau, abia reale, fără nicio legătură cu Mireille. În ultimul, compartiment un om dormea, cu capul acoperit cu un ziar împăturit. Vagonul de bagaje din coada trenului dispăru, și Ravinel băgă de scamă că, la bordul lui *Smoelen*, muzica încetase. Hublourile nu se mai vedeau. Mireille era singură, nu prea departe, desigur, mergând repede cu tocurile ascuțite. Poate că avea un revolver în poșetă, revolverul pe care i-l lăsa când pleca în voiajul lui de afaceri? Dar nu știa să-l întrebuințeze. Nu va avea niciun motiv să-l întrebuințeze. Ravinel apucă de gât carafa și o ridică în lumină. Apa era limpede; drogul nu lăsase niciun depozit. Își umezi degetul, îl puse pe limbă. Apa avea un mic gust. Dar așa de imperceptibil! Ai fi trebuit să fi fost prevenit...

Zece și patruzeci.

Ravinel se forță să înghită câteva îmbucături de șuncă. Acuma nu mai îndrăznea să facă nicio mișcare. Mireille trebuia să-l surprindă așa, luându-și cina pe colțul mesei, singur, morocănos, obosit.

Și, deodată, îi auzi pașii pe trotuar. Imposibil să te înșeli. Mersul ei era aproape imperceptibil. Totuși, l-ar fi recunoscut între o mie: un ritm

săltăreț, sacadat, împiedicat de fusta strâmtă a taiorului. Poarta grilajului abia scârțâi. Apoi, tăcere. Mireille traversă grădinița pe vârful picioarelor, apăsă pe clanța ușii. Ravinel uitase să mai mănânce. Mai luă șuncă. Fără să vrea, stătea pe scaun puțin într-o parte. Îi era frică de ușă, de tăcerea din spatele lui. Mireille stătea desigur lângă canat, cu urechea lipită de scândură, pândind. Ravinel tuși ușor, făcu să sune gâtul sticlei de marginea paharului, cocoloși niște hârtie. Dacă ea se aștepta să surprindă vreun zgomot de sărutări...

Ea deschise ușa cu putere. El se întoarse.

— Tu?

În taiorul ci bleu marine, sub haina de voiaj larg descheiată, era subțire ca un băiețaș. Ținea sub braț poșeta mare, neagră, cu inițialele: M.R. Și-și răsucea mânușile cu degetele ei subțiri. Nu se uita la bărbat, ci la bufet, la scaune, la fereastra închisă, apoi la masa pusă, cu portocala în echilibru pe cutia cu brânză, la carafă. Făcu doi pași, își ridică voaleta, pe care mai rămăseseră prinse câteva picături de apă, ca într-o pânză de păianjen.

— Unde e? Vrei să-mi spui unde e?

Ravinel se ridică încet, buimăcit.

— Cine?

— Femeia aia... Știu tot... Nu-i nevoie să minți.

Îi oferi, mașinal, un scaun și cu spinarea puțin încovoiată, cu o cută de stupoare pe frunte, bălăbănindu-și brațele cu podurile palmelor în afară, se auzi pe el însuși spunând:

— Micuța mea Mireille... Dar ce ai? Ce înseamnă toate astea?

Atunci, ea se prăbuși pe scaun și, cu fața ascunsă în brațul îndoit, cu părul blond revărsat peste farfuria cu șuncă, începu să plângă cu hohote. Și Ravinel surprins, sincer și profund impresionat, o bătă ușor pe umăr.

— Ei hai. Ei hai... Calmează-te! Ce-i povestea asta cu o femeie? Credeai că te înșel... Micuța mea! Hai, vino să vezi... Da! Da! Insist. Îmi vei explica pe urmă.

O ridică, o susținu de talie, o antrenă cu pași mărunți. În timp ce ea plângea la pieptul lui.

— Uită-te bine peste tot. Nu-ți fie frică.

Cu piciorul, împinse ușa camerei, băjbâi ca să găsească comutatorul. Vorbea tare, cu un fel de prietenie ursuză, greoaie.

— Recunoști camera, nu?... E numai patul și dulapul... Nimeni sub pat și nimeni în dulap... Miroase!... Aspiră o dată tare... mai tare... Da, miroase a pipă, pentru că fumez înainte de a adormi... Dar dacă vrei să descoperi un parfum, poți să cauți mult și bine... Acuma, în camera de baie... Și în bucătărie, da, insist...

Deschise, în glumă, dulăpiorul pentru alimente. Mireille își șterse ochii, începu să surâdă printre lacrimi. O sili să se întoarcă, șoptindu-i la ureche:

— Ei, te-ai convins?... Fetiță mică! În fond nu-mi displace să te știu geloasă... Dar să faci o asemenea călătorie. În noiembrie! Ți s-au spus desigur niște orori?

Se înapoiaseră în sufragerie.

— Ei drăcie! Uităm garajul!

— Nu ai dreptate să glumești, bolborosi Mireille.

Și, din nou, era cât pe aci să izbucnească în lacrimi.

— Hai! Vino să-mi povestești drama asta mare... Uite, așază-te în fotoliu, până pun radiatorul în priză... Nu ești prea obosită?... Văd bine că ești epuizată, zău... Fă-te barem comodă.

Apropie radiatorul de picioarele soției, îi scoase pălăria și se așeză pe brațul fotoliului.

— O scrisoare anonimă, nu-i așa?

— Dacă n-ar fi vorba decât de o scrisoare anonimă!... Mi-a scris Lucienne.

— Lucienne!... Ai scrisoarea?

— Vezi bine.

Ea își deschise poșeta, scoase scrisoarea. El i-o smulse din mână.

— E chiar scrisul ei. Ei, poftim!

— Oh! nu s-a jenat să semneze.

El se prefăcu că citește. Cunoștea pe de rost aceste trei pagini pe care le scrisese Lucienne, cu o zi mai înainte, de față cu el: ... *o dactilografă de la Creditul Lionez, o roșcovană, tinerică, pe care o primește în fiecare seară. Am ezitat multă vreme ca să te previn, dar...*

Ravinel umbla încoace și încolo, strângând pumnii.

„E de necrezut! Trebuie că Lucienne a înnebunit subit...”

Strecură scrisoarea în buzunar, cu un gest care voia să pară mașinal, se uită la deșteptător.

— Este desigur cam târziu... Și apoi, miercurea trebuie să fie la spital... Păcat! Am fi lămurit imediat toată povestea asta... În orice caz, nu va pierde nimic așteptând.

Se opri brusc, întinse larg brațele vrând parcă să spună că nu înțelege nimic.

— O femeie care pretinde că este prietena noastră... Pe care o considerăm ca făcând parte din familie... Pentru ce? Pentru ce?...

Își turnă un pahar de vin și îl bău pe nerăsuflăte.

— Vrei să mănânci ceva? Nu-i totuși un motiv, pentru că Lucienne...

— Nu, mulțumesc.

— Atunci, puțin vin?

— Nu. Numai un pahar mare de apă.

— Cum vrei.

Luă carafa fără să tremure, umplu paharul, îl așează lângă Mireille.

— Dar dacă cineva i-o fi imitat scrisul, semnătura.

— Haida de! O cunosc prea bine... Și hârtia asta! În fine, scrisoarea a fost expediată fără doar și poate de aici. Uite ștampila poștei: *Nantes*... A fost pusă ieri. Am primit-o cu poșta de ora patru. Zău! Ce lovitură!

Își trecu batista peste față, întinse mâna spre pahar.

— Ah! N-am stat mult la îndoială.

— În asta te recunosc prea bine.

Ravinel îi mângâie încetișor, părul.

— În fond, Lucienne este poate pur și simplu geloasă, murmură el. Ea ne vede foarte uniți... Sunt oameni care nu pot suporta fericirea altora. Și apoi, parcă putem ști ce-i în mintea ei?... Te-a îngrijit admirabil, acum trei ani... Oh! nu neg, a fost devotată... Poate pentru că tu păraai pe ducă... Dar în sfârșit, este doar meseria ei să salveze oamenii. Și apoi, se poate să fi avut pur și simplu noroc. Nu toate tifosurile sunt mortale.

— Da, dar, adu-ți aminte ce drăguță a fost... Până într-atât încât să mă trimeată înapoi la Paris cu ambulanța spitalului.

— De acord! Dar cine îți spune că nu se gândea, chiar din momentul acela, să se vâre între noi?... Căci în sfârșit, acum că mă gândesc mai bine... Mi-a făcut avansuri. Mă miram eu că o întâlneam așa de des... la spune, Mireille? Dar dacă ar fi îndrăgostită de mine?

Pentru prima oară, figura Mireillei se luminea.

— Tu? spuse ea. Un babalâc! Ce-ți veni?

Bău cu înghițituri mici, împinse paharul gol și, văzând pe Ravinel foarte palid și cu ochii strălucitori, adăugă, căutând să-i ia mâna:

— Nu te supăra, dragule! Am spus-o ca să te necăjesc... E doar rândul meu.

II.

— Nu cumva te-ai dus să-i povestești fratelui tău...

— Ei așa! Mi-ar fi fost prea rușine... Și apoi abia am avut timp să alerg la gară.

— Va să zică nimeni nu știe de voiajul tău.

— Nimeni. N-am de dat socoteală nimănui.

Ravinel întinse mâna spre carafă.

— Încă puțină apă?

Umplu paharul, fără să se grăbească, apoi adună foile dactilografiate, risipite pe masă: *Casa Blanche și Lehuédé*... O clipă rămase pe gânduri.

— Și totuși nu văd altă explicație. Lucienne vrea să ne despartă... Adu-ți aminte... Exact acum un an, când a făcut stagiul acela, la Paris. Mărturisește că ar fi putut să-și găsească locuință la spital sau la hotel... Dar nu..

— A trebuit să se instaleze la noi.

— Dacă n-am fi invitat-o, după toate atențiile pe care le-a avut față de mine!

— Nu zic nu. Dar de ce ni s-a vârât în suflet? Puțin mai lipsea și ar fi început să dirijeze totul. Sfârșiseși prin a o asculta ca o servitoare.

— Oh! Tocmai tu vorbești. Parcă pe tine nu te trata ca pe un gogoman?

— Totuși nu eu îi găteam mâncările preferate.

— Nu. Dar îi băteai corespondența la mașină.

— E o fată ciudată, spuse Ravinel. Ce-o fi sperat trimițându-ți scrisoarea? Era firesc să se gândească că vei veni imediat... și ea știa că mă vei găsi singur. Atunci? Duplicitatea ei ar fi ieșit imediat la iveală.

Mireille păru impresionată și Ravinel resimți o plăcere aprigă. Ca s-o prefere pe Lucienne, asta nu putea accepta.

— Pentru ce? murmură Mireille. Da, pentru ce?... E totuși bună.

— Bună!... Se vede că n-o cunoști. Biata mea micuță! Eu care am văzut-o la lucru. Aici, în mediul ei. Dar nici nu poți să-ți închipui!... Uite, infirmierele ei! Dacă ai ști cum se poartă cu ele!

— Ei asta!

Mireille încercă să se scoale, dar fu nevoită să se sprijine de fotoliu, apoi căzu din nou și-și trecu dosul mâinii peste față.

— Ce ai?

— Nimic... O amețeală.

— Vezi în ce hal ai ajuns. Dacă te îmbolnăvești... În orice caz, nu Lucienne te va îngriji.

Ea căscă, își ridică părul cu o mișcare fără vlagă.

— Ajută-mă, te rog, îi zise. Vreau să mă întind puțin. Mi s-a făcut somn, așa dintr-o dată, dar ce somn!

O apucă de sub brațe. Ea era cât pe aci să se prăbușească înainte, se agăță de marginea mesei.

— Sărăcuța de tine. Să ajungi în halul ăsta!

O trase spre dormitor. Picioarele lui Mireille se îndoiu, devenind moi. Și le târa pe parchet, pierzându-și un pantof. Ravinel, complet epuizat, îi dădu drumul să cadă pe pat. Era palidă și părea că respiră anevoie.

— Cred că... nu am avut dreptate...

Vocea îi era doar un murmur, dar ochii mai aveau o mică flacără de viață.

— Nu trebuia să te vezi cu Germain sau cu Marthe, zilele stea? Întrebă Ravinel.

— Nu... Nu înainte de săptămâna viitoare.

Acoperi cu cuvertura picioarele soției sale. Ochii lui Mireille nu-l mai părăseau, ochi plini de spaimă, în fundul cărora se ghicea frământarea obscură a unui gând pe punctul de a se destrăma.

— Fernand!

— Ce mai vrei?... Odihnește-te.

— ... paharul...

Nu mai era nevoie să mintă. Ravinel încercă să se depărteze de pat. Ochii îl urmăreau, rugători.

— Dormi! strigă el.

Pleoapele lui Mireille se mișcă, o dată, de două ori. În centrul pupilelor nu mai era decât un punct minuscul de lumină, apoi lumina se stinse, ochii se închiseră încet. Ravinel își trecu mâna peste față, cu un gest brusc, ca un om care simte pe piele un fir de păianjen. Mireille nu mai mișca. Între buzele ei fardate, apărea linia sidefie a dinților.

Ravinel părăsi camera, înaintă bâjbâind în vestibul. Se simțea puțin amețit și avea, lipită pe retină, imaginea ochilor lui Mireille, o imagine galbenă, când strălucitoare, când tulbure, care se așeza peste tot în fața lui, ca un fluture de coșmar.

Traversă grădinița din trei pași mari, trase portița pe care Mireille o lăsase întredeschisă, și strigă încet:

— Lucienne!

Ea ieși, imediat, din umbră.

— Vino! spuse el. S-a făcut.

Lucienne intră înaintea lui în casă.

— Ocupă-te de baie, îi spuse ea.

Dar el o urmă în dormitor, ridică în treacăt pantoful, și îl puse pe cămin, de care fu nevoit să se reazeme. Lucienne ridică pleoapele lui Mireille, una după alta. Se vedea globul alburui al ochiului, pupila inertă care părea pictată pe albul ochiului. Și Ravinel, fascinat, nu putea întoarce capul.. Simțea că fiecare gest al lui Lucienne îi pătrundea în memorie și i se imprima acolo ca un tatuaj oribil. Citise, în reviste, reportaje și articole despre serul adevărului. Dacă poliția... Tremură, își împreună mâinile, apoi, speriat de acest gest de rugă umilă, le duse la spate. Lucienne observă atent polsul lui Mireille. Degetele ei nervoase fugeau de-a lungul încheieturii albe ca un animal sprinten care caută artera, înainte de a înțepa sau de a mușca. Se opriră, se adunară la un loc. Lucienne ordonă

fără să miște:

— Baia. Repede!

Își luase vocea ei de doctor, o voce puțin seacă, care avea obiceiul să emită sentințe indiscutabile, vocea care-l liniștea pe Ravinel când se plângea de inimă. Se târî până în camera de toaletă, deschise robinetul și apa țâșni zgomotos pe fundul băii. Speriat, închise robinetul pe jumătate.

— Ei bine, strigă Lucienne, ce nu merge?

Și cum Ravinel nu răspunse, ea veni până în prag.

— Zgomotul, zise el. Sa n-o deșteptăm.

Ea nu-și dote măcar osteneala să răspundă, dar, ca o sfidare, deschise complet robinetul de apă rece, apoi pe cel de apă caldă. După aceea se întoarse în dormitor. Apa creștea încet în baie, o apă puțin verde, străbătută de bășici, și un abur ușor se forma la suprafață, se condensa în picături perfect rotunde, strânse una lângă alta pe suprafețele de email alb, pe pereți, până pe policioara de sticlă a lavaboului. Oglinda, aburită de ceață, nu-i reflecta lui Ravinel decât o siluetă confuză, de nerecunoscut. Încercă apa cu mâna, ca și cum ar fi fost vorba de o baie adevărată, și dintr-o dată, se ridică, cu tâmpile zvâcnind. Adevărul îl lovi încă o dată în față, căci era o adevărata lovitură. Lovitură de pumn și în același timp lovitură de lumină. Înțelegea ceea ce era pe cale să înfăptuiască și tremura din cap până în picioare... Din fericire, această impresie nu dăinui mult. Încetă foarte repede să realizeze că era vinovat, el, Ravinel: Mireille băuse un somnifer. O baie se-umplea. Nimic din toate astea nu semăna cu o crimă. Nimic din toate astea nu era teribil. Turnase apă într-un pahar, dusesse pe soția lui până la pat... Gesturi de fiecare zi. Mireille murea, ca să zicem așa, din propria ei vină, ca de pe urma unei boli contractate din imprudență. Nu era nimeni răspunzător. Nimeni nu o ura pe această biată Mireille. Era mult prea neînsemnată... Și totuși, când Ravinel se înapoiase în dormitor... Era un fel de vis absurd. Nu mai știa prea bine dacă nu cumva visa... Nu. Nu visa... Apa cădea greoi în cadă. Corpul era încă acolo, pe pat, și pe cămin era un pantof de femeie. Lucienne scotocea liniștită în poșeta lui Mireille.

— Ei bine! făcu Ravinel.

— Caut biletul ei de tren, explică Lucienne. Ia gândește-te că a luat un dus și întors. Totul trebuie prevăzut... Scrisoarea mea? I-ai luat-o?

— Da. O am în buzunar.

— Arde-o... Imediat. Ai fi în stare să uiți. Ia scrumiera de pe noptieră.

Ravinel aprinse colțul plicului cu bricheta și nu dădu drumul scrisorii până ce focul nu-i atinse degetele. Hârtia se răsuci în scrumieră, se

Încreți, cu marginile zdrențuite și roșii.

— N-a vorbit cu nimeni de călătoria ei?

— Cu nimeni.

— Nici măcar cu Germain.

— Nu.

— Dă-mi pantoful.

El luă pantoful de pe cămin și ceva care semăna cu un hohot de plâns îl înecă.

Lucienne încălță piciorul lui Mireille, cu îndemânare.

— Apa, spuse ea. Trebuie să fie destulă.

Ravinel umbla acuma ca un somnambul. Închise robinetele, și tăcerea bruscă îl ameți. Își văzu oglindită imaginea, pe care o deformau micile valuri. Un craniu chel, sprâncene groase, zbârlite, vag roșcovane, și o mustață tăiată în perie sub un nas caraghios desenat. Fața unui om energic, aproape brutal. O simplă mască, care înșela de obicei pe oameni, care îl înșelase chiar pe Ravinel, mulți ani în șir, dar care n-o amăgise pe Lucienne nici măcar o secundă.

— Grăbește-te! îi strigă.

El tresări și reveni lângă pat. Lucienne o ridicase pe Mireille de mijloc și se căznea să-i scoată mantoul. Capul lui Mireille se clătina, căzând când pe un umăr, când pe celălalt.

— Ține-o.

Ravinel trebui să strângă din dinți, pe când Lucienne făcea să alunece, cu precizie, mânecile hainei.

— Îndreapt-o.

Ravinel își ținea soția la piept într-un fel de îmbrățișare plină de dragoste care îl înspăimântă. O așeză din nou pe pernă, își șterse mâinile, respiră zgomotos. Lucienne împături atentă mantoul, îl duse în sufragerie unde rămăsese, pălăria lui Mireille. Ravinel fu obligat să se așeze. Momentul sosise. Imposibil, acuma, să mai gândești: „Mai este timp să te oprești, să-ți schimbi părerea”. Gândul ăsta i se înfățișase în mai multe rânduri, ba chiar îl și susținuse. Își spuse că, poate, în ultimul moment... Amâna întotdeauna, pentru că un eveniment pe care îl imaginezi păstrează o fluiditate liniștitoare. Ai asupra lui un ascendent. Nu este real. De data asta, evenimentul era aci. Lucienne reveni, pipăi mâna lui Ravinel.

— Nu merge, murmură el... Totuși fac tot ce pot.

— O s-o iau eu de umeri, spuse ea. Tu n-ai decât să-i ții picioarele.

Treaba asta devenea o chestiune de amor propriu, aproape de demnitate. Ravinel se decise. Strânse în degete gleznele lui Mireille. Frazе absurde îi treceau prin minte: „Te asigur că nu vei simți nimic, biata

mea Mireille... Vezi... Sunt obligat... Îți jur totuși că nu-ți vreau răul... Și eu sunt bolnav... O să crap într-una din zilele astea... O sincopă cardiacă.” Îi venea să plângă. Lucienne, cu tocul pantofului, împinse ușa de la baie. Era puternică la fel ca un bărbat și obișnuită să ducă bolnavi în brațe.

— Reazem-o pe margine... Așa... Ajunge... Lasă-mă pe mine.

Ravinel se dădu înapoi cu atâta grabă încât lovi cu cotul policioara, deasupra lavaboului, și era cât p-aci să spargă paharul de spălat pe dinți. Lucienne împinse mai întâi picioarele lui Mireille, apoi făcu să alunece tot corpul și stropii țâșniră și căzură din nou pe pardoseală.

— Hai, îl îndemnă Lucienne, grăbește-te... Adă suportii. De fier din cămin... Cei din sufragerie, da.

Ravinel se îndepărtă. „S-a sfârșit - s-a sfârșit... E moartă.” Vorbele îi loveau țeasta. Nu mai putea umbla drept și, în sufragerie, bău un pahar mare de vin. Un tren fluieră. Personalul de Rennes, desigur... Pe suportii din cămin era puțină funingine. Trebuia oare să-i șteargă?... Dar nimeni nu va ști niciodată.

Aduse suportii, se opri în dormitor, neîndrăznind să mai înainteze. Lucienne stătea nemișcată aplecată deasupra căzii.

Brațul stâng, scufundat în apă, nu i se vedea.

— Pune-le jos, comandă ea.

Ravinel nu-i recunoscuse vocea. Lăsă suportii pe pragul camerei de baie și Lucienne se aplecă, îi luă unul după altul, cu mâna ei liberă. În ciuda tulburării, nu făcea niciun gest inutil. Suportii vor menține, ca un leș, cadavrul pe fundul apei. Ravinel, cu câțiva pași șovăitori, se duse până la pat, își înfundă capul în pernă, și își dete drumul durerii. În fața ochilor imaginile i se amestecau, cele de alta dată: Mireille vizitând căsuța din Enghien.

— Vom pune aparatul de radio în dormitor, nu-i așa, iubitelule?

Mireille aplaudând când cumpărase automobilul Juvaquatre:

— S-ar putea chiar dormi în mașină, știi, e destul de mare.

Și încă alte imagini, mai puțin precise: o barcă cu motor, la Antibes, o grădină plină de flori, un palmier... Lucienne dete drumul la apă în chiuvetă. Apoi, Ravinel auzi clinchetul unui flacon de apă de colonie. Își curăța mâinile, brațele, metodic, ca după o operație. Îi fusese totuși frică lui Lucienne? Sunt frumoase teoriile. Te prefaci că disprețuiești viața omenească. Faci caz de idei lipsite de iluzii. Cine vrea să reușească... Da, desigur. Dar când moartea e aici, chiar și moartea fără dureri, eutanasia, cum spunea ea, ei bine, nu prea te simți la largul tău. Nu, el nu va uita niciodată privirea lui Lucienne în momentul când lua suportii, o privire tulbure, răvășită... O privire care pe Ravinel îl liniștea. Acuma,

erau complici. Ea nu-l mai poate părăsi. În câteva luni se vor căsători. În sfârșit, va rămâne de văzut. N-au hotărât încă nimic definitiv.

Ravinel își șterse ochii, mirat că a plâns atât de mult. Se așază pe pat.

— Lucienne?

— Ce vrei?

Ea își regăsi vocea de toate zilele. În acest moment el putea să jure că se pudrează, că-și pune puțin ruj pe buze.

— Dacă am termina totul astă-seară?

De data asta, ea ieși din camera de toaletă, cu tubul de ruj în vârful degetelor.

— Dacă... am lua-o cu noi? continuă Ravinel.

— Ei, asta-i, îți pierzi capul. N-ar fi fost nevoie să ne dăm osteneala să punem la punct un plan ca ăsta.

— Sunt așa de nerăbdător ca... totul să se termine.

Lucienne se uită pentru ultima dată la cadă, stinse lumina, închise, foarte încet, ușa.

— Și alaiul tău?... Poliția poate foarte bine să te suspecteze, știi. Și mai ales societatea de asigurări... Trebuie ca astă-seară să te vadă niște martori, și mâine... și poimâine.

— Bineînțeles, spuse el copleșit.

— Hai! Sărăcuțul meu drag, ce a fost mai greu a trecut... N-ai să-ți pierzi firea tocmai acum.

Îl mângâie pe obraz. Degetele ei miros a apă de colonie. El se ridică, sprijinindu-se pe umărul ei.

— Ai dreptate. Atunci nu te mai văd până vineri.

— Vai! Știi foarte bine... Am spitalul... Și apoi unde ne-am revedea?... Totuși, nu aici?

— Oh! nu.

Strigase, literalmente.

— Vezi... Nu e momentul să fim văzuți împreună. Ar fi stupid să compromitem totul pentru o... copilărie.

— Atunci, poimâine, la ora opt?

— La ora opt, pe cheiul Ile-Gloriette, cum ne-am înțeles. Să sperăm că noaptea va fi întunecoasă, ca astăzi.

Ea aduse pantofii, cravata lui Ravinel, îl ajută să-și îmbrace pardesiul.

— Ce-ai să faci aceste două zile, bietul meu Fernand?

— Nu știu.

— Mai ai doar câțiva clienți de vizitat prin împrejurimi.

— Oh! Cât despre asta, am întotdeauna.

— Geamantanul tău e în mașină?... Briciul?... Peria de dinți?

— Da. Totul este în regulă.

— Atunci, s-o ștergem! Ai să mă lași în piața Comerțului.

Ea închise ușile, cu grijă, întoarse de două ori cheia în broasca porțiței, în timp ce el se duse să deschidă garajul. Lampadarele păreau că strălucesc ca prin sită. Ceața era caldută; mirosea a măr. Un motor mergea undeva, înspre fluviu, un Diesel care dădea rateuri. Lucienne se urcă în camionetă, lângă Ravinel care schimba nervos vitezele. Trase mașina la întâmplare lângă trotuar, împinse ușa glisantă a garajului, trebăluind un timp la broască, apoi cu capul sus, privi casa și își ridică gulerul pardesiului.

— Să mergem!

Automobilul porni greoi, spintecând o materie moale care se da la o parte în draperii gălbui, se lipea de parbriz, cu toate mișcările de evantai ale ștergătoarelor. Se încrucișară cu o locomotivă, care dispăru imediat, brăzdând prin ceață o alee mai luminoasă în care străluceau șine, macazuri.

— Nimeni nu mă va vedea coborând, murmură Lucienne.

Un felinar roșu le indică șantierul Bursei, și în același timp zăriră luminile tramvaielor înșirate în jurul pieței Comerțului.

— Lasă-mă aici.

Ea se aplecă, îl sărută pe tâmplă.

— Nicio imprudență. Fii calm. Știi bine, dragule, că trebuia s-o facem.

Trânti ușa, se cufundă în peretele cenușiu prin care, trecând, stârni rotocoale domoale de fum. Ravinel rămase singur, cu mâinile crispate pe volanul care trepida. Avu atunci certitudinea că ceața asta... Nu! Nu era o simplă întâmplare. Ceața asta avea o semnificație precisă. El, Ravinel, era aici în cutia asta de metal, ca în pragul judecății de apoi... Ravinel... Un biet tip cumsecade, nu prea rău în fond. Se vedea cu sprâncenele lui groase, posace... Fernand Ravinel... traversând existența, cu mâinile întinse, ca un orb... Mereu ceața!... Abia câteva siluete întrezărite... siluete înșelătoare... Mireille... Și soarele nu va răsări niciodată. De asta era sigur. Nu va ieși niciodată din această țară fără graniță. Un suflet rătăcit. O fantomă? Nu era pentru prima dată când ideea asta îl frământa pe Ravinel. Poate că el nu era, în definitiv, decât o fantomă?

Ambreia, ocoli piața cu viteza întâi. Prin geamurile aburite ale cafenelelor se vedeau siluete desenate în negru și alb. Un nas, o pipă mare, o mână mare care, brusc, creștea, semăna cu o spărtură în formă de stea, și lumini, lumini... Ravinel simțea nevoia să vadă lumini, să umple de lumină acest înveliș de carne, dintr-o dată prea mare pentru el. Stopă mașina în fața braseriei *De la Fosse*, trecu prin ușa turnantă în urma unei fete blonde, voinice, care râdea. Se găsi în alt fum, cel al pipelor și al țiğărilor, care se întindea printre figuri, se agăța de sticlele pe

care un chelner le purta, cu brațele întinse, pe o tavă. Ochi se ridicau, degete plesneau.

— Firmin! Coniacul meu?

La casă, pe mese, sunau monezi, și o mașină de înregistrat zdrobea cifre în zarva comenzilor.

— Și trei filtre, trei!

Bilele se rostogoleau pe biliard, se ciocneau între ele cu un pocnet discret. Zgomotul vieții. Ravinel se trânti pe colțul unei canapele, relaxându-și mușchii.

— Am ajuns, gândi el.

Măinile se aflau în fața lui pe măsută, lângă o scrumieră pătrată, care avea, pe toate cele patru laturi, în litere cafenii, cuvântul *Byrrh*. Era un obiect solid, plăcut la pipăit.

— Ce dorește domnul?

Chelnerul se aplecă cu o deferență amestecată cu cordialitate. Atunci, Ravinel avu o inspirație.

— Un punci, Firmin, spuse el. Un punci mare!

— Bine, domnule.

Ravinel uita încet și noaptea și casa aceea. Îi era cald. Fuma o țigară care mirosea bine. Chelnerul se foia atent în jurul lui cu gesturi precaute și nesățioase. Zahărul, romul... Și în curând din licoare se ridică flacăra. O flacăra frumoasă, care părea că se naște spontan în aer, deasupra lichidului. O flacăra mai întâi albastră, apoi portocalie, zvâcnind, cu mici dăre de foc. Îți făcea plăcere s-o privești. Ravinel își aminti de un calendar la care se uitase mult când era mic: o negresă în genunchi, lângă un țarm auriu, scăldat de o mare albastră. Regăsea în flacăra punciului, aceleași tonuri înflăcărate. Și când bău o înghițitură din băutura arzătoare, simți în el un fel de curgere de aur topit, ca un soare calm care gonea temerile, scrupulele, angoasa. Avea și el dreptul să trăiască, din plin, puternic, fără să dea socoteală nimănui. Se simți eliberat de ceva care îl înăbușea de mult. Pentru prima dată se uită fără teamă la celălalt Ravinel, acela care îl privea din oglindă. Treizeci și opt de ani. O mutră de om bătrân de pe acum, și totuși nu începuse încă să trăiască. Era contemporan cu băiețașul care contempla negresa și marea de azur. Dar ca să trăiască nu era încă prea târziu.

— Firmin! Încă unul! Și un mers al trenurilor.

— Bine, domnule.

Ravinel scoase din buzunar o carte poștală. Lucienne avusese, bineînțeles, ideea să scrie câteva cuvinte lui Mireille. *Voi sosi sâmbătă dimineața...* Își scutură stiloul. Chelnerul se înapoia.

— Spune-mi, Firmin, în ce zi suntem azi?

— Păi... în patru, domnule.

— În patru... E adevărat! În patru. Am scris totuși data asta toată ziua... N-ai cumva din întâmplare o marcă poștală?

Mersul trenurilor era jegos, pătat pe la colțuri. Dar Ravinel nu mai era sensibil la asemenea detalii. Căută vechea rețea a P.L.M.-ului. Va pleca din Paris, bineînțeles. Cu trenul! Nici vorbă de camionetă, de data aceasta! Era vrăjit de numele pe care degetele lui le descopereau: Dijon, Lyon, toate orașele din valea Ronului... *No. 35 - Riviera Express - Clasa întâi și a doua - Antibes ora 7 și 44* -... Erau și trenuri rapide, ca acesta, care goneau până la Ventirmglia, altele care treceau direct în Italia prin Modano. Erau trenuri cu vagoane restaurante, altele cu vagoane de dormit... sleepingurile lungi, albastre... Le vedea în fumul țigării. Își imagina legănarea lor înceată în noapte, o noapte luminoasă care te lăsa să întrezărești prin fereastra vagonului cerul plin de stele, o noapte pe care puteai s-o privești în față.

Alcoolul îi umplea gura cu un gust de caramele. Capul îi era plin de un vuiet de călătorie. Ușa turnantă făcea să se învâртеască jerba de lumini.

— O să închidem, domnule.

Ravinel, la rândul său, aruncă monezi pe masă, neglijează restul. Cu un gest, dă parcă la o parte pe Firmin, dă la o parte casierița care-l privește, dă la o parte trecutul. Ușa îl înghite, îl zvârle pe trotuar. Șovăie, rezemându-se o clipă de perete. Gândurile i se încurcă. Un cuvânt îi vine mereu pe buze, fără niciun rost: Tipperary. Nu știe ce înseamnă Tipperary. Surâde obosit.

III.

Încă o zi și jumătate! Încă o zi! Și acum, Ravinel va număra ceasurile. Crezuse că această așteptare va fi teribilă. Dar, într-un fel, e poate mai rău. E nesfârșită și posomorâtă. Nu. Nu e teribilă. Timpul și-a pierdut măsura. Prizonierul, condamnat la cinci ani, trebuie să resimtă, la început, același sentiment. Și prizonierul condamnat pe viață... Ravinel alungă ideea asta care bâzâie cu încăpățănare ca o muscă atrasă de o putreziciune.

Bea. Nu pentru a se face văzut. Nu pentru a se îmbăta. Numai pentru a schimba cadența vieții. Între două pahare de coniac îți dai seama, câteodată, că s-a scurs un timp foarte lung. Fără să știi prea bine cum. Rumegi detalii minuscule. De exemplu, hotelul, unde ai fost obligat să dormi în noaptea precedentă. Pat prost. Cafea infectă. Oameni care vin și pleacă neîncetat. Trenuri care fluieră. Ar fi trebuit să pleci din Nantes,

să faci o tură la Redon, la Anceny. Dar, imposibil să pleci. Poate pentru că deșteptarea este însoțită de o luciditate ascuțită, descurajantă. Îți cântărești șansele. Ele par atât de infime, încât nici nu merită măcar să te lupți. Spre ora zece, dintr-o dată, încrederea revine. E ca o lumină nouă care învăluie ciudat motivele de neîncredere și face din ele motive de speranță. Atunci împingi cu curaj ușa Cafenelei Franceze. Înfrunți prietenii. Sunt totdeauna acolo, doi sau trei, care beau cafele stropite cu alcool.

— Uite-l pe Fernand!

— la spune! Dar ai o mutră!

Trebuie să te așezi între ei, să surâzi. Din fericire, ei acceptă prima explicație care îți trece prin cap. E destul să povestești că te dor dinții, ca te-au năucit antinevralgicele.

— Eu, spune Tamisier, ce-am tras anul trecut cu o măsea!... Dacă ar fi continuat, cred că mă zvârleam în gărlă, atât de tare mă durea.

Foarte curios, dar chiar reflexele de felul acesta le accepți fără să clinești. Te convingi că te dor dinții și totul se petrece ca și cum dinții te-ar dura într-adevăr. Iată, chiar deunăseară, cu Mireille... Deunăseară era... Doamne! Era ieri seară... Oare minți?... Nu! E mult mai complicat decât asta. Devii dintr-o dată omul unei alte vieți, ca un actor. Numai că actorul, când cade cortina, încetează să se confunde cu personajele sale. Pe când, pentru unii... imposibil de știut cine o omul, cine e personajul.

— la spune, Ravinel, e un lucru serios noua mulinetă *Rotor*? Am văzut-o în *Pescuitul ilustrat*.

— Nu-i rea. Mai ales pentru pescuitul marin.

O dimineață de noiembrie, cu soarele alb, în fundul ceții, și cu trotuarele ude. Din când în când, exact la colțul cafenelei, un tramvai face curba și roțile lui, pe șine, scârțâie cu un sunet ascuțit, prelung, nu prea neplăcut.

— Cum îți merge?

— Merge.

Și nici de data asta nu a mințit. Cam halucinantă această dedublare!

— Aiurită viață, spune Belloeil. Tot timpul pe drumuri! N-ai vrut niciodată să iei regiunea pariziană?

— Nu. Întâi, regiunea pariziană e rezervată voiajorilor mai bătrâni. Și apoi, aici cifra mea de afaceri e mult mai interesantă.

— Eu, spuse Tamisier, m-am întrebat întotdeauna de ce ai ales tu meseria asta... cu pregătirea ta intelectuală!

Și îi explică lui Belloeil că Ravinel a făcut dreptul. Cum să le explice lor, ceea ce n-ai putut niciodată să descurci tu însuși. Atracția apei...

— Te doare, hai! murmură Belloeil.

— Da, mă cam înjunghie, din când în când.

Atracția apei, și armonia, da, adevărata armonie a instrumentelor lustruite, delicate, complicate. E în asta și ceva pueril, un sentiment care îți dovedește că n-ai reușit să-ți înfrângi copilăria. Dar de ce ți-ai înfrânge-o? Ca să ajungi să semeni cu Belloeil, care vinde cămăși și cravate, și care între doi clienți se alcoolizează, încet, cu răbdare, fără speranță. Atâția oameni, legați de cușca lor, cu un lanț invizibil! Poți oare să le spui că-i disprețuiești puțin pentru că tu însuți aparții rasei mai puternice a nomazilor, pentru că tu lucrezi cu frivolități, pentru că tu vinzi vise, când înșiri pe teighea cârlige, muște artificiale sau linguri multicolore, așa de bine denumite „năluci”. Ai o meserie, bineînțeles! Ca toată lumea. Dar nu e propriu-zis o meserie. Seamănă puțin cu pictura și cu literatura... Greu de explicat. Pescuitul e un fel de evadare. Dar de unde să evadezi? Asta e toată problema.

...Ravinel tresare. Nouă și jumătate. De trei sferturi de oră frământă mereu amintirile din seara trecută.

— Chelner!... Un coniac.

După întâmplarea din cafenea, ce s-a petrecut? A făcut o vizită lui Le Flem, lângă podul Pirmil. Le Flem i-a comandat trei puști pentru vânătoria de rațe. Au flecărit cu un frizer, care prinde niște știuci enorme, în fiecare luni, la Pellerin. S-a vorbit de clean, de pescuitul cu musca. Frizerul nu avea încredere în muștele artificiale. Ca să-l convingă a trebuit să confecționeze o muscă Hitchcock, cu pene de prepeliță. Ravinel fabrică muștele ca nimeni altul în Franța, și poate, în toată Europa. E felul de a ține cârligul în mâna stângă. Dar mai ales, e felul de a înfășură pana în jurul mânerului, de a înfoia fiecare fir al penei și de a face nodul. Să dai cu lac e la îndemâna oricui. Dar faptul de a înfoia perișori minusculi, de a așeza micile mandibule, acest soi de antene care dau muștei aparența vieții, și chiar alegerea însăși a culorilor, toate astea sunt o artă. Musca, ținută în palmă, vibrează, tremură... La cea mai mică adiere și-ar putea lua zborul. Iluzia este atât de completă, încât încerci un sentiment neplăcut când vezi musca asta păroasă, așezată pe piele, îți vine s-o strivești.

— Asta-i grozav, spuse frizerul.

Le Flem, cu o mișcare a încheieturii mâinii, se preface că a prins un pește în undiță și o tijă de bambus imaginară, ținută în pumnul strâns, se îndoaie în arc. Brațul îi este agitat de zguduituri, ca și cum peștele, acolo, s-ar năpusti prin adâncurile lichide.

— Amăgești cleanul cu imitația... și vino încoace, micule!

Mâna lui stângă trece cu repeziciune un minciog imaginar pe sub peștele dominat. Are hazul lui, Le Flem asta.

Orele au trecut. După-amiază, cinema. Seara, cinema. Apoi, un alt hotel, de data asta prea liniștit. Prezența obsedantă a lui Mireille. Nu a lui Mireille în baie, dar a lui Mireille la Enghien. O Mireille foarte vie, căreia i-ar fi povestit bucuros temerile. „Ce ai face tu, Mireille, în locul meu?” Obligat totuși să înțelegi c-o iubești încă, sau mai bine zis că începi, timid, s-o iubești. E grotesc! E odios, oricât ai vrea, și totuși...

— la uite! Dar... e Ravinel.

— Cum?

Sunt doi, care s-au oprit în fața lui, Cadiou și încă unul, unul uscat, cu o canadiană, care se uită în ochii lui, ca și cum...

— Îți prezint pe Larmingeat, spune Cadiou.

Larmingeat! Ravinel a cunoscut desigur pe Larmingeat, altădată, un băiețuș în uniformă neagră, care îi explica problemele. Se observă unul pe altul. Larmingeat întinde primul mâna.

— Fernand! Ce surpriză... Sunt totuși douăzeci și cinci de ani de atunci!...

Cadiou bate din palme.

— Trei coniacuri.

Se așterne, totuși, un moment de jenă. Larmingeat, tipul ăsta înalt cu nasul coroiat, cu ochii duri.

— Cu ce te ocupi? Întrebă Ravinel.

— Arhitect... și tu?

— Oh, eu. Reprezentant comercial.

Asta stabilește imediat o distanță. Larmingeat ocolește răspunsul, se adresează lui Cadiou.

— Am fost împreună la școală, la Brest. Cred chiar că am absolvit împreună... Ce departe sunt toate astea!

Își încălzește coniacul în pumnul strâns, se adresează din nou lui Ravinel.

— Părinții tăi?

— Au murit.

Larmingeat suspină și explică, pentru Cadiou:

— Tatăl lui era profesor la liceu. Îl văd și acum, cu umbrela și cu servieta. Nu surâdea des.

Nu. Nu surâdea des. Era tuberculos. Dar asta, Larmingeat nu era obligat s-o știe. Să nu vorbim de acest tată îmbrăcat totdeauna în negru, poreclit, de băieții de la liceu, Sardeaua. În fond, el este acela care l-a dezgustat pe Ravinel de învățătură. Repetând mereu: „Când nu voi mai fi eu... Când nu mă vei mai avea”. Și trebuia să lucrezi, să lucrezi... La masă, se oprea din mâncat, își privea fiul pe sub sprâncenele enorme, sprâncenele lui Ravinel. „Fernand, data tratatului de la Campo-Formio?... ”

Formula butanului?... Concordanța timpurilor în limba latină?” Era un om precis, meticulos, care punea totul pe fișe. Pentru el, geografia era o nomenclatură de orașe, istoria o nomenclatură de date, omul o nomenclatură de nume de oase și de nervi. Pe Ravinel îl mai trec și acum sudori reci, când se gândește la bacalaureat. Și deseori, nume bizare îi revin în memorie, ca niște frânturi de coșmar: Point-à-Pitre... cretaceu... Monocotyledonate... Nu degeaba ești fiul Sardelei. Ce ar spune el, Larmingeat, dacă Ravinel i-ar mărturisi că s-a rugat ca să-i moară tatăl, că a pândit toate simptomele sfârșitului său apropiat? Ah! E tare în medicină. Știe ce înseamnă puțină spumă la colțul buzelor, un anumit fel de a tuși, dogit, seara. Știe și ce înseamnă când ești fiul unui bolnav. Să tremuri mereu pentru sănătatea ta, să-ți supraveghezi temperatura, la schimbarea anotimpurilor. Cum spunea mamă-sa: „În familia noastră nu apucăm să facem ciolane bătrâne”. A murit la câteva luni după bărbatul ei, pe nesimțite, uzată de calcule și economii. Pentru că Ravinel, era fiu unic, avu, în ciuda vârstei lui, impresia că era orfan. A rămas orfan. E ceva în el care nu a reușit să înflorească și tresare și acumă când se trânteste o ușă sau când cineva i se adresează pe neașteptate. Îi este frică de întrebările intempestive. Desigur, nu-l mai întreabă nimeni de data tratatului de la Campo-Formio, dar îi este mereu frică să nu fie luat din scurt, să nu poată da o lămurire esențială. I s-a întâmplat, într-adevăr, să-și uite propriul său număr de telefon sau numărul automobilului. Într-o zi își va uita și numele. Nu va mai fi nici fiu, nici soț, nici nimic... Un om printre ceilalți și, în ziua aceea, cine știe, poate că va fi fericit, va cunoaște o fericire nepermisă!

— Îți mai aduci aminte de hoinărelile noastre la Capul Spaniolilor?

Ravinel revine încet la suprafață. Ah! da, Larmingeat.

— Tare aș fi vrut să cunosc pe Ravinel în timpul acela, spune Cadiou.

Îmi închipui că era un tip dat dracului, așa-i?

— Un tip dat dracului?

Larmingeat și Ravinel se uită unul la altul. Își surâd, și e ca și cum ar fi semnat, deodată, un pact. Pentru că acest Cadiou tot nu ar fi înțeles...

— Un tip dat dracului, da, într-un fel, spune Larmingeat, și întreabă: Ești însurat?

Ravinel își vede verigheta și roșește.

— Da. Locuim la Enghien, lângă Paris.

— Cunosc.

Conversația are goluri. Ai tot timpul să te privești cu insistență. Și Larmingeat poartă verighetă. Câteodată, se șterge la ochi, pentru că nu este obișnuit să bea alcool. Ai putea să-i pui întrebări, dar la ce bun? Pe Ravinel nu l-a interesat niciodată viața celorlalți.

— Reconstrucția merge? Întreabă Cadiou.
— Aproximativ, spune Larmingeat.
— Cam cât ar costa un parter modest dar confortabil?
— Depinde. Patru camere și baie, cam două milioane. Mă refer la o cameră de baie ultra modernă, bineînțeles.

Ravinel cheamă chelnerul.

— Încă un rând, propune Cadiou.

— Nu. Am o întâlnire. Scuză-mă, Larmingeat.

Strânge niște mâini moi. Larmingeat ia un aer înțepat. Nu vrea să fie indiscret, bineînțeles.

— Ai fi putut totuși să iei masa cu noi, bombăne Cadiou.

— Altădată.

— Contez pe asta. Am să-ți arăt terenul pe care l-am cumpărat, lângă podul Cens.

Ravinel pleacă cu pași grăbiți. Își reproșează lipsa de sânge rece, dar e oare vina lui dacă este sensibil ca un om jupuit de piele? Oare un altul în locul lui...

Ceasurile trec. Își duce camioneta la stația de benzină de la Erdre. Gresaj. Plinul de benzină. Pune să i se umple două canistre, din precauțiune. Apoi se îndreaptă spre piața Comerțului, trece pe lângă Bursă, traversează splaiul insulei Joliette. Vede, la stângă sa, portul, luminile unui vapor de tip Liberty care se îndepărtează, Loira încrețită de imagini reflectate. Nu s-a simțit niciodată așa de aproape de lucrurile care îl înconjoară, așa de eliberat de el însuși și, totuși, pieptul i se strânge dureros, nervii i se încordează pentru a putea suporta încercarea iminentă. Un imens tren de marfă trece pe lângă el. Ravinel numără vagoanele. Treizeci și unu. Lucienne a plecat desigur de la spital. O va lăsa pe ea să termine treaba. La urma urmei ea este cea care a pus la cale totul. Ah! prelata! Știe că este în spatele lui, împăturită în colțul camionetei, totuși se întoarce s-o vadă. O prelată California, aceea pe care o prezintă ca eșantion, pentru materialul de camping. În momentul când se îndreaptă din nou, o vede pe Lucienne care sosește, fără zgomot, pe tălpile ei de crep.

— Bună seara, Fernand... Merge... Nu ești obosit?

Chiar înainte de a deschide ușa mașinii, și-a scos mânușile ca să palpeze mâna lui Ravinel. Face o mutră.

— Îmi pari cam nervos... Și miroși a băutură.

— N-am avut încotro, bombăne el pornind motorul. Chiar tu mi-ai recomandat să fac în așa fel încât să fiu văzut.

Automobilul urmează cheiul La Fosse. E ora ieșirii de la lucru. Zeci de mici lumini se încrucișează în zig-zag în noapte: bicicliști. Se strecoară

printre ei cu îndemânare. Dincolo de podul transbordor, circulația e mult mai ușoară.

— Dă-mi cheile, murmură Lucienne.

El face o manevră, intră în marșarier, și ea închide ușa garajului. Ravinel ar bea cu plăcere un coniac.

— Prelata, spune Lucienne.

Deschide ușa cealaltă, cea din fund, ascultă. Apoi urcă cele două trepte, intră în casă, pe când Ravinel scoate prelata, o întinde, o face sul. Și, dintr-o dată, aude zgomotul de care se temea... Apa... Apa care se scurge din cadă... Țeava de scurgere trece prin garaj. A văzut el, în mai multe rânduri, oameni înecați. În meseria lui, prin forța lucrurilor, circuli mult de-a lungul râurilor. Un înecat nu e ceva plăcut la vedere. E negru, umflat. Pielea crapă când o prinzi cu cangea... Urcă cele două trepte. Acolo, în fundul casei tăcute, cada se golește, cu sughițuri, cu bolboroseli... Ravinel o ia pe culoar, se oprește pe pragul dormitorului. Ușa camerei de toaletă este deschisă. Lucienne stă aplecată deasupra băii, din care se aude o ultimă gâlgăire. Ea se uită la ceva... Prelata cade. Ravinel nu mai știe dacă el i-a dat drumul sau dacă a alunecat... Se întoarce, intră în sufragerie. Litrul de vin este încă pe masă, lângă carafă. Bea din sticlă, până își pierde răsuflarea. Și apoi ce! Trebuie totuși să se decidă. Se înapoiază, ridică prelata.

— Întinde-o bine, spune Lucienne.

— Ce?

— Prelata.

Are o figură dură, implacabilă, pe care nu i-a văzut-o niciodată. Ravinel desfășoară pânza impermeabilă. E ca un imens covor verzui, puțin prea mare pentru camera de baie.

— Ei? șoptește Ravinel.

Lucienne și-a scos mantoul, și-a sumes mânecile.

— Ei? repetă Ravinel.

— Ce crezi! spune ea. După patruzeci și opt de ore...

Stranie putere a cuvintelor! Lui Ravinel îi este dintr-o dată frig. Îi este frig pentru Mireille. Vrea s-o vadă. Se apleacă deasupra băii, ca un om cuprins de amețeală. Descoperă fusta lipită de picioare, brațele îndoite, mâinile strânse în jurul gâtului... Ah!

Se dă înapoi, cu un țipăt. A văzut figura lui Mireille, părul înnegrit de apă, lipit pe frunte, pe ochi, ca niște alge. I-a văzut și dinții rânjiți, gura țeapănă...

— Ajută-mă, spune Lucienne.

Se reazemă de chiuvetă. Îl apucă greața.

— Așteaptă... puțin.

E oribil! Și totuși trebuie să recunoască că se aștepta la ceva mai rău. Dar înecații din fluvii sunt niște înecați mai vechi, care au plutit la împlinire zile și zile în șir de-a lungul malurilor negre, pline de rădăcini. Pe când...

Se îndreaptă, își scoate pardesiul, vestonul.

— la picioarele, ordonă Lucienne.

Operația, incomodă, îngreunează povara. Picături cad cu zgomot. Ah! picioarele astea țepene, reci ca gheața. Corpul lui Mireille trece peste marginea băii. Îl întind pe prelată. Lucienne îl acoperă, apoi îl rostogolește, ca pe un pachet pe care îl ambalezi. La picioarele lor nu se mai află decât un cilindru de pânză lucioasă din care se prelinge puțină apă. E suficient să sucești cele două capete ale prelatei pentru a avea de unde s-o ridici. Și merg, unul după altul, purtând povara prin casă.

— Ar fi trebuit să deschizi ușa mașinii, spună Lucienne.

Ravinel ridică panoul din fund, se cațără în camionetă și trage spre el coletul pe care, pentru că era prelung, sunt obligați să-l proptească de-a curmezișul.

— Ar fi fost mai bine să-l legăm, spune Ravinel.

Îi pare imediat rău de reflecția asta. A vorbit voiajorul comercial. Nu soțul. De altfel, oare Lucienne nu s-a gândit și la acest detaliu?

— Nu vom avea timp de pierdut, acolo. Merge și așa.

Ravinel coboară, își fricționează șalele. Iată. E gata. E puțin uluit. N-a fost nevoie să folosească toată energia nervoasă pe care o acumulase și îi mai rămân de cheltuit forțe care se scurg în ticuri, în mișcări inutile. Își încrucișează și își deschide degetele, se freacă pe cap, își șterge nasul, se scarpină.

— Așteaptă-mă! spune Lucienne. Mă duc să fac puțină ordine.

— Nu!

Asta nu! Nu e în stare să suporte, singur, în garajul luminat sărăcăcios, așteptarea. Urcă împreună. Lucienne face ordine în sufragerie, golește carafa, o șterge. Șterge cu un burete apa de pe pardoseala camerei de baie. Se îmbracă din nou. El își pune vestonul, acoperă patul. Totul e în ordine. Fac o ultimă inspecție, Ravinel cu pălăria în mână, Lucienne înmănușată, ducând poșeta și mantoul lui Mireille. Bine! Se întoarce.

— Mulțumit, dragule?... Atunci sărută-mă.

Pentru nimica în lume! Nu aici. Nu are inimă, Lucienne. Sunt momente în care el n-o înțelege, în care ea îi pare complet inconștientă. O împinge în coridor, încuie ușa cu cheia. Apoi se înapoiază în garaj, controlează din ochi o ultimă dată camioneta, încearcă cauciucurile cu vârful pantofului. Lucienne s-a și instalat. Scoate camioneta, închide repede ușile garajului. Automobilul ăsta oprit în spatele lui, la cheremul unui

curios... Îl apucă din nou panica. Ravinel trânteste ușa mașinii, ambreiază. Pleacă în direcția gării, alege străzile prost luminate, ajunge în strada General-Buat. Camioneta se clatină pe caldarâm, depășește tramvaiele care zângăne, zdruncinând niște siluete întunecate, în spatele geamurilor aburite.

— Nu e nevoie să mergi așa de repede! spune Lucienne.

Dar Ravinel e grăbit să părăsească orașul, să gonească prin câmpia întunecată. Depozitele de benzină, roșii, albe, defilează... casele muncitorilor... zidurile uzinelor. La capătul unui bulevard, barele unui pasaj de nivel coboară scânteind. Și iată că acum îl apucă din ce în ce mai mult frica. Ravinel se oprește în spatele unui camion, stinge farurile.

— Păstrează măcar luminile reglementare.

E de lemn, femeia asta! Trenul trece, un tren cu balast, remorcat de o locomotivă veche, a cărei vatră incendiază noaptea. Camionul se urnește. Drumul e liber. Ravinel s-ar ruga, dacă nu ar fi uitat toate rugăciunile.

IV.

Ravinel umblă deseori cu mașina, noaptea. Pentru că îi place. Ești singur. Te înfunzi, cu toată viteza, în umbră. Nu încetinești când străbați satele. Farurile luminează în mod ciudat șoseaua care seamănă cu un canal agitat de o hulă ușoară. Ai impresia că ești pe un papuc zburător. Și apoi, dintr-o dată, impresia că te prăvălești vertiginos pe panta unui *scenic railway*³; stâlpii albi, care marchează virajele, trec vertiginos, cu sclipiri de pietre prețioase. Dirijezi, aproape fără voia ta, o feerie tulburătoare; devii un fel de mag care, cu vârful baghetei, atinge ușor lucruri fără formă în fundul unui orizont nesigur, și dezlănțui din zbor jerbe de foc, străluciri sălbatice, buchete de stele și sori. Visezi. Te desprinzi încet de tine. Nu mai ești decât un suflet rătăcitor care dă târcoale prin lumea adormită. Străzi, tăpșane, biserici, gări, alunecă fără zgomot, dispar. Poate că n-au existat niciodată? Ești stăpânul formelor. E suficient să accelerezi: nu mai vezi decât linii orizontale, flexibile, care şuieră pe lângă geamuri ca pereții unui tunel. Dar, dacă piciorul obosit se ridică, ai alt decor, tot atât de ireal, un șir de imagini dintre care unele rămân întipărite pe retină, lipite din cauza vitezei, ca frunzele care se lovesc, sfârtecate, de radiator sau de parbriz; un puț, o căruță, căsuța unui cantonier sau borcanele strălucitoare din vitrina unei farmacii. Ravinel

3 Tren panoramic - tren miniatură, folosit în parcuri de distracție.

iubește noaptea. Angers rămâne în umbră, nu mai este în retrovizor decât o constelație de lumini însuflețite de o lentă mișcare de rotație care le face să se șteargă încetul cu încetul din oglindă. Șoseaua e pustie. De la Nantes, Ravinel merge cu o viteză mai mică. Intră ușor în viraje. Îi este milă de corpul acela, acolo în spate, pe care desigur că hopurile îl zguduie. Nu e nevoie să se uite la vitezometru. Știe că face cincizeci în medie. În felul acesta vor fi la Enghien înainte de a se lumina de ziuă, după cum fusese prevăzut. Dacă totul merge bine!... Motorul a avut niște rateuri, adineauri, pe când treceau prin Angers. O mișcare a demarorului și totul revine la normal! Ce idiot, cum de n-a pus să-i curețe carburatorul! O pană în noaptea asta, n-ar fi glumă! Nici vorbă să te poți destinde. Trebuie să supraveghezi motorul. Sunt ca niște aviatori deasupra Atlanticului. Pana ar însemna...

Ravinel închide o secundă ochii. Sunt gânduri care atrag ghinionul. Iată acolo o lumină roșie. E un camion greu. Împrăstie un fum gros de motorină, nu ține bine dreapta, lăsând în stânga un pasaj îngust în care trebuie să te angajezi la întâmplare. Ravinel redresează, își dă seama că e în plin în lumina farurilor camionului. Din cabina lui, șoferul nu poate să nu vadă interiorul mașinii. Ravinel accelerează, și motorul are iar mici rateuri. A intrat desigur un fir de praf în jigler. Lucienne nu-și dă seama de nimic. Somnolează. Nu e sensibilă la tot ce-l emoționează pe Ravinel. Curios, cât este de puțin femeie. Chiar când face dragoste... Cum a putut deveni amanta lui? Care din doi l-a ales pe celălalt? La început, părea că nici nu-l vede. Nu se interesa decât de Mireille. O trata mai mult ca pe o camaradă, decât ca pe o clientă. Mireille e de aceeași vârstă cu ea. A înțeles oare Lucienne că nu este prea solidă căsnicia lor? A cedat, deodată, unui impuls de moment? Doar știe bine că nu e un om frumos. Și nici măcar nu e spiritual. Ca amant e mai curând mediocru. Niciodată nu ar fi îndrăznit să se atingă de Lucienne. Lucienne aparține altui univers, distins, rafinat, savant. Universul pe care tatăl lui, micul profesor de la liceul din Brest, îl privea de departe cu ochii unui om sărac. Timp de câteva săptămâni, Ravinel a crezut într-un capriciu de femeie. Ciudat capriciu!... Îmbrățișări grăbite, câteodată pe un pat de consultații, lângă o masă emailată pe care erau așezate instrumente nichelate, acoperite cu tifon. Și câteodată, după aceea, îi lua tensiunea, căci îi era frică de inima lui... Îi era frică... Nu. Nici asta nu era sigur. Căci dacă, de cele mai multe ori, îl înconjura cu atenții și părea într-adevăr îngrijorată, câteodată scăpa de el cu un surâs: „Nu, dragul meu, te asigur că nu-i nimic”. Această incertitudine sfârșise prin a-l dezechilibra complet. Faptul cel mai probabil... Atenție! Răscrucea e periculoasă... Faptul cel mai probabil este că din prima zi ea a văzut departe... foarte departe. Îi trebuia un

complice. De la bun început, de la prima privire, ei au fost și au rămas complici... Nici nu poate fi vorba de dragoste, de dragoste în înțelesul obișnuit!... Ceea ce îi unește, nu este alegerea, este ceva mai adânc, care atinge domeniul întunecat al minții. E oare banul, numai banul care o atrage pe Lucienne? Mai degrabă puterea pe care ți-o dă banul, autoritatea, dreptul de a comanda. Simte nevoia să stăpânească. De aceea el s-a supus imediat. Dar asta nu e totul. Există în Lucienne un fel de neliniște. Ceva fugitiv, de-abia simțit, și totuși nu te poți înșela. Neliniștea unei făpturi în echilibru instabil, nu tocmai normală. Iată de ce s-au recunoscut unul pe altul. Căci nici el nu este normal, normal în sensul lui Larmingeat, de exemplu. Trăiește ca toți ceilalți, printre ceilalți, e chiar considerat un excelent reprezentant de comerț, dar asta nu-i decât o aparență... A dracului coastă! Hotărât, motorul nu trage!... Ce spuneam?... Da, trăiesc la hotar, ca un evadat care caută să-și regăsească țara! Și chiar ea caută, suferă, îi lipsește ceva. Câteodată pare că se agață de mine, ca și cum ar fi îngrozită. Câteodată mă privește ca și cum s-ar întreba cine sunt. Vom putea să trăim vreodată împreună? Dar doresc eu oare să trăiesc cu ea?

Frână. Două faruri care orbesc. O mașină trece cu o izbitură de vânt. Apoi din nou șoseaua liberă, arborii vopsiți cu alb până la înălțimea unui om, linia galbenă din mijlocul șoselei și, din când în când, o frunză moartă care coboară, neagră, și seamănă de departe cu un bolovan sau cu o fisură în gudron. Ravinel începe să rumege aceleași gânduri. Uită de moartă. Uită de Lucienne. Are dureri în piciorul stâng și ar vrea să aprindă o țigară. Se simte protejat în mașina asta bine închisă, cum se simțea la adăpost, odinioară, când mergea la școală, în pelerina lui bine încheiată, sub capișonul tras pe ochi, din care putea să vadă fără să fie văzut. Își închipuia atunci că este o corabie cu pânze și își comanda manevre complicate: „Coborâți vecele superioare! Strângeți trinchetul”. Se înclina, venea cu prova în vânt, se lăsa purtat spre băcănia unde se ducea să cumpere un litru de vin. Chiar de pe vremea aceea ar fi vrut să fie în altă parte, în afara lumii oamenilor mari, care nu propovăduiesc decât virtuți aride.

Lucienne pune picior peste picior, își aranjează cu grijă mantoul pe genunchi și Ravinel trebuie să facă un efort ca să realizeze că transportă un cadavru.

— Am fi ajuns mai repede prin Tours.

Lucienne a vorbit fără să întoarcă privirea. Ravinel nu se mișcă nici el, dar o repede arțăgos:

— Dincolo de Angers șoseaua e în reparație. Și apoi ce contează?

Dacă ar insista, el ar accepta cearta, fără vreun motiv. Lucienne se

mulțumește însă să scoată hărțile din cutia de la mașină și să le studieze aplecându-se spre lumina slabă a tabloului de bord. Chiar și gestul acesta îl irită pe Ravinel. Hărțile sunt treaba lui. Ce, el își bagă nasul în sertarele ei? Când te gândești că nici n-a văzut vreodată apartamentul lui Lucienne. Sunt prea ocupați, și unul și altul. Abia de au timp să ia masa împreună, pe ici, pe colo, sau să se întâlnească o dată în treacăt, la spital, unde el se preface că vine la consultație. De cele mai multe ori, Lucienne vine în casa de pe chei. Acolo au combinat totul. Ce știe el de Lucienne, de trecutul ei? De felul ei nu e dispusă să facă confidențe! I-a spus o dată că tatăl ei a fost judecător la tribunalul din Aix. A murit în timpul războiului. Lipsurile. Cât despre mama ei, nu vorbește niciodată de ea. Degeaba a făcut el aluzii. O încruntare a sprâncenelor. Atâta tot! E ușor de ghicit că Lucienne n-o mai vede. Vreo ceartă de familie, desigur. În orice caz, Lucienne nu s-a mai înapoiat niciodată acolo. Și totuși, locurile acelea trebuie să-i fie dragi, dacă vrea să se stabilească la Antibes. Nu are nici frate, nici soră. În cabinetul ei există o fotografie, sau mai bine zis exista, căci a dispărut de mult, fotografia unei fete tinere, foarte frumoasă, blondă, de tip scandinav. Mai târziu, Ravinel se va informa. După căsătoria lor. Cuvântul pare caraghios. Ravinel nu se vede de loc căsătorit cu Lucienne. Lucienne și el, e curios de spus, dar amândoi au mutre de celibatari. El, maniile lui, care fac corp cu persoana lui. Le iubește. Dar detestă pe cele ale lui Lucienne. Parfumul ei. Un parfum aspru în care se simte floarea, dar și animalul. Șevaliera ei, pe care o tot învârtește când vorbește; un inel masiv pe care ți l-ai închipui mai degrabă pe degetul unui bancher sau al unui industriaș. Felul ei de a mânca, mușcând lacom, și carnea care trebuie să fie întotdeauna în sânge. Are, câteodată, o vulgaritate în gesturi și în expresii. Se supraveghează. E foarte bine crescută. Dar i se întâmplă să râdă grosolan și să se uite la oameni cu un fel de insolență insistentă și destrăbălată. Are încheieturile mâinilor și gleznele groase, și aproape că nu are sâni. E puțin șocant. Și fumează, când e singură, niște țigări subțiri de foi care put. Un obicei pe care l-a luat în Spania, spune ea! Ce-o fi căutat în Spania! Trecutul lui Mireille era cel puțin fără mister!

După La Fleche, peisajul devine deluros. Sunt unele văi unde plutește o ceață care se așază, în bură, pe geamuri. Ravinel e obligat să urce unele coaste cu viteza a doua. Amestecul ăsta binar e o adevărată porcărie. Distruge motoarele și nu trage mai bine ca un gazogen. S-a înnourat. Ora zece și jumătate. Nimeni pe șosea. Dacă te-ai apuca să sapi o groapă în câmp ca să îngropi corpul, nimeni nu ar veni să te deranjeze. Nu știu, n-am văzut... Dar nu e vorba de asta... Săraca Mireille! Nu merită să te gândești la ea în felul ăsta. Ravinel o evocă cu o

duioșie dezolată. Pentru ce nu era de aceeași rasă ca el? O mică gospodină atât de sigură de ea! Și care iubea tot ce era de modă veche, din instinct: filmele în culori, magazinele cu preț unic, curierul inimii, plantele de apartament în ghivece minuscule. Se considera superioară lui, îi critica cravatele, își bătea joc de chelia lui. Nu înțelegea de ce, în unele zile, umbla prin casă fără rost, încruntat, cu mâinile înfundate în buzunare, cu ochii răi: „Ce ai, iubitelule? Vrei să mergem la cinema?... Dacă te plictisești, spune-o.” Dar nu, el nu se plictisea. Era mult mai rău. Îl durea viața, asta era cuvântul. Acuma știe că o să-l doară întotdeauna. E ceva profund. Fără leac. Mireille a murit. Ce s-a schimbat? Mai târziu, poate, când vor fi la Antibes.

Un șes imens se întinde de ambele laturi ale șoselei. Ai impresia că automobilul nu mai înaintează. Lucienne, cu mâna ei înmănușată, șterge ușa mașinii, privește cum trece același taluz monoton. Luminile din Mans sunt așezate, acolo, la extrema margine a orizontului.

— Nu ți-e frig?

— Nu! spune Lucienne.

Nici cu Mireille nu avusese noroc Ravinel. Nu mai mult noroc decât cu Lucienne. Una din două, sau îi lipsește experiența, sau nu întâlnește decât femei frigide. Degeaba se prefăcea Mireille că se excită, nu-l păcălise niciodată: rămânea profund insensibilă, chiar atunci când țipa și se agăța de el, încercând să-și piardă firea. Lucienne nu încearcă să înșele. E vizibil că dragostea o agasează. Dar biata Mireille se credea obligată să joace jocul seducției și se lua în serios. Dezacordul lor s-a iscat din asta. El nu mai ia nimic în serios. Ceea ce ar trebui într-adevăr luat în serios nu are nume, nu are formă. E o greutate. Este și un gol. Lucienne știe. Are deseori o privire dilatată, fixă, care nu înșală. Poate că Mireille ar fi vrut să învețe și lucrul ăsta, tot așa cum dorea să învețe ce e dragostea? Poate că dragostea este o cale spre acel loc lăuntric? Ravinel se gândește la jocul ceții. Ar fi trebuit să se ocupe de Mireille. Era fără îndoială senzuală și feminină! Exact contrariul lui Lucienne.

Ravinel își interzice aceste gânduri, căci, la urma urmei, a omorât-o pe Mireille. Și tocmai, acesta e punctul tulburător. Nu reușește să se convingă că a comis o crimă. I se pare monstruos, i se pare încă monstruos, o crimă! Trebuie să fii sălbatic, crud. Și el nu e de loc crud. Nu ar fi fost în stare să pună mâna pe un cuțit... sau chiar să apese pe trăgaciul unui revolver. La Enghien, în biroul lui, are un browning încărcat. Davril, directorul, l-a sfătuit să fie înarmat... Șoselele... noaptea... nu se știe pe cine poți întâlni. După o lună, a vârat revolverul într-un sertar, căci unsoarea îi păta hărțile. Dar niciodată nu i-ar fi trecut prin minte să tragă în Mireille! Crima lui este o înlănțuire de circumstanțe mărunte, de mici

lașități consimțite din indiferență. Dacă un judecător, un om cumsecade ca tatăl lui Lucienne, l-ar interoga, ar răspunde de bună credință: „N-am făcut nimic!” Și, pentru că nu a făcut nimic, nu regretă nimic. Pentru a regreta, ar trebui să ai remușcări. Să ai remușcări, pentru ce? Din una într-alta, ar trebui să ai remușcări pentru ceea ce ești. Și asta nu are niciun sens.

Un indicator. Le Mans, 1,5 km. Stații de benzină, albe. Șoseaua trece pe sub un pod de fier, fuge printre case joase.

— Eviți centrul?

— Nu. O iau pe unde e mai scurt. Asta-i tot.

11 și 25. Lumea iese din cinematografe. Trotuarele sunt ude. Motorul deșteaptă ecouri pe străzile goale. Din loc în loc, o cârciumă încă luminată.

La stânga, o piață prin care trec doi agenți de poliție, împingându-și bicicletele. Apoi o suburbie, luminată cu gaz aerian. Din nou case joase și stații de benzină. Părăsesc străzile pavate. Încă un pod, pe care manevrează o locomotivă. Întâlnesc un camion al unei societăți de transporturi de mobile. Ravinel accelerează puțin, atinge șaptezeci și cinci. În câteva minute vor intra în câmpia Beauce. Drumul până la Nogent-le-Rotrou e ușor.

— Vine o mașină din spate, spune Lucienne.

— Am văzut-o.

Sclipirea farurilor pare să depună pe volan, pe tabloul de bord, un praf auriu pe care îți vine să-l îndepărtezi cu mâna și dintr-o dată șoseaua, înaintea ta, pare mai întunecată. Automobilul îi depășește, un Peugeot care trage prea repede la dreapta. Ravinel înjură, orbit. Deja Peugeotul dispare ca o siluetă care se micșorează pe un ecran. Apoi se înalță, foarte departe, spre cer, împingând înaintea lui două coarne de lumină. Merge cu cel puțin o sută zece. Și tocmai în momentul ăsta, motorul tușește, începe să bată. Ravinel trage de demaror. Motorul se oprește. Mașina mai înaintează datorită propriului ei elan. Printr-un reflex, Ravinel o trage pe marginea șoselei, frânează, stinge farurile și aprinde luminile de poziție.

— Ce te-a apucat? face Lucienne, agresivă.

— O pană! Nu vrei să înțelegi, nu! Suntem în pană. Carburatorul, desigur.

— Asta mai lipsea!

Ca și cum el ar fi făcut-o dinadins. Și încă așa de aproape de Mans. Într-un loc unde traficul este intens, chiar și noaptea! Ravinel coboară din automobil, cu pieptul strâns. Un vântuleț ascuțit șuieră printre arborii desfrunziți. Toate zgomotele sunt distincte, uimitor de apropiate. Se aud

limpede vagoane care se tamponează, apoi o garnitură care se urnește din loc. Sunetul unui claxon străbate, fără grabă, câmpia. La mai puțin de un kilometru, sunt oameni care trăiesc, care se deplasează. Ravinel ridică capota motorului.

— Dă-mi lampa electrică.

I-o aduce, se apleacă deasupra motorului cald și plin de ulei, pe care șurubelnița alunecă.

— Grăbește-te.

Ravinel nu are nevoie de sfaturi. Gâfâie și se încăpățânează, într-un abur sufocant, care pute a benzină și ulei. În mână ține recipientul fragil. Va trebui să demonteze jiglerul, să pună undeva șuruburile minuscule. Securitatea lor depinde de o singură bucățică din asta de metal. Transpirația udă fruntea lui Ravinel, îi intră în colțul ochilor. Se așază pe scara mașinii, pune cu grijă în fața lui bucățile carburatorului. Lucienne fixează lampa electrică pe niște cârpe și umblă încoace și încolo pe șosea.

— Mai bine m-ai ajuta, spune Ravinel.

— Ar merge mai repede, într-adevăr. Ce-ți veni...

— Cum, ce-mi veni?

— Nu te gândești că primul automobilist poate să ne întrebe dacă avem nevoie de ceva?

— Ei și?

— Ei și? Și poate să coboare ca să ne dea o mână de ajutor.

Ravinel suflă în tije de aramă, infim de mici, care îi umplu gura cu un gust înțepător, acid. Nu mai aude observațiile lui Lucienne. Nu mai aude decât sângele care zvâcnește, zvâcnește, așa de tare suflă. În sfârșit, își reia respirația.

— ... poliția!

Ce tot spune Lucienne! Ravinel își șterge ochii, se uită la ea. Îi este frică. Nicio îndoială! Crapă de frică! Își scoate poșeta din automobil. De data asta, Ravinel se ridică, îngăimează, cu jiglerul între dinți:

— Sper că n-ai să mă lași baltă?

— Ia ascultă, dobitocule!

O mașină. Vine de la Mans. Ajunge lângă mașina lor înainte ca ei să fi putut face un gest. Se simt goi în cearcănul de lumină care îi înconjoară strălucitoare. Mașina nu e decât o masă neagră care crește, apoi încetează puțin câte puțin.

— E grav? strigă o voce veselă.

Ghicesc silueta unui camion. Omul se apleacă peste portieră. Punctul roșu al țigării e perfect vizibil.

— Nu, spune Ravinel. Am terminat.

— Pentru că, poate,conița ar vrea să vină cu mine?

Omul glumește și, în trecere, le face semn cu mâna. În zgomotul vitezelor schimbate una după alta, camionul se îndepărtează.

Lucienne se strecoară pe banchetă, doborâtă de emoție. Dar Ravinel e mai ales furios. E prima oară când îl face dobitoc.

— Ai să-mi faci plăcerea să stai liniștită, da? Și să-ți păstrezi reflecțiile pentru tine. Dacă am ajuns în situația asta, e tot atât din vina ta, cât dintr-
a mea.

S-a gândit ea oare serios să fugă adineauri? Să se înapoieze la Mans? Ca și cum nu ar fi legați unul de altul. Ca și cum fuga ar fi putut s-o pună la adăpost, numai pe ea.

Lucienne tace. Din atitudinea ei se vede limpede că e hotărâtă să nu mai miște. Lasă-l să se descurce! Și totuși nu-i treabă ușoară să montezi la loc un carburator, aproape fără să vezi, cu o lanternă pusă în echilibru când pe cutia acumulatorului, când pe osie sau pe delco. În orice moment șuruburile pot să cadă în pietrișul șoselei. Dar mânia dă degetelor lui Ravinel o îndemânare, un simț al operațiilor ce trebuie executate, pe care nu le-au avut niciodată în asemenea măsură. Face ocolul mașinii, acționează demarorul. Motorul pornește, cu cei patru timpi bine detașați unul de altul. Atunci, ca să braveze, Ravinel pune mâna pe una din canistre și face plinul de benzină, fără să se grăbească. Un camion-cisternă îi depășește, luminând violent interiorul automobilului, pachetul acela lung, de un verde vâscos. Lucienne se ghemuiește pe banchetă. Cu atât mai rău! Așază bidonul enorm pe tabla care răsună, închide cu grijă panoul. La drum! E douăsprezece și jumătate noaptea. Ravinel apasă pedala de accelerație până în fund. E aproape vesel. Lui Lucienne i-a fost frică. A fost mult mai înspăimântată decât în clipa băii, decât în orice altă clipă. De ce? Riscul rămâne același. În orice caz, dintr-o dată, între ei ceva s-a schimbat. Ea a fost pe punctul să trădeze. N-o să mai fie niciodată vorba despre asta, dar Ravinel își promite s-o privească într-un anumit fel, când își va relua vocea ei tăioasă.

Lumina roșie a camionului-cisternă se apropie din nou. Au depășit camionul care rămâne în urmă. Au ajuns în Beauce. Cerul s-a limpezit. E plin de stele care se mișcă încet, la ușile mașinii. La ce s-a gândit ca oare când și-a luat poșeta? La situația ei, la rangul ei? Îl disprețuiește puțin. Reprezentant de comerț? Asta a simțit-o el de mult. Îl consideră ca pe un grăsun cumsecade și nu bănuiește că poate sezisa și micile nuanțe. Nu-i chiar atât de imbecil!

Nogent-le-Rotrou! O stradă care nu se mai sfârșește, întortocheată, sonoră. O podișcă și o întindere neagră de apă, care se luminează la trecerea lor. Atenție. Școală. Noaptea nu e școală. Ravinel nu

încetinește. Atacă pieptiș coasta, care urcă din nou spre platou. Motorul trage minunat.

Pentru Dumnezeu! Jandarmi. Trei, patru. Un Citroen, tras de-a curmezișul, care formează un baraj; pe marginile șoselei, motociclete. Toate astea fără relief, într-o lumină crudă care acoperă cu o spoială galbenă cizmele, centiroanele, fețele. Fac semn cu brațele. Trebuie să oprească. Ravinel stinge farurile. Îi vine dintr-o dată să vomite, ca acolo, în camera de baie. Frânează brusc, mașinal, și Lucienne e obligată să se sprijine de tabloul de bord. Scoate un geamăt. Nu se mai vede nimic altceva decât cercul de lumină al unei lămpi electrice, care mătură capota motorului, se plimbă de-a lungul caroseriei. Un chipiu apare la ușa mașinii. Ochii jandarmului sunt foarte aproape de ai lui Ravinel.

— De unde veniți?

— De la Nantes. Reprezentant de comerț.

Ravinel are timp să se gândească că această precizare îl poate salva.

— Nu ați depășit cumva, pe lângă Mans, un camion mare?

— Poate că da... Până la urmă nu mai bagi de seamă.

Ochii jandarmului privesc înspre Lucienne. Ravinel întreabă, în chipul cel mai natural:

— Gangsteri?

Celălalt își aruncă ochii în spate, peste scaunul șoferului, își stinge lampa.

— Evazioniști! Transportă un alambic.

— Ciudată meserie, spune Ravinel. Eu o prefer pe a mea.

Jandarmul se dă la o parte și Ravinel demarează încet, trece pe lângă oamenii înșiruiți, își mărește progresiv viteza.

— De data asta am crezut că... murmură el.

— Și eu, face Lucienne.

Abia îi recunoaște vocea.

— În orice caz, nu e imposibil să ne fi luat numărul.

— Ei și?

E drept, ei și? Ce importanță are? Ravinel nu are de gând să ascundă această călătorie nocturnă. Într-un fel, ar fi chiar de dorit ca jandarmii să-i fi luat numărul. Astfel, la nevoie, omul acela ar putea fi martor... E totuși plicticos. Prezența unei femei lângă el. Dar cum și-ar fi reamintit jandarmul de asta?...

Acele ceasului de la tabloul de bord își continuă mersul lor monoton. Ora trei. Ora patru. Chartres e foarte departe în sud-vest. Atacă virajul de la Rambouillet. Noaptea e tot atât de întunecoasă. Au ales intenționat luna noiembrie. Dar acum, automobilele se înmulțesc. Camioane cu lapte, căruțe, un automobil al poștei. Ravinel nu mai are timp să

mediteze. Supraveghează șoseaua, cu privirea încruntată. Iată și intrarea în Versailles. Orașul doarme. Niște măturători înaintează, așezați în linie, în spatele unui camion enorm cu butoanele aparente, ca un tanc. Oboseala apasă pe umerii lui Ravinel. Îi este sete.

Ville-d'Avray... Saint Cloud... Puteau... case peste tot. Dar încă nicio lumină în spatele obloanelor închise. Lucienne nu a mișcat nici măcar un deget de la incidentul cu jandarmii. Dar nu doarme. Privește drept înainte, prin parbrizul încețoșat.

Un hău de umbră fără fund, Sena. Și în curând, primele vile din Enghien. Ravinel nu locuiește departe de lac, la capătul unei străduțe, care nu duce nicăieri. Virează și, imediat debreiază, taie contactul. Automobilul continuă să înainteze, fără zgomot, prin propria sa inerție. Ravinel stopează într-o mică piață rotundă unde se oprește strada, coboară. Are mâinile așa de înțepenite, că nu reușește să apuce cheia. La dreapta, umbra căsuței, la stânga, cea a garajului, scund și masiv, ca un blohaus. La capătul unei alei care coboară în pantă, linia oblică a unei mici anexe.

Lucienne se clatină, se agață de mânerul ușii de la mașină. E obligată să miște picioarele unul după altul, să le îndoiaie, atât sunt de anchilozate. Are figura posacă, ursuză, din zilele ei cele mai proaste. Ravinel a și ridicat panoul camionetei.

— Dă-mi o mână de ajutor!

Pachetul e intact. Un colț al prelatei s-a deplasat puțin, descoperind un pantof întărit de apă. Ravinel trage spre el. Lucienne apucă de capul celălalt.

— Mergem?

Ea apleacă capul. Hop! Unul după altul, aplecați pe jumătate, coboară aleea, merg de-a lungul perilor plantați în spalier, care formează un fel de gard. Anexa e o mică spălătorie pe marginea apei. Un pârau, care aproape nu curge, atinge marginea unei scânduri înclinate. Se lărgește apoi până la deversor, fuge la vale într-o cascadă derizorie și se pierde în lac, după ce face o imensă cotitură.

— Dă-mi lampa!

Lucienne ia din nou comanda. Întind pachetul pe podeaua spălătoriei. Ravinel îndreaptă spre el lampa electrică, în timp ce Lucienne începe să desfășoare prelate. Corpul se rostogolește, într-o dezordine de îmbrăcămintă boțită. Sub părul care s-a uscat și se ciufulește, obrazul lui Mireille apare schimonosit. Acuma nu mai e nevoie decât să împingi o dată. Corpul alunecă pe scândură, stârnește un val care atinge malul de dincolo. Încă puțin. Lucienne îl îndepărtează cu piciorul. Se scufundă. Ridică prelate pe băjbăite, căci Ravinel a și stins lampa. E obligată să-l

tragă după ea. Ora cinci și douăzeci.

— Abia am timp, murmură ea.

Intră amândoi în casă, agață pe un cuier din vestibul haina de voiaj și pălăria lui Mireille, pune poșeta pe masa din sufragerie.

— Grăbește-te! Îl repede Lucienne căreia începe să-i revină culoarea în obraz. Expresul de Nantes pleacă la șase și patru minute. Nu-mi pot permite să-l pierd.

Se urcă din nou amândoi în camionetă. Ravinel simte că, acum, e văduv.

V.

Ravinel coborî încet scara gării Montparnasse, cumpără - la intrarea în hol un pachet de țigări Gauloises vertes și intră la Dupont. „La Dupont tot e bun.” În zorile umede, firma luminoasă începea să ia o culoare roză, anemică. Prin vitrinele mari, se zăreau de-a lungul barului un șir de spinări și un enorm filtru de cafea, cu rotițe, manete, cadrane, pa care un chelner le lustruia căscând.

Ravinel se așează în spatele unei uși, se destinse. De câte ori, la aceeași oră, nu se oprise aici? Făcea un ocol prin Paris, ca să nu ajungă prea devreme, să nu scoale din somn pe Mireille. O dimineață la fel ca celelalte...

— O cafea neagră... și trei cornuri.

E foarte simplu: era un fel de convalescent. Își simțea coastele, coatele, genunchii, fiecare mușchi. La cea mai mică mișcare, îl trecea o undă de oboseală. Avea în cap o materia aprinsă care pulsa, care îi apăsa ochii, care îi usca pielea feței și o întindea dureros pe pomeți și de-a lungul fălcilor. Cât p-aci să adoarmă pe scaun, în aerul și în zgomotul jilav al cafenelei. Și totuși, nu făcuse încă ceea ce era mai greu. Acuma, trebuia să descopere cadavrul. Dar îi era atât de somn! Toată lumea îl va crede zdrobit de durere. Într-un fel, epuizarea asta îi va fi de folos.

Puse niște bani pe masă, muie un corn. Cafeaua avea un gust de fiere. Dacă stai să te gândești, incidentul cu jandarmul își pierdeă toată importanța, chiar dacă omul acela ar fi semnalat prezența unei femei în mașină. Femeia aceea era o necunoscută, care făcea auto-stop. O întâlnise la ieșirea din Angers. Coborâse la Versailles. Nicio legătură cu moartea lui Mireille. Și apoi, cui i-ar da în gând să ancheteze asupra călătoriei lui de înapoiere? Chiar admitând că ar fi fost, pentru un moment, suspectat, nu i s-ar verifica decât numai alibiul. Ravinel nu părăsise regiunea nanteză. Treizeci de martori ar confirma-o. Felul cum

Își petrecuse timpul putea fi verificat oră cu oră, sau aproape oră cu oră. Nicio fisură. Miercuri în patru - căci autopsia va putea stabili data, dacă nu și ora, decesului - miercuri în patru?... la stați! Mi-am petrecut seara la braseria La Fosse. Am stat acolo până după miezul nopții. Întrebați pe Firmin, chelnerul, își va aduce desigur aminte. Și în dimineața de cinci, am trâncănit cu... Dar de ce să răscolească încă o dată toate gândurile astea? Lucienne i-o repetase încă o dată, înainte de a se urca în tren. Versiunea unui accident se va impune. O amețelă, căderea în pârau, sufocarea imediată... Așa ceva se poate întâmpla zilnic. Evident, Mireille era îmbrăcată ca de oraș. Deci, ce căuta în spălătorie? Dar motivele care pot să facă pe o femeie să coboare la spălătoria ei, nu lipsesc. Rufe pe care crezi că le-ai uitat, o bucată de săpun... Nimeni, de altfel, nu-și va pune asemenea întrebări. Și dacă cineva va prefera ideea sinuciderii, e liber s-o creadă. Cei doi ani s-au scurs, acești doi ani fără de care Asigurarea nu acceptă...

Șapte fără zece. Haide! Trebuie să se ducă. Ravinel nu s-a putut decide să-și mănânce ultimul corn. Celelalte două mai făceau încă în gura lui un terci gros, grețos, pe care nu reușea să-l înghită. La marginea trotuarului a ezitat. Autobuze și taxiuri alergau în toate direcțiile. O mulțime de funcționari, oameni modești din suburbii, ieșeau în fugă din gară. Zgomotul cauciucurilor, zgomotul picioarelor. O lumină slabă, plumburie, bolnăvicioasă. Toată tristețea apăsătoare a Parisului în zori. Hai! Trebuie să se ducă.

Camioneta era parcată în imediata apropiere a caselor de bilete ale gării. Era acolo, ca într-o vitrină, o hartă mare a Franței, semănând cu o mână deschisă, și linii, de sus până jos, Paris-Bordeaux, Paris-Toulouse, Paris-Nice... Linii ale norocului, linii ale vieții. Norocul! Destinul! Ravinel degajează în marșarier. Va trebui să informeze Societatea cât mai neîntârziat. Să trimeată o telegramă lui Germain. Va trebui să aibă grijă de înmormântare. Mireille ar fi dorit ceva frumos și o slujbă la biserică, bineînțeles... Ravinel conducea ca un automat. Cunoștea așa de bine străzile, bulevardele... și circulația încă nu era prea intensă... Mireille nu era prea credincioasă, dar în sfârșit, tot mergea la slujbă. De preferință la slujba mare, din cauza orgii, a corului, a toaletelor. Nu scăpa niciuna din predicile părintelui Riquet, la radio, în postul Paștelui. Nu înțelegea întotdeauna, dar găsea că vorbește bine. Și apoi, unul care a fost deportat... Bariera de la Clignancourt. O undă roză încerca să răzbată pe cer... Dacă, totuși, sufletul ar exista? Se spune că morții ne văd. Poate că Mireille îl vede, chiar în clipa asta. Atunci, ea știe că nu a făcut-o din răutate. Ridicol!... Și n-are nimic negru de îmbrăcat. Ar trebui să dea o fugă până la vopsitor, să roage o vecină să-i coasă un crep de doliu pe

haină. Iar Lucienne va aștepta liniștită la Nantes. Nu e drept!

Ravinel încetează să se mai gândească, pentru că avea în față un Peugeot vechi care nu se lăsa întrecut. Îl depăși instinctiv, dar încetini imediat. „Ia să vedem! Sosesc de la Nantes. Nu știu că nevasta mea e moartă.” Asta e de fapt partea cea mai grea! Nu știu...

Enghien. Oprește în fața tutungeriei:

— Bună dimineața, Morin.

— Bună dimineața dom' Ravinel... Nu v-ați prea grăbit, ce să zic! Mi se pare că, de obicei, vă văd trecând mai devreme.

— M-a întârziat ceața. O afurisită de ceață! Mai ales pe la Angers.

— Eu dacă ar trebui să conduc toată noaptea!...

— O simplă chestiune de obișnuință. Dă-mi niște chibrituri... Nimic nou, pe aici?

— Nu, nimic. Ce vreți să fie nou, aici?

Ravinel ieși. Imposibil să mai amâne. Dacă măcar nu ar fi singur, atunci totul ar părea mai simplu, mai puțin redutabil! Și apoi, cineva care ar putea să confirme, ar fi prețios... Ei! Drăcie! Moș Goutre. Asta noroc!

— Cum mai merge, dom' Ravinel?

— Fac și eu ce pot... Îmi pare bine că te întâlnesc. Tocmai vroiam să te văd.

— Ce pot face pentru dumneata?

— Anexa mea e cam șubredă. Într-o zi o să cadă peste noi. Cum spune nevastă-mea: „Ar trebui să vorbești cu moș Goutre”.

— Ah! Spălătoria aia mică a dumneavoastră, de acolo din capăt?

— Da. Ești liber un minut?... Hai! Un păhăruț de tămâios, ca să începem bine ziua.

— Păi să vezi... trebuie să mă duc pe șantier.

— Un tămâios de Basse-Goulainc. Luat de la proprietar. Ceva grozav. Goutre se lasă împins în automobil.

— Dar numai un minut, zău. Tailhade mă așteaptă.

Fac câteva sute de metri în tăcere, printre niște vile complicate. Ravinel oprește în fața porții ornamentată cu o placă emailată: *Le Gai-Logis*. Claxonează îndelung.

— Nu. Nu. Nu coborî. O să ne deschidă nevastă-mea.

— Poate că nu s-a sculat încă, spune Goutre.

— La ora asta, glumești. Și mai ales sâmbăta.

Încercă să surâdă și apăsă din nou pe claxon.

— Jaluzelele nu sunt încă ridicate, observă Goutre.

Ravinel ieși din camionetă, strigă:

— Mireille!

Goutre, la rândul său, ieși și el.

— Poate că s-a dus deja la piață.

— M-ar mira. Cu atât mai mult cu cât am anunțat-o că mă înapoiez. O previn întotdeauna, când pot.

Ravinel a deschis. Norii se subțiau, descoperind pete de albastru, printre rupturi în continuă mișcare.

— Vara Sfântului Martin, spuse Goutre. Și adăugă: Poarta dumneavoastră o să se strice, dom' Ravinel. Ar avea nevoie de un strat de minium.

În cutia de scrisori era vârât un ziar. Ravinel îl scoase și trase odată cu el o carte poștală, al cărei colț se prinsese în banderolă.

— Cartea mea poștală, murmură el. Mireille nu e acasă. Probabil că s-a dus la fratele ei. Să nu i se fi întâmplat ceva lui Germain. De când cu războiul, e cam șubred...

Se îndreptă spre casă.

— Scot astea de pe mine, și te ajung. Cunoști drumul.

Casa mirosea a închis, a umed. Ravinel aprinse lampa din coridor, o lampă cu un abajur roz și cu ciucuri. Mireille o făcuse ea singură, după un model pe care îl văzuse în revista *Modes et Loisirs*. Goutre rămânea înfipt în fața casei.

— Du-te! Du-te! strigă Ravinel. Te ajung din urmă.

Întârzia în bucătărie, lăsa pe Goutre să se îndepărteze, fi celălalt îi striga, de departe:

— E frumoasă cicoarea dumitale. Ai avut mână bună.

Ravinel ieși, lăsând ușa deschisă. Își aprinse o țigară, ca să-și păstreze cumpătul. Goutre tocmai ajungea la spălătorie. Intră, și Ravinel se opri în mijlocul aleii, incapabil să facă un pas, incapabil chiar să respire, și din nări îi ieșea puțin fum.

— Oh! Dom' Ravinel.

Goutre îl chema și degeaba dădea Ravinel ordin picioarelor să se miște. Va trebui oare să strige, să plângă? Sau să se agațe de Goutre, ca un om doborât? Goutre apăru la intrarea în spălătorie.

— Ia spune, ai văzut?

Ravinel își dădea dintr-o dată seama că aleargă.

— Ce? Ce este?

— Oh! Nu-i nevoie să faceți mutra asta. E reparabil. Uitați-vă.

Arăta spre un punct al șarpantei și, cu capătul metrului lui pliant, zgâria lemnul.

— Putred! Putred până la os. Căpriorul trebuie schimbat pe toată lungimea.

Ravinel, cu spatele spre pârău, nu îndrăznea să se întoarcă.

— Da, da... Văd... Complet... putred.

Se bâlbâia.

— la vezi și... scândura... acolo la margine...

Goutre se întoarse brusc și Ravinel nu mai văzu căpriorul. Șarpanta, cu bârnele ei groase începu să se învântească ca spițele unei roți, încet, într-un fel care îți făcea greață. „Am să leșin”, se gândi el.

— Cimentul e bun, observă Goutre, cu vocea cea mai naturală. Scândura, bineînțeles... Ce vreți? Totul se uzează!

„Imbecilul!” Cu prețul unui efort aproape peste puterile lui, Ravinel se întoarse, și lăsă să-i cadă țigara. Pârăul făcea un cot în fața spălătoriei. Pe fundul lui se vedeau clar pietrele, un cerc de butoi, ruginit, câteva ierburi subțiri și întinse, și marginea exterioară a deversorului, unde apa strălucea în lumină înainte de a curge. Goutre pipăia scândura, se ridica, arunca o privire în jurul spălătoriei, și Ravinel se uita și el, se uita peste tot, vedea, în fața lui, un câmp acoperit de iarbă sărăcăcioasă, aspectul unui loc viran, și, la picioarele lui, caprele care erau întrebuițate pentru albia de spălat, vatra plină de cenușă neagră și cimentul gol, pustiu. Cimentul pe care desfășurase prelată, cu două ore mai înainte.

— Țigara dumitale, spuse Goutre.

Și i-o întinse lui Ravinel, bătându-se în același timp cu metrul peste încheietura genunchiului.

— De fapt, continuă el, tot acoperișul ar trebui aruncat. Numai că, eu, în locul dumitale, i-aș trage pur și simplu o placă de fibrociment.

Ravinel observa pârăul, dincolo de deversor. Chiar dacă s-ar putea admite că ar fi luat curentul corpul - ceea ce era oricum inadmisibil - acesta s-ar fi găsit blocat în partea îngustă.

— Cu douăzeci de „bătrâne” ai scoate-o la capăt. Dar ai făcut bine că m-ai prevenit. E tocmai timpul să ne apucăm de lucru. Altfel, cucoana dumitale ar risca să-i pice toată șandramaua în cap... Ce ai, dom' Ravinel? Nu te simți bine?

— Nu... oboseala... O noapte întreagă la volan!

Goutre măsura, nota cifre pe un plic cu un creion de dulgher.

— la să vedem, mâine e duminică... Luni am niște reparații de făcut la Veroudis... Marți! Pot să vă trimit un lucrător începând chiar de marți... Doamna Ravinel va fi acasă?

— Nu știu, spuse Ravinel. Cred, că da... Sau mai curând, nu... În sfârșit, asta va depinde... Am să trec să-ți las vorbă, ce zici?

— Cum vreți.

Ravinel ar fi vrut să se întindă pe pat, să închidă ochii, să-și adune gândurile. Ar trebui să fie ceva de făcut, de înțeles, de imaginat... Nu era posibil... Nu! Și asta care își umplea liniștit luleaua, se apleca peste salate, examina perii, dând din cap.

— Nu-i tratați cu fum?... Poate că nu aveți dreptate! Chaudron îmi povestea ieri... adică, nu... Era joi... Nu, am dreptate, era ieri...

Lui Ravinel îi venea să-și muște pumnii, să țipe, să implore pe Goutre să plece.

— Mergi mai departe, moș Goutre. Am să te ajung.

Simțea nevoia să se întoarcă neapărat în acea spălătorie goală ca în palmă, să se mai uite o dată. Sunt halucinații care te fac să vezi lucruri care nu există. Poate că sunt și halucinații care provoacă efectul contrariu? Nu vezi ceea ce ar trebui să vezi. Dar nu! Ravinel nu visa. O rază de soare oblică și fără căldură atingea marginile spălătoriei, lumina cele mai mici detalii, până și fundul pârăului. Pietrele nici măcar nu păreau mișcate din loc. Să-ți vină să crezi că trupul fusese depus în altă spălătorie, absolut identică acesteia, dar situată în altă parte, într-o lume de coșmar, al cărui drum părea imposibil de găsit. Goutre era probabil nerăbdător, blestematul ăsta de Goutre... Plin de sudoare, Ravinel urcă din nou aleea. Goutre se așezase în bucătărie și îl aștepta. O lume! Stătea jos, cu șapca lângă el, pe masă, și clasa niște hârtoage, muindu-și degetul cu salivă.

— Nu vă grăbiți, dom' Ravinel. Mă gândeam la fibrociment, dar, la urma urmei, poate că tabla ondulată...

Ravinel se gândi deodată la tămâioasă. La naiba! Se înfîșea aici din cauza tămâioasei.

— O clipă, moș Goutre. Cobor în pivniță.

O să și-o capete, pentru numele lui Dumnezeu, tămâioasa lui, și apoi o să se care, altfel... Ravinel își strângea pumnii. O tulburare nemaipomenită îl scutura, ca un spasm. La ușa pivniței se opri, încremenit. Pivnița!... Dar dacă ar găsi-o pe Mireille în pivniță? Ce era teroarea asta idioată? Aprinse lumina... Pivnița era goală, bineînțeles! Totuși, Ravinel nu întârzie mult acolo. Apucă o sticlă dintr-un raft, se urcă din nou în fugă. Nu se mai putea împiedica să facă zgomot, trântind ușile bufetului când luă paharele, lovind sticla de marginea mesei. Mișcările i se dereglaseră. Era cât p-aci să spargă gâtul sticlei când scoase dopul.

— Servește dumneata, moș Goutre... Îmi tremură mâinile... Opt ore de automobil în încheieturi...

— Ar fi păcat să vărsăm alături, spuse Goutre, sticlindu-i ochii.

Umplu cele două pahare, încet, ca un cunoscător, se ridică în picioare pentru a face onoarea tămâioasei.

— În cinstea dumitale, dom' Ravinel. Și, în sănătatea cucoanei dumitale... Sper că nici cumnatul dumitale nu e bolnav. Ce ți-e și cu umezeala asta!... La mine, e piciorul.

Ravinel zvârli vinul alb în fundul gâtului, dintre-o dată, își umplu din

nou paharul, îl goli, de două ori, de trei ori.

— Măi să fie! spuse Goutre. Se vede că ești obișnuit.

— Când sunt istovit, mă întremează.

— Ei, ăsta, spuse Goutre, ăsta ar întrema și un mort.

Ravinel se ținu de marginea mesei. De data asta capul i se învârtea serios.

— Moș Goutre, te rog să mă scuzi, dar trebuie... Timpul mi-e măsurat... Nu mă plictisesc cu d-ta, dar știi cum este...

Goutre își puse șapca.

— Bine, bine! O iau din loc. De altfel sunt așteptat pe șantier ca să începem.

Înclină sticla ca să citească eticheta *Tămâioasă Superioară- Basse-Goulaine*.

— Să transmiți complimentele mele celui care a recoltat vinișorul ăsta, dom' Ravinel. Nu e fitece, poți să mă crezi.

Pe prag, mai schimbă câteva cuvinte de politeță, apoi Ravinel închise ușa, întoarse cheia în broască, se târî în bucătărie și goli restul tămâioasei.

— Imposibil! murmură el. Era perfect lucid, dar lucid ca un om adormit: vezi o ușă, o atingi, îți dai seama că există și totuși treci prin ea, simți că treci prin ea, simți în corp duritatea fibrelor lemnului, și asta ți se pare natural. Deșteptătorul, pe cămin, își continua mersul lui mărunț, amintind zgomotul altui deșteptător, acolo, în sufrageria de la Nantes.

— Imposibil!

Ravinel se ridică, trecu în sufragerie. Poșeta lui Mireille era încă acolo. Și nici în vestibul, mantoul și pălăria nu se mișcaseră. Erau și acuma atârinate de cuier. Se sui la etaj. Căsuța era goală, riguros, total goală, și tăcută. Și atunci, Ravinel își dădea seama că ținea sticla de gât, ca pe o măciucă, îi era frică până în măduva oaselor. Așează sticla pe podea, cu băgare de seamă, ca și cum de aici înainte orice zgomot ar fi fost interzis. Deschise sertarul biroului, evitând să-l facă să scârțâie. Revolverul era încă acolo, învelit într-o cârpă unsă. Îl șterse, trase de culasă, ca să introducă un glonț în țeavă. Se auzi o țăcănitură și Ravinel se întoarse. Fusesse mai tare decât el. Ce începea să-și închipuie? Și revolverul ăsta, la ce o să-i folosească? Poți oare să omori strigoii cu revolverul? Suspină și își strecură arma în buzunarul pantalonului. Era poate ridicol, dar se simțea mai în siguranță astfel. Se așează pe marginea patului, cu mâinile încrucișate pe genunchi. De unde s-o ia? Corpul lui Mireille nu mai era în pârau, asta era tot. Evidența faptului începea să i se deslușească în minte. Nici în pârau, nici în spălătorie, nici în casă. Fir-ar să fie... Uitase să arunce o privire în garaj.

Ravinel coborî în goană scara, traversă aleea și deschise garajul. Nimic! Era aproape comic. În garaj nu erau decât trei sau patru cutii de ulei și niște cârpe murdare de unsoare. Lui Ravinel îi trecu prin gând altceva. O luă, încet, de-a lungul aleii. Urmele pașilor lui și ai lui Goutre se vedeau clar, dar nu erau decât ele. De altfel, Ravinel nu știa prea bine ce căuta, ce gândea. Ceda unor imbolduri bruște pentru că trebuia să acționeze, să facă ceva. Desperat, se uită în jurul lui. La dreapta, ca și la stânga, se întindeau niște locuri virane. Vecinii lui cei mai apropiați nu puteau vedea, din stradă, decât fațada casei *Gai-Logis*. Ravinel se întoarse în bucătărie. Să cerceteze prin împrejurimi? Să spună: „Mi-am omorât nevasta... Nu cumva i-ați găsit cadavrul?” Era caraghios! Lucienne?... Dar Lucienne era în tren. Imposibil să-i vorbească la telefon înainte de prânz. Să se înapoieze la Nantes?... Sub ce pretext? Și dacă corpul ar fi fost descoperit undeva în cursul zilei? Cum ar justifica această plecare, această fugă?

Cercul! Cercul infernal. Imposibil să te miști. Imposibil să știi. Ravinel se uită la deșteptător. Ora zece! Trebuia să se ducă în bulevardul Magenta, la *Blache și Lehuédé*. Ravinel închise din nou, cu grijă, ușa casei, se urcă în mașină, reluă drumul spre Paris.

Vremea era blândă, aerul ușor. Acest început de noiembrie avea grația unei primăveri. O „203” se încrucișă cu Ravinel. Pasagerii ei coborâseră capota. Râdeau, cu părul în vânt, și Ravinel se simți slab, bătrân, vinovat. Îi purta pică lui Mireille. Ea îl trădase, cu răutate. Ea reușise, din prima dată, ceea ce el nu izbutise niciodată: trecuse frontiera misterioasă; era dincolo, invizibilă, insesizabilă, ca o fantomă, ca acele fâșii subțiri de ceață, care se ridicau din șosea. Poți să fii în același timp și mort și viu. Simțise el deseori asta. Da, dar corpul?

Ideile îi intrau una într-alta, ca inelele unui telescop. Îi era somn. Altul, nu el, ținea comenzile, manevra fără greș, recunoștea străzile, încrucișările. Mașina păru că se oprește de la sine în fața magazinului.

Din bulevardul Magenta, automobilul îl purtă spre centru, prin preajma Luvrului. Un colțișor retras unde nu venea aproape niciodată. Numai că, astăzi, nu era prea sigur de hotărârile lui. Calcula, se încurca în cifre... la să vedem, trenul ajungea la 11 și 20... sau la 11 și 40... Călătoria ține cinci ore... deci 11 și 10... Și spitalul e la cinci minute de gară. Acuma, Lucienne trebuia să fie deja acolo. Se opri în fața unei mici cafenele-restaurant.

— Domnul ia masa?

— Da, dacă vrei.

— Cum, dacă...

Chelnerul se uită la clientul ăsta neras, care își trecea mâna peste

ochi. Sunt totuși unii care petrec destul de ciudat.

— Unde e telefonul?

— În fund, la dreapta...

— Pot vorbi și interurban?

— Întrebați la casă.

În spatele lui Ravinel, ușa bucătăriei se deschidea și se închidea mereu. „Trei hors-d'oeuvre!... Și trimiteți antricotul.” Pe fir se auzea mereu un țârâit. De-abia puteai să recunoști vocea lui Lucienne. Venea de departe, așa de departe încât te copleșea tristețea. Și nu era chip să vorbești deslușit, în toată harababura asta.

— Alo!... Alo, Lucienne?... Da, eu sunt, Fernand... A dispărut... Ba nu, n-a venit nimeni s-o ia... A dispărut... Azi-dimineață nu mai era acolo...

Cineva, în spatele lui, își așteaptă rândul și își tot aranjează părul în oglinda lavaboului.

— Lucienne! Alo, mă auzi?... Trebuie să te înapoiezi... Pacienta ta care trebuie să nască? Puțin îmi pasă... Nu, nu sunt bolnav... și n-am băut. Știu ce spun... Nu! Nicio urmă... Ce spui?... Ei asta-i, nu-ți închipui totuși că o să inventez o poveste ca asta ca să te fac să te înapoiezi... Ce?... Bineînțeles, aș fi preferat. În sfârșit, dacă îți este absolut imposibil să pleci astă-seară... Atunci, pe mâine, la douăsprezece și patruzeci... Ce este? Să mă duc iar acolo... Să văd? Ce vrei să văd?... Nici eu nu înțeleg... Da! De acord. Pe mâine.

Ravinel închise telefonul, se așează lângă o fereastră. Lucienne era scuzabilă. Dacă i s-ar fi telefonat vestea asta lui, lui Ravinel, el ar fi crezut-o? Mâncă mașinal, se urcă din nou în automobil. Din nou bariera de la Clignancourt, șoseaua spre Enghien. Lucienne avea dreptate. Mai bine să se înapoieze acolo, să mai caute, și, în lipsă de altceva mai bun, să se facă văzut de vecini. Să câștige timp. Și mai ales, să pară normal, ca și cum nu i s-ar putea reproșa nimic.

Ravinel încercă ușa. Era încă încuiată. Se simți oarecum decepționat. Ce aștepta oare? La drept vorbind, nu aștepta nimic. Dorea calmul, pacea, uitarea. Înghiți o cașetă, se sui în dormitor, se încuie, puse revolverul pe masa de noapte și adormi pe pat. Fără măcar să se dezbrace. Căzu imediat într-un somn de brută.

VI.

Ravinel se deșteaptă pe la cinci, cu dureri în șale, cu stomacul greu, obrazul buhăit, mâinile jilave. Dar când își puse întrebarea: „Ce s-a întâmplat cu corpul?” răspunsul îi veni imediat, evident: „Corpul a fost

furat”. Și, dintr-o dată, Ravinel se simți puțin mai liniștit. Se sculă, se spală cu grijă pe față cu apă rece, se bărbieri cu destul calm. Fusesse furat, bineînțeles! Era un lucru grav, foarte grav, dar în sfârșit, pericolul lua un alt aspect. Cu un hoț, te înțelegei. E suficient să te înțelegei din preț.

În cap i se risipeau ultimii aburi ai somnului. Relua contactul cu camera, cu mobilele, cu viața. Își punea la încercare picioarele: erau solide. Casa îl învăluia, familiară, prietenoasă, fără mistere. Ia să vedem, cu puțin sânge rece; al dracului să fie dacă... L-au furat!... Altceva nu poate să fie.

Dar pe măsură ce examina mai de aproape ideea asta, apăreau îndoieli, din ce în ce mai multe. Să furi un cadavru? Pentru ce? Și ce risc pentru hoț! Pe vecinii lui cei mai apropiați îi cunoștea bine: la dreapta, cum ieși, Bigaux, funcționar la S.N.C.F.⁴, cincizeci de ani, tipul omulețului cumsecade și șters. Ocupațiile lui, grădina și belota. Niciodată nu-l auzea ridicând glasul. Îl vezi pe Bigaux ascunzând un cadavru? Era grotesc. Iar soția lui avea un ulcer stomacal. Puteai s-o răstorni cu o suflare... La stânga, Poniatowski, contabil la o fabrică de mobile, divorțat, care nu era mai niciodată acasă. Se spunea chiar că avea intenția să-și vândă căsuța... De altfel, nici Bigaux, nici contabilul nu ar fi putut fi martorii scenei din spălătorie. Să admitem că ar fi descoperit corpul după aceea? Dar nu era niciun alt drum spre pârâu. Afară numai dacă ar fi trecut prin terenurile virane sau prin pajiștea din față. În sfârșit, de ce să pui mâna pe un cadavru, dacă nu știai nimic despre crimă?... Căci furtul nu putea să aibă decât o singură explicație: șantajul. Dar nimeni nu știa despre polița de asigurare. Atunci? S-ar apuca cineva să șantajeze pe un reprezentant de comerț? Toată lumea știe că Ravinel își câștigă o existență onorabilă, nimic mai mult... E drept că unii șantajști se mulțumesc cu puțin. O mică sumă fixă... o rentă. Totuși!... Fără să mai vorbim de îndrăzneala necesară. Ca și cum primul venit ar fi fost în stare să se improvizeze hoț de cadavre. Ei, Ravinel, n-ar fi avut în niciun caz curajul s-o facă.

Învârtea în cap toate aceste ipoteze fără să-și facă o idee prea precisă, și din nou sentimentul neputinței sale îl covârșea. Nu, nu fusesse furat. Și totuși cadavrul nu mai era acolo. Deci, fusesse furat. Dar nu exista niciun motiv ca cineva să-l fure. Ravinel simți o mică durere în tâmpla stângă și își frecă fruntea. N-avea dreptul să se îmbolnăvească tocmai acum. Dar ce să facă, pentru Dumnezeu, ce să facă?

Se învârtea prin casă, mușcându-și buzele, copleșit de singurătate. Nu

4 *Société Nationale des Chemins de Fer*: Societatea Națională a Căilor Ferate.

mai avu nici măcar puterea să aranjeze cuvertura cocoloșită de pe pat, să golească lavaboul plin de apă murdară, să pună la loc sticla uitată, pe care se mulțumi s-o împingă sub dulap, cu vârful piciorului. Își luă revolverul, coborî scara. Unde să se ducă? Cui să se adreseze? Deschise ușa. Începea să se facă noapte. Dăre lungi de culoare roz se întindeau pe cer, și, undeva, se auzea zgomotul unui avion. O seară banală și solemnă, care îți umplea sufletul de tristețe, de ură ascunsă, de regrete. O seară ca aceea a primei lui întâlniri cu Mireille, pe cheiul Grands-Augustins, lângă piața Saint-Michel. El cotrobăia prin lada unui anticar. Ea stătea acolo, răsfoind o carte... În jurul lor se aprindeau lumini și se auzea fluierul agentului de circulație, în fața podului. E idiot să-ți aduci aminte de lucrurile astea. E dureros!

Ravinel se duse până la spălătorie. Pârâul spumega puțin, sub deversor, învolburat în reflexe roșcate. O capră behăi pe pajiște, pe malul celălalt, capra factorului. Ravinel simți un mic șoc. Capra factorului... În fiecare dimineață, fetița o aducea aci, o lega cu o funie lungă de un țaruș. În fiecare seară venea s-o ia. Oare...?

Factorul era văduv. N-avea alt copil. Fetița se numea Henriette. Cel mai adesea rămânea acasă, pentru că nu era chiar întreagă la minte. Gătea, făcea gospodărie. Se descurca bine pentru cei doisprezece ani ai ei.

— Aș dori să-ți cer o informație, domnișoară.

Nimeni nu-i spunea domnișoară. Intimidată, nu îndrăznea să-l roage pe Ravinel să intre, și el, jenat, încerca să-și reia suflul pentru că fugise și nu știa de unde s-o înceapă.

— Ai dus capra la pășune, azi-dimineață?

Fetița roși, imediat alarmată. Ce făcuse oare?

— Locuiesc în față... Căsuța *Gai-Logis*... Spălătoria aia mică e a mea.

Fiindcă ea se uita puțin cruciș, el îi privea fiecare ochi în parte, încercând să prevină o minciună posibilă.

— Nevastă-mea a pus niște batiste la uscat... Probabil că le-a luat vântul.

Era un pretext curios, ridicol, dar era mult prea obosit ca să încerce să fie mai subtil.

— Azi-dimineață... Nu ai văzut nimic plutind pe apă în fața spălătoriei?

Fetița avea o figură lungă și îngustă, între două cozi de păr aspru și doi dinți care îi ieșeau în afară, deși ținea gura închisă. Ravinel simțea vag că întâlnirea lor avea ceva patetic.

— Îți legi capra chiar lângă pârâu. Nu te gândești niciodată să te uiți înspre spălătorie?

— Ba da.

— Ei bine, încearcă să-ți aduci aminte. Azi-dimineață...

— Nu... n-am văzut nimic.

— La ce oră te-ai dus la pășune?

— Nu știu.

În fundul culoarului se auzi un sfârâit. Ea se roși și mai mult și își răsuci între degete șorțul.

— E supa, spuse ea. Pot să mă duc să văd?

— Dar desigur... Dă fuga.

Fetița o luă la fugă și el intră în coridor, ca să se ascundă de ochii vecinilor. Vedea un colț al bucătăriei, niște șervete atârinate pe sfori. Ar fi făcut mai bine să plece. Nu era prea frumos să pună întrebări acestei fete!

— Era supa, spuse Henriette. A dat în foc.

— Mult?

— Nu. Nu prea mult... Poate că tata n-o să simtă nimic.

Nările îi erau puțin strânse. Avea pistrui în jurul nasului, ca Mireille.

— Te ceartă? Întrebă Ravinel.

Imediat, regretă ce spusese, dându-și seama că micuța, în ciuda celor doisprezece ani ai ei, trebuie să fi avut o experiență de femeie bătrână.

— La ce oră te scoli?

Ea încruntă sprâncenele, se trăgea de cozi. Poate că-și căuta cuvintele.

— E încă întuneric când te scoli?

— Da.

— Duci imediat capra?

— Da.

— Te mai plimbi puțin pe pajiște?

— Nu.

— De ce?

Fetița își șterse buzele cu dosul palmei, bolborosi ceva, întorcând capul.

— Ei?

— Mi-e frică.

La doisprezece ani și lui îi era frică, atunci când se ducea la școală. Întunericul umed, ploaia mărunță, străzile înguste și pline de lăzi de gunoi, acolo, înspre Recouvrance. Avea mereu impresia că cineva merge în spatele lui. Atunci, dacă ar fi fost obligat să ducă o capră la pășune... Se uită la obrazul micuț, bătrânicos, ros de pe acuma de griji și de frică. Vedea, dintr-o dată, pe micul Ravinel, acest necunoscut despre care nu-i vorbise nimeni, dar care îl însoțea mereu, ca un martor, și nu mai știa ce să spună. Dacă ar fi văzut el ceva care plutea...

Imposibil de știut. Era ca un secret între ei doi.

— Nu era nimeni pe pajiște?

— Nu... nu cred.

— Dar în spălătorie... N-ai văzut pe nimeni?

— Nu.

Găsi în buzunar o monedă de zece franci, deschise palma fetei.

— Pentru tine.

— O să mi-o ia.

— Nu. Ai să găsești tu un loc s-o ascunzi.

Fetița dădu gânditor din cap, și strânse degetele fără convingere.

— Am să mai vin să te văd, promise Ravinel.

Trebuia să plece cu un cuvânt care să dea încredere, să dea o impresie de optimism, să facă de parcă nici capra, nici spălătoria n-ar fi existat. Ravinel ieși, se ciocni cu factorul, un omuleț uscat, care își ducea geanta cu burta înainte, ca o femeie însărcinată.

— Bună ziua, domnule... Vroiai să mă vezi? spuse factorul. E vorba desigur de scrisoarea dumată pneumatică.

— Nu. Eu... Eu aștept o scrisoare recomandată... O scrisoare prin poștă pneumatică? Ce vrei să spui?

Celălalt îl observa, pe sub chipul cu cozorocul rupt.

— Da. Am sunat, dar nu mi-a deschis nimeni. Atunci am băgat-o în cutia de scrisori. Nu-i acasă doamna?

— E la Paris.

Nimic nu-l obliga să răspundă, dar acum devenise umil. Trebuia să aibă de partea lui prea multă lume.

— Salut! spuse factorul intrând în casă și trântind ușa.

O scrisoare prin poștă pneumatică? Nu putea fi de la *Blache și Lehuédé*, căci doar de acolo venea el. Poate, Germain? Puțin probabil. Afară numai dacă pneumaticul nu era pentru Mireille.

Ravinel se înapoia spre casă, pe străzile luminate. Se făcuse, dintr-o dată, aproape frig și gândurile îi circulau prin minte mai repede. Fata factorului nu văzuse nimic, sau, dacă văzuse ceva nu înțelesese, și chiar dacă înțelesese, va tăcea. Toată luna o cunoștea pe Mireille. Dacă cineva i-ar fi descoperit trupul, ar fi anunțat, fără nicio îndoială.

Dar rămânea pneumaticul. Poate că îl scrisese chiar hoțul, ca să-și dicteze condițiile.

Plicul era în cutie, căzut de-a curmezișul. Ravinel se duse să se uite la el lângă lampa din bucătărie. Domnului Fernand Ravinel. Scrisul ăsta!... Închise ochii, numără până la zece, se gândi că poate e bolnav, grav bolnav. Ochii i se deschiseră din nou, se fixară pe adresă. Tulburări ale memoriei... ale personalității. Învățase asta, pe vremuri, la lecțiile de

filosofie, în cartea aia veche a lui Malapert... Personalitățile alternante, schizofrenia... Nu era scrisul lui Mireille. Pentru numele lui Dumnezeu! Doar nu putea să fie scrisul ei.

Plicul era lipit cu grijă. Căută prin sertarul bufetului, luă cuțitul de tăiat carne. Mergând spre masa unde pe luciul mușamalei zăcea plicul mov, îl ținea ca pe o armă. Cu vârful cuțitului căută degeaba o ruptură. Atunci, sfâșie scrisoarea cu un gest brutal, o citi o dată, pe nerăsuflăte, fără să înțeleagă.

Dragul meu,

Sunt obligată să lipsesc două, trei zile. Dar nu te îngrijora. Nimic grav. Am să-ți explic. Ai să găsești provizii în dulapul din pivniță. Termină borcanul de dulceață care e început, înainte de a deschide altul, și nu uita să închizi bine robinetul de gaz aerian când nu vei avea nevoie de mașina de gătit. Nu te gândești niciodată la asta. Pe curând.

Te sărut așa cum îți place ție, iubitule,

Mireille.

Ravinel reciti, mai încet, apoi o luă de la început. O eroare a poștei. Probabil că Mireille fusese obligată să lipsească la începutul săptămânii. Se uita la ștampilă, pe plic. Paris, 7 noiembrie, ora 16. Șapte noiembrie, era... Era azi. Ei și, de ce nu? Mireille era la Paris, evident. Nimic mai normal. Simți că se îneacă. Râdea, râdea așa cum vomîți. Lacrimi îi împăienjneau ochii, și, dintr-o dată, azvârli cu putere cuțitul. Lama se înfipse, dreaptă, în ușă, vibrând ca o săgeată, și Ravinel rămase așezat, cu gura căscată, cu obrazul strâmb; apoi pardoseala se clătină, capul îi sună de pământ și rămase nemișcat, între masă și mașina de gătit, cu o salivă groasă la colțul buzelor.

Primul său gând, după un timp probabil foarte lung, fu că va muri. Gândindu-se bine, i se păru chiar că a și murit. Ieșea încetul cu încetul la suprafață, dintr-un fel de oboseală confuză. Plutea; era ușor, ca și cum n-ar fi avut nicio densitate. Se diviza ca un amestec de ulei și apă, care se separă în două straturi. Pe de-o parte simțea o descătușare, o ușurare infinită, iar pe de alta era încă greoi, haotic, opac, cleios. Un mic efort și va străpunge un perete subțire, va deschide ochii către o altă lume.

Dar ochii lui nu-i mai aparțineau. Undeva o transmisie nu mai funcționa. Și apoi, dintr-o dată, avu senzația unei întinderi livide. Flăcările iadului. Era, în sfârșit, eliberat. Se regăsea intact; lucrul ăsta însă nu era clar în mintea lui... se simțea asemenea unei materii foarte fluide care

putea lua orice formă... Un suflet... Devenise un suflet. Putea să reînceapă totul... Să reînceapă ce? Chestiunea nu avea, pentru moment, nicio importanță. Esențialul era să supravegheze această neprihănire, să se pătrundă, să se impregneze cu ea, să se simtă luminos, ca o apă pe care o rază o însufletește până la fund. Să fii apă, apă neprihănită. Albul acela, în fața lui, se schimba în auriu. Nu era un spațiu oarecare. Avea zone mai întunecate și, mai ales, o plajă mare, opacă, de unde venea un zgomot regulat, mecanic, poate zgomotul vieții de altă dată. În mijlocul spațiului alb, ceva se mișcă, un punct negru, fâlfâind. Era nevoie numai de un cuvânt ca să știi. Un singur cuvânt și granița ar fi fost definitiv trecută. Acest sentiment de pace adâncă nu ar mai fi așa de precar. S-ar schimba într-o bucurie liniștită, puțin melancolică. Cuvântul se forma undeva. Se năștea foarte departe, se apropia vuind. Ascundea o amenințare care trebuia să izbucnească: Muscă!

Muscă. E o muscă. Pe plafon, e o muscă... Pata aceea mare, colo în colț, este bufetul. Totul reîncepe, în tăcere și în frig. Pipăi în jurul meu pardoseala. Sunt înghețat. Sunt culcat. Sunt Ravinel. Pe masă se află o scrisoare...

Mai ales, să nu înțelegi. Să nu-ți pui întrebări. Să păstrezi cât mai mult posibil acest fel de indiferență desperată. E greu. E istovitor. Dar nu trebuie să gândești. Trebuie să te mulțumești să miști un mușchi după altul... Mușchii te ascultă. Dacă dorești, brațele se ridică. Degetele se îndoaie. Ochii se odihnesc, așezându-se pe lucruri la care îți face plăcere să te uiți. Ai vrea să silabisești numele acestor lucruri; ma-și-na de gătit... par-do-sea-la... Lucrul ăsta nu minte. Pe când, acolo pe masă, hârtia aceea mov, plicul acela căscat... Pericol! Trebuie să treci departe de el, cu spatele la zid, să deschizi ușa, pe pipăite, s-o închizi brusc, s-o încui, o dată, de două ori. Acum nu mai știi ce se petrece în dosul acestei uși. E mai bine să nu știi. Ai vedea poate literele scrisorii umflându-se, separându-se, despărțindu-se în trăsături care, puse cap la cap, ar desena o siluetă teribilă.

Ajuns la capătul străzii, Ravinel se întoarce. Acolo, casa pare locuită, din cauza luminii electrice care a rămas aprinsă. Deseori, seara, când se înapoia acasă, vedea trecând, în spatele perdelelor, umbra lui Mireille. Dar, acum, era deja prea departe. Chiar dacă umbra ar trece, n-ar putea-o vedea. Merge până la gară. E în capul gol. Bea două halbe la cafeneaua de alături. Victor, băiatul de la bar, e foarte ocupat; altfel ar sta bucuros de vorbă. Îi face cu ochiul, surâde. Cum să explici că o bere așa de rece poate să-ți ardă pieptul ca un alcool? Să fugi? Asta nu mai are niciun rost. O altă scrisoare mov poate să sosească la comisarul de poliție și să-i semnaleze crima. Mireille poate să se plângă că a fost

omorâtă. Stop! Gând interzis! E multă lume pe peron. Culorile dor. Semnalul roșu e prea roșu și semnalul verde e dulceag ca un sirop. Ziarele de la bibliotecă miros a cerneală proaspătă. Oamenii înșiși încep să emane un miros de vânat, și trenul pute ca metroul. Iată! Lucrurile trebuiau să se termine așa. Într-o zi sau alta, în mod fatal, el tot ar fi trebuit să perceapă ceea ce pentru alții rămânea ascuns. Cei vii, cei morți, sunt aceiași oameni. Pentru că simțurile noastre sunt grosolane ne închipuim, de obicei, că morții sunt în altă parte, credem că există două lumi. De loc! Sunt aici, invizibili, amestecați în viața noastră, continuându-și micile lor treburi. *Nu uita să închizi bine robinetul de gaz aerian.* Vorbesc cu gura lor de negură; scriu cu mâinile lor de fum. Toate astea nu sunt simțite de oamenii distrați, dar devin perceptibile, în anumite condițiuni. E desigur de ajuns să nu fii pe de-a-ntregul născut, să nu fii angajat cu totul în viața zgomotoasă, colorată, în furtuna de sunete, de culori, de forme... Scrisoarea asta nu este decât începutul unei inițieri. De ce să te înspăimânți?

— Biletele la control!

Controlorul. E rumen la față, cu două cute pe ceafă. Dă călătorii la o parte cu un gest nerăbdător. Nu-și dă seama că desparte și o mulțime de umbre, amestecate cu cei vii. Nu toată lumea se poate menține pe limită. De acum, Mireille nu va întârzia să se arate. Scrisoarea asta era un avertisment. N-a vrut să vină ea însăși. Plecase pentru două-trei zile, dintr-un fel de discreție. Sunt obligată să lipsesc, șiretlicul e copilăresc. Nimic grav. Am să-ți explic. Moartea nu e nimic grav, asta e evident. O simplă schimbare de greutate, de consistență. Viața, de fapt, viața lipsită de frig, lipsită de grijă, lipsită de spaima de a fi într-un echilibru instabil. Nu e nefericită, Mireille! Are să le explice ea pe toate. Oh! Nu va trebui să explice prea multe lucruri. El știe. Ce bine își înțelege, dintr-o dată, trecutul. Ceilalți, tată, mamă, prieteni au încercat întotdeauna să-l lege, să-l înrădăcineze, să-l distragă de la ceea ce este esențial. Examine, meserie, tot atâtea capcane. Nici chiar Lucienne nu înțelege. Banii, banii! Nu se gândește decât la asta. Ca și cum banii nu ar fi principiul însăși al greutateii. N-a fost ea aceea care, prima, a vorbit de Antibes?

Dacă ar fi soare, mult soare, totul s-ar schimba. Mireille nu s-ar mai manifesta. Lumina nu face ea oare să dispară stelele? Și totuși stelele continuă să existe. Antibes! Singurul mijloc de a omorî pe Mireille. Adică s-o facă să dispară. Lucienne știe bine ce face. Dar acum, el a înțeles, și nu mai vrea să fugă, să evadeze spre strălucirea sudului. Deoarece Mireille nu e supărată pe el. Nu-i mai rămâne decât să învingă frica. O frică atroce, care nu așteaptă decât o ocazie favorabilă ca să sară la el. Va fi greu să se obișnuiască. Poate că va trebui să se gândească, fără să

se cutremure, la baie, la Mireille moartă, țeapănă, rece, cu părul lipit din cauza apei.

Șine se înnoadă și se desfac cu toată viteza, de-a lungul trenului. Garnituri, gări, poduri, antrepozite dispar într-un vuiet. Vagonul se clatină ușor, luminat de lămpile albastre. Te simți plecat pentru o călătorie foarte lungă. De fapt, ești plecat de foarte multă vreme și nu vei ajunge nicăieri, deoarece vei coborî printre cei vii!

Plouă. Fumuri de locomotive se răsrâng, se împrăștie, și hamalii te împiedică să treci. Bărbați, femei, aleargă, își fac semne, se întâlnesc, se îmbrățișează. *Te sărut așa cum îți place ție, iubitule*. Dar Mireille nu poate fi încă aici. Ceasul ei nu a sosit. Oficiul poștal.

— Aș vrea să vorbesc cu Nantes!

Pe pereți sunt scrijelite însemnări, numere, desene obscene.

— Alo, Nantes?... Spitalul... Doctorița Lucienne Mogard.

În jurul cabinei telefonice nu se mai aude decât freamătul mulțimii, ca al unui fluviu pe care îl desparte arcada unui pod.

— Alo!... Tu ești... Mi-a scris. Se înapoiază peste câteva zile... Mireille, desigur! Mireille mi-a scris... Un pneumatic... Când îți spun că ea... Nu. Nu. Sunt în toate mințile... Nu vreau de loc să te îngrijorez, dar prefer să știi și tu... Ei da, îmi dau seama. Eu însă încep să înțeleg multe lucruri... Oh! Ar fi prea lung să-ți explic... Ce am de gând să fac? Nici eu nu știu... Bine, ne-am înțeles... Pe mâine.

Săraca Lucienne! Nevoia asta de a raționa tot timpul... Va constata și ea, ca și el. Va atinge misterul cu degetul. Va vedea scrisoarea.

Dar va putea ea oare să vadă scrisoarea? Desigur, deoarece factorul a adus-o, un poștaş a ștampilat-o, un alt poștaş a luat-o dintr-o cutie! Scrisoarea e foarte reală. Numai semnificația ei nu este adaptată înțelegerii oricui. Trebuie să știi să gândești în cele două lumi în același timp.

Bulevardul Denain. Săgețile mici, luminoase, ale ploii. Turma lucitoare a mașinilor. Hora aparențelor. Cafenelele seamănă cu niște peșteri mari, strălucitoare, cu adâncimile multiplicare la infinit de oglinzi invizibile. Frontiera se desfășoară chiar aici, separând imaginile reale de cele reflectate, fără ca cineva să bage de seamă.

Noaptea a umplut bulevardul cu un lichid plin de vârtejuri, ca o apă turbure, ducând cu ea un talmeș-balmeș de lumini, de mirosuri, de oameni. Hai! Fii cinstit. Ai visat de nenumărate ori că erai un înecat pierdut în fundul acestor tranșee adânci, care sunt străzile. Sau că erai un pește și te jucai lovind cu botul în vitrine, uitându-te la bisericile așezate ca niște năvoade în cursul apei, la ierburile scuarurilor, unde formele se caută, se urmăresc, se înghit, în rețeaua umbrelor. Dacă ai

acceptat ideea băii, ai făcut-o din cauza apei, nu-i așa? Din cauza acestei suprafețe lucitoare și netede, dedesubtul căreia se petrece ceva care te ametește. Ai vrut ca Mireille să ia și ea parte la joc. Și acum ești și tu tentat, la rândul tău. O invidiezi, poate?

Ravinel a umblat la întâmplare, mult, mult timp. Și iată-l că ajunge la marginea Senei. Merge de-a lungul unui parapet care i se ridică până aproape de umăr. În fața lui e un pod, o arcadă mare care adăpostește o colcăială de reflexe uleioase. Orașul pare părăsit. Suflă un vânt subțire, care miroase a ecluză și a adăpătoare. Mireille este acolo, undeva, amestecată cu noaptea. Există amândoi, fiecare din ei scufundat în alt element și incapabili să se întâlnească. Trăiesc pe niște planuri ale căror proprietăți diferă. Dar unele interferențe rămân posibile, unele încrucișări, unele semnale pe care și le-ar face, unul altuia, ca pasagerii a două vapoare care se depărtează.

Mireille!

Pronunță cuvântul încet. Nu mai poate amâna. Simte, la rândul lui, nevoia să fugă, să spargă oglinda.

VII.

Când se deșteptă, Ravinel recunoscuse o cameră de hotel, își aduse aminte că umblase mult, revăzu imaginea lui Mireille și oftă. Îi trebuia câteva minute ca să hotărască că ziua de azi era probabil o duminică. Era fără îndoială o duminică, deoarece Lucienne trebuia să sosească cu trenul de douăsprezece și ceva. Trebuia să fie deja pe drum. Ce să facă între timp? Ce se poate face duminică? Era o zi moartă, căzută de-a curmezișul săptămânii, împiedicându-te să treci, și Ravinel era grăbit. Era nerăbdător să ajungă!

Era nouă.

Se sculă, se îmbracă, dete la o parte perdeaua uzată care ascundea fereastra. Un cer cenușiu. Acoperișuri. Lucarne, dintre care unele încă vopsite cu albastrul apărării pasive. Nimic vesel! Coborî, achită nota de plată unei bătrâne cu părul prins în bigudiuri. Ajuns pe trotuar, își dete seama că se găsea în cartierul Halelor, la doi pași de casa lui Germain. De ce nu Germain? Asta l-ar ajuta să aștepte...

Fratele lui Mireille locuia la etajul al patrulea și, deoarece instalația electrică era stricată, trebuia să urci pe dibuite, printre mirosurile și zgomotele duminicii. În spatele pereților subțiri trăiau oameni care fredonau, care deschideau aparatele de radio, care se gândeau la meciul de după-amiază, la filmul de deseară; lapte care dă în foc sfârâind. Copii

care urlă. Un om în pijama, sub pardesiul cu gulerul ridicat, cu un câine de zgardă, se încrucișă cu Ravinel. Ravinel era exclus de la această sărbătoare. Era un fel de străin. Cheia era în ușă. Cheia era totdeauna în ușă. Dar Ravinel nu o folosea niciodată. Bătu în ușă. Îi deschise Germain.

— Ia uite, Fernand! Ce mai faci?

— Dar tu?

— Cam rablagit... Scuză dezordinea. Abia m-am sculat. Ai să iei totuși o cafea. Ba da! Ba da!

O ia înaintea lui Ravinel spre sufragerie, dă la o parte niște scaune, ascunde un halat de casă.

— Și Marta? spune Ravinel.

— E la biserică, dar nu va mai întârzia... Așază-te, dragă Fernand. Nu te întreb de sănătate. Mireille mi-a spus că ești în plină formă. Norocosule! Despre mine nu pot să spun același lucru... De fapt, nu mi-ai văzut ultima radiografie... Uite, servește-te; cafeaua e pe foc. Mă duc să ți-o aduc.

Ravinel adulmeca plin de neîncredere un miros urât de foi de eucalipt și de farmacie. Alături de ibricul de cafea era o cratiță cu o seringă și niște ace și Ravinel regretă că venise. Germain scotocea prin camera lui. Din când în când, striga:

— Ai să vezi ce clară e... Cum a spus doctorul... cu îngrijiri...

Când te însori, crezi că te însori cu o femeie și de fapt te însori cu o familie, cu toate necazurile unei familii. Te însori cu captivitatea lui Germain, cu secretele lui Germain, cu bacilii lui Germain. Viața e mincinoasă. Când ești mic, ea pare plină de lucruri minunate, și apoi...

Germain se înapoiază cu niște plicuri galbene, enorme, care te duc cu gândul la corespondența unui politician.

— Ei hai, servește-te, dragă!... E drept, poate ai și mâncat... Doctorul Gleize e un as. Scoate niște clișee! Și le interpretează!... Tu nu vezi decât niște chestii negre și albe; el îți descifrează toate semnele astea ca și cum ar citi dintr-o carte.

Ridică în dreptul ferestrei o radiografie care foșnește.

— Uite, vezi, deasupra inimii... Da, pata asta albă e inima, încep să mă pricep și eu, de când tot... exact deasupra inimii, linia asta mică... Ești prea departe. Apropie-te!

Ravinel detesta asta. Nu voia să știe cum sunt făcute organele. Simțea întotdeauna o jenă ciudată când privea acele fragmente de schelete pe care radiografia le dezvăluie și le poetizează în același timp. Sunt lucruri care trebuie să rămână ascunse. N-ai dreptul să le arăți. N-ai dreptul să violezi unele secrete. Germain îl dezgustase întotdeauna, cu această

curiozitate monstruoasă.

— Cicatrizarea e foarte înaintată, spunea Germain. Numai că, bineînțeles, încă mai trebuie luate unele precauțiuni. Totuși, e încurajant! ... Așteaptă, am să-ți arăt analiza sputei... Unde oi fi vârat hârtia aia de la laborator?... Săraca Marta, rătăcește tot. Afară numai dacă o fi trimis-o deja la Asigurările Sociale... Dar de altfel, are să-ți spună Mireille.

— Da, da.

Germain puse cu gingășie din nou radiografia în plic, și, pentru propria lui plăcere, scoase un alt clișeu pe care îl contemplă cu capul aplecat într-o parte.

— Trei mii de franci fiecare fotografic!... Noroc c-o să-mi mărească pensia. Păi, e și o treabă bine făcută. Cum spune doctorul: dumneata ești un caz.

Cheia scârțâi în broască. Marta, care se întorcea de la biserică.

— Bună dimineața, Fernand. E drăguț că ai venit. Nu te vedem prea des.

Puțin cam în doi peri, Marta asta. Își scoase pălăria, împăturind cu grijă voaleta. Purta mereu doliu pentru cineva și îi plăcea culoarea neagră, care îi dădea demnitate și distincție. „N-a avut noroc”, șopteau oamenii, în urma ei.

— Afacerile merg bine? Întrebă ea, cu o urmă de bănuială în voce.

— Destul de bine. Ar fi păcat să mă plâng.

— Ai noroc. Germain, doctoria ta.

Îmbrăcase deja un halat, și strângea masa cu mișcări precise și iuți.

— Ce mai face Mireille?

— Am văzut-o adineauri, spuse Germain. Abia plecaseși la biserică.

— Cam matinală, ce-a apucat-o, așa, dintr-o dată, se miră Marta.

Ravinel făcea eforturi să înțeleagă.

— Cum, cum... murmură el. A venit Mireille? Când?

Germain continua să-și numere picăturile într-un pahar cu apă... zece... unsprezece... douăsprezece... Încrunta fruntea, refuza să fie distras... treisprezece... paisprezece... cincisprezece...

— Când?... spuse el cu vocea absentă. Păi, acum un ceas. Poate puțin mai mult... șaisprezece... șaptesprezece... optsprezece...

— Mireille?

— Nouăsprezece, douăzeci.

Germain înfășură pipeta în puțină vată, apoi într-o foiță, și în sfârșit, ridică privirea.

— Mireille, da. Ce ți se pare curios?... Ce ai, Fernand?... Ce-am spus?

— Stai! șopti Ravinel... Stai!... A intrat aici? Ai văzut-o?

— Desigur! Dacă am văzut-o? Eram încă în pat. A intrat ca de obicei, asta-i! M-a sărutat.

— Ești foarte sigur că te-a sărutat?

— Ia ascultă, Fernand! Nu te înțeleg.

Marta, care trecuse în dormitor, se opri o clipă în prag, observând pe cei doi bărbați și Ravinel scoase o țigară din portțigaret, ca să-și ascundă încurcătura.

— Nu, spuse Germain. Știi bine... fumul. Doctorul a interzis.

— Într-adevăr. Scuză-mă.

Ravinel învârtea țigara între degete, cu un gest mașinal.

— E curios, reuși el să îngaime. Nu mi-a spus că o să treacă pe aici.

— Vroia să știe rezultatul radiografiei, preciză Germain.

— Ți s-a părut... normală?

— Da.

— Când te-a sărutat, pielea ei... În fine, era ca de obicei?

— Nu te înțeleg... Dar în sfârșit, ce ai, Fernand? Marta, ia ascultă. Fernand nu prea are aerul să creadă că Mireille a fost pe aici.

Marta se apropie și Ravinel își dă seama imediat că știa ceva. Se încorda, ca un acuzat în fața judecătorului.

— Când te-ai înapoiat de la Nantes, Fernand?

— Ieri... Ieri de dimineată.

— Și nu era nimeni acasă?

Ravinel o privi. N-avusese niciodată ochii mai lucitori, gura mai strânsă.

— Nu. Mireille nu era acolo.

Marta dăde de mai multe ori din cap.

— Crezi? murmură Germain.

— Asta trebuie să fie, spuse Marta.

Ravinel nu se mai putu stăpâni.

— Vorbiți! Pentru numele lui Dumnezeu! Ce știți... V-ați dus acolo, ieri dimineată?

— Oh! făcu Germain, jignit. În halul în care sunt!

— Ar fi mai bine să-i explici, observă Marta, și dispăru pe nesimțite în dormitor.

— Să-mi explici ce? reluă Ravinel. Ce înseamnă complotul ăsta?

— S-o luăm binișor, spuse Germain. Marta are dreptate... E mai bine să știi. În fond, ar fi trebuit să te previn de când v-ați luat. Însă, îmi închipuiam că, tocmai căsătoria asta, va aranja totul. Doctorul afirmase că...

— Germain! Dă-i drumul și s-o terminăm.

— Îmi pare rău că sunt obligat să te întristez, dragul meu Fernand.

Iată: Mireille face escapade.

Marta, din fundul dormitorului, îl supraveghea pe Ravinel. Îi simțea privirea, la pândă. Repetă, complet aiurit:

— Escapade?... Escapade?

— Oh! nu prea des, spuse Germain. I-a venit așa, pe la paisprezece ani.

— Se ducea cu bărbați?

— Ei aș, ce-ți trece prin minte, bietul meu Fernand! Escapade, îți spun. Nu știi ce-i asta?... Mireille pleca de acasă, așa, dintr-o dată. Doctorul ne-a explicat că era vorba de tulburări ale caracterului. Se pare că sunt frecvente în momentul pubertății. Lua trenul sau umbla până la epuizare... De fiecare dată trebuia să anunțăm poliția.

— Îți închipui ce spuneau vecinii, făcu Marta, în timp ce scutura o pernă.

Germain ridică din umeri.

— În toate familiile există câte ceva. Chiar în cele mai bune... După aceea, se simțea foarte nenorocită, biata fetiță! Dar era mai tare decât ea. Când o apuca trebuia să plece.

— Și atunci? spuse Ravinel.

— Și atunci... Asta-i bună, Fernand. Și atunci, am impresia că ne-a făcut și acum o criză. Absența ei de acasă, vizita ei în fugă, astăzi de dimineață... În orice caz, are să se înapoieze în câteva zile, te asigur.

— Dar e imposibil! izbucni Ravinel. Pentru că...

Germain oftă.

— Vezi, iată de ce mi-era frică. Nu vrei să ne crezi... Marto, nu vrea să ne creadă.

Marta ridică o mână, ca și cum ar depune un jurământ.

— Mă pun în locul tău. Nu sunt lucruri plăcute de aflat. Eu, când am aflat că Mireille... În fine... sărăcuța, n-am nimic contra ei... Numai că, dacă aș fi-avut și eu un cuvânt de spus, te-aș fi avertizat din prima zi... Și încă, nu te plânge. N-ai copii. Ai fi putut avea un copilaș cu bot de iepure.

— Marto!

— Știu ce spun: L-am întrebat, atunci pe doctor.

Iar doctorul! Și radiografiile pe colțul mesei. Pipeta în foita ei. Și Mireille care fugea de acasă la paisprezece ani! Ravinel își luă capul în mâini.

— Destul! murmură el. Mă înnebuniți.

— Când am intrat, am simțit cu că ceva nu era în regulă, continuă Marta. Eu nu sunt ca Germain. El nu observă niciodată nimic. Dacă aș fi fost aici, adineauri, aș fi văzut imediat că Mireille nu era în starea ei normală.

Ravinel își rupea în bucățele țigara, care acum nu mai era decât o grămăjoară neagră și albă, pe masă. Îi venea să-i apuce pe cei doi soți, să lovească unul de altul capetele lor apropiate și fals compătimitoare. O escapadă! Ca și cum Mireille mai putea face o escapadă! Mireille pe care el, cu mâinile lui, o învelise în prelată. Era un complot. Erau vorbiți! Dar nu! Germain era prea prost. S-ar fi dat deja de gol.

— Cum era îmbrăcată?

Germain se gândi puțin.

— Ia stai!... Am văzut-o cam în contra luminii. Mi se pare că avea mantoul ei gri, tivit cu blană. Da, sunt sigur... și căciulița. M-am și gândit, în momentul acela, că era cam gros îmbrăcată, pentru vremea asta. Putea foarte ușor să răcească.

— Poate că avea de gând să plece cu trenul? insinuă Marta.

— Oh! nu. N-am avut de loc impresia asta. Cu cât mă gândesc mai mult, cu atât mi se pare mai ciudat faptul că nu avea aerul acela puțin aiurit. Pe vremuri, când o apucau crizele, era nervoasă, crispată. Plângea pentru nimica toată. Pe când, azi dimineață, părea calmă, așa de calmă...

Și, deoarece Ravinel strângea pumnii, adăugă:

— E o fată bună, Fernand.

Marta, în spatele cumnatului ei, agita niște cratițe și repeta din când în când:

— Nu vă deranjați... Am destul loc să trec.

Dar Ravinel era mereu obligat să-și miște scaunul din loc și fiecare mișcare îl costa. Pendula, o pendulă absurdă, aurită, susținută de două nimfe cu sâni goi, arăta zece și douăzeci. Lucienne pleca acum din Le Mans. Camera se umplea încetul cu încetul cu o lumină tristă care lăsa colțurile în umbră și puneă pe pereți, pe mobile, pe obraji, un fel de praf fin.

— Știu la ce te gândești, spuse Germain.

Ravinel tresări.

— Crezi că te înșală, așa-i?

Dobitocul! Nu, nu juca de loc teatru.

— Ai greși dacă ți-ai băga asemenea idei în cap. O cunosc eu pe Mireille. Câteodată, nu e poate chiar așa de ușor s-o înțelegi, dar e cinstită.

— Bietul meu Germain, suspină Marta, care curăța niște cartofi.

Și asta însemna clar: „Bietul meu Germain! Ce știi tu despre femei?”

Germain protestă.

— Mireille? Aida de! Nu se gândește decât la casa ei, la micile ei treburi. N-ai decât să te uiți la ea.

— E prea des singură, murmură Marta. Oh! nu-ți fac niciun reproș, Fernand. Ești obligat să voiajezi, bineînțeles, dar pentru o femeie tânără, îmi închipui că nu trebuie să fie totdeauna prea vesel. Ai să-mi spui că nu te duci prea departe. E adevărat. Dar absența e totuși absență.

— Eu, când eram prizonier... începu Germain.

Era tocmai fraza care ar fi trebuit s-o evite. Acuma Germain, pornit de-a binelea, va povesti lucruri auzite de douăzeci de ori. Ravinel nu mai asculta. Nici nu se mai gândea. Se afunda încet într-o visare puțin dureroasă. Se dedubla. Revenea la Enghien, umbla fără țință prin camerele goale. Dacă cineva ar fi fost acolo, în clipa asta, ar fi văzut, desigur, plutind o siluetă confuză semănând cu Ravinel. Se cunosc oare toate secretele telepatiei? Germain afirma că văzuse! Dar toți aceia, și sunt nenumărați, oare au văzut apariții, au crezut, la început, că văd ființe foarte vii, foarte reale. Mireille, moartă, se hotărâse să apară fratelui ei în momentul precis când acesta, deșteptându-se din somn, nu era încă în stare să dea suficientă atenție la ceea ce credea că vede. Un caz clasic. Ravinel citise despre foarte multe alte cazuri, la fel cu acesta, în *Revista Metapsihică* la care era abonat, înainte de căsătorie. De altfel, aceste escapade dovedeau că Mireille avea însușiri de mediu. Era desigur extrem de sensibilă la toate sugestiile. Chiar și acuma! Poate că ar fi de ajuns să te gândești la ea cu multă intensitate, cu multă dragoste, pentru a o face să se materializeze.

— Ce a spus, exact? întrebă Ravinel.

Germain povestea discuțiile lui cu infirmierii lagărului de prizonieri. Se întrerupse, puțin vexat.

— Ce a spus?... Oh! știi, nu i-am notat cuvintele... Am vorbit mai mult eu, fiindcă vroia să știe, în legătură cu radiografia...

— A stat mult?

— Câteva minute.

— Ar fi putut să mă aștepte, mormăi Marta.

Tocmai! Dacă Marta ar fi fost în apartament, Mireille nu s-ar fi arătat. Există o logică a supranaturalului.

— Nu te-ai gândit să deschizi fereastra să te uiți încotro a luat-o?

— Drept să spun, nu. De ce m-aș fi uitat...

Păcat! Dacă Germain ar fi pândit ieșirea lui Mireille, ar fi constatat desigur că sora lui nu părăsise imobilul. Ce splendidă dovadă!

— Nu-ți bate capul, măi omule, spuse Germain. Vrei să-ți dau un sfat? ... Ei bine, întoarce-te înapoi la *Gai-Logis*. E poate deja acolo, și te așteaptă... Și dacă e tristă, ai să știi tu s-o consolezi!

Încercă să râdă puțin cam indecent, tuși, și Marta se uita la el cu severitate.

— Când era mică, spuse Ravinel, n-a fost niciodată somnambulă?
Germain se încruntă din nou.

— Ea, nu... Dar eu, da, câteodată. Nu umblam chiar pe acoperișuri la lumina lunii, asta nu. Numai că, vorbeam în somn, gesticulam... Câteodată, mă sculam și mă deșteptam pe un coridor, în altă cameră. Nu mai știam unde mă aflui. Trebuiau să mă culce din nou și să mă țină de mâini. Nu mai îndrăzneam să adorm.

— S-ar spune că-ți face plăcere, Fernand, observă Marta, cu vocea ascuțită.

— Și acum, continuă Ravinel, nu mai ai crize?

— N-ai vrea... Ai să bei totuși un pahar cu noi, dragul meu Fernand. Nu te invit la masă pentru că țin un regim cam special...

— Trebuie să se înapoieze acasă, i-o tăie Marta. Nu poate s-o lase singură pe micuța aia.

Germain scoase din bufet o carafă mica și niște pahare minuscule, cu picior de argint.

— Știi ce ți-a recomandat doctorul, spuse Marta.

— Oh! Numai o picătură.

Ravinel își adună tot curajul.

— Și dacă Mireille nu se întoarce până deseară? spuse el. Voi ce mă sfătuieți să fac?

— Eu aș aștepta. Tu nu crezi, Marta?... Și afară de asta, nimic nu te oprește să pleci din nou, chiar de mâine, să faci turul clienților. E poate în joc fericirea ta, știi. Când se va înapoia, dacă va găsi casa goală... Pune-te în locul ei... Crede-mă, ia opt zile de concediu și informează-te, în mod discret. Dacă e într-o escapadă, se ascunde desigur la Paris. Altă dată, când fugea, venea totdeauna la Paris. Parisul o atrăgea ceva nemaipomenit!

Fără să vrea, Ravinel șovăia, sfârșea prin a nu mai ști dacă nevasta lui era moartă sau nu. Ciocniră.

— Hai noroc, Germain.

— În sănătatea lui Mireille.

— Pentru întoarcerea ei grabnică, spuse Marta.

Ravinel dete peste cap alcoolul din sâmburi, își trecu palma peste pleoape. Nu. Nu visa. Licoarea îi încălzea gâtul. Pendula bătu unsprezece. Era încă de aceeași parte a frontierei. Știa ce văzuse cu ochii lui, ce atinsese cu degetele lui... Suportii de fier din cămin, de exemplu. Nu găsești motive temeinice să respingi așa ușor niște suportii de fier, cântărind mai multe kilograme!

— Ai să-i transmiți salutările noastre.

Ce?... Marta îl conducea spre ușă. Se ridicase fără să-și dea seama...

— Sărut-o din partea mea, adăugă Germain.

— Da, da.

Îi venea să le strige: „E moartă, moartă... O știu prea bine, deoarece eu am omorât-o!” Se abținu, căci Marta ar fi fost mult prea fericită...

— Bună seara, Marta. Nu te mai osteni. Cunosc drumul.

Ea, aplecată peste rampa scării, îl asculta cum coboară.

— Când vei avea vești, anunță-ne și pe noi, Fernand.

*

Ravinel intră în prima cârciumă, bea două coniacuri. Timpul trece. Ei și. Cu un taxi va ajunge la timp. Ceea ce are importanță, esențialul, este să-și dea seama, imediat, în ce situație se află. Ia să vedem, eu, Ravinel, stau în picioare, în fața unui bar. N-am luat-o razna. Judec cu sânge rece. Nu mai îmi este frică. Aseară, da, mi-a fost frică. Eram prada unui fel de delir. Dar asta a trecut. Bine! Să examinăm faptele, cât mai calm posibil... Mireille e moartă. Sunt sigur de asta, pentru că sunt sigur că sunt Ravinel, pentru că nu există niciun gol în amintirile mele, pentru că am atins cadavrul ei, pentru că în acest moment beau un coniac și că, toate astea reprezintă realitatea... Mireille e vie. Sunt sigur și de asta, pentru că a scris, cu mâna ei, o scrisoare pe care factorul a adus-o, pentru că Germain a văzut-o. Numai, iată! Cum ea nu poate fi în același timp și vie și moartă... Trebuie neapărat să fie pe jumătate moartă și pe jumătate vie... Trebuie să fie o fantomă. Așa-i logic. Nu eu sunt acela care încerc să mă liniștesc. Lucrul nu e, de altfel, de loc liniștitor. E dovedit prin raționament. Mireille apare fratelui ei. Îmi va apare poate și mie. În curând. Eu accept faptul, pentru că știu că este posibil. Dar Lucienne, ea nu-l va accepta. Din cauza formației ei universitare. A felului ei de a judeca. Atunci? Ce o să ne spunem unul altuia?

Bea un al treilea coniac pentru că pe dinăuntru îi este frig. Dacă n-ar fi Lucienne...

Face plata, caută o stație de taxiuri. Nu ar fi momentul s-o scape acum pe Lucienne.

— La gara Montparnasse, repede.

Se lasă pe spate în scaunul taxiului, uită de sine. Începe deja să se întrebe dacă ceea ce gândea acum, nu este decât o divagare a creierului său surmenat. Și încet, încet, se convinge că se află într-o situație fără soluție. Un candidat al poliției, în orice caz. E obosit. Ieri, ar fi vrut s-o revadă pe Mireille. Simțea că asta era posibil. Acuma, îi e teamă de ea. Ghicește că îl va chinui. Cum ar fi putut uita?... De ce morții nu și-ar aduce aminte?... Iarăși gândurile astea!... Din fericire, mașina se

oprește. Ravinel nu așteaptă restul. Se repede. Se înghesuie prin mulțime, ajunge pe peron. O locomotivă electrică înaintează încet, se oprește în fața tampoanelor, și un val de călători se scurge din tren, se împrăștie pe trotuare. Ravinel se apropie de controlor.

— Asta e trenul de la Nantes?

— Da.

Îl cuprinde o nerăbdare ciudată. Se ridică pe vârful picioarelor, își sucește gâtul, o vede în sfârșit, îmbrăcată corect într-un taior de culoare închisă, cu o beretă pe cap, calmă în aparență.

— Lucienne!

Își strâng mâna, din prudență, fără îndoială.

— Ai o figură înspăimântătoare, bietul meu Fernand.

El surâde trist.

— Pentru că mi-e frică, îi răspunde.

VIII.

Se lipiră de balustrada metroului, ca să scape de îmbulzeală.

— N-am avut timp să-ți rețin o cameră, se scuză Ravinel. Dar nu va fi greu...

— O cameră! Dar trebuie neapărat să plec înapoi la ora șase. Sunt de noapte.

— Ei asta-i? N-ai să...

— Ce n-am să?... Să te părăsesc?... Asta ai vrut să spui. Te crezi în pericol... Ia să vedem, nu e pe aici vreo cafenea mai retrasă unde să putem vorbi în liniște! Căci am venit ca să vorbim, știi. Ca să văd dacă nu cumva ești bolnav.

Își scoase mănua, luă mâna lui Ravinel, apoi, fără să-i pese de trecători, îl palpă pe figură, îl ciupi de obraz.

— Ai slăbit, pe cuvântul meu. Ai pielea galbenă, moale, ochii tulburi.

Asta era forța ei, forța lui Lucienne. Nu se preocupa niciodată de opinia altora, puțin îi păsa de ce gândeau alții despre ea. În mijlocul vânzătorilor de ziare, care urlau în jurul lor, era în stare să-i ia pulsul, să-i examineze limba, sau să-i pipăie ganglionii. Și Ravinel se simțea deja în siguranță. Lucienne, cum s-ar spune... Era tocmai contrariul imprecisului, nelămuritului. Lucienne era decisă, puțin tăioasă, aproape agresivă. Avea o voce limpede, nu ezita niciodată. Uneori, ar fi vrut să fie Lucienne. Iar alteori, o detesta, pentru exact aceleași motive... Pentru că te făcea să te gândești la un instrument chirurgical, rece, neted, nichelat, neobișnuit. Totuși astăzi, îi va fi greu să explice...

— S-o luam pe strada Rennes, spuse el, O să găsim noi o cârciumă pustie.

Traversară piața. Ea îl ținea de braț, ca pentru a-l conduce sau pentru a-l ajuta să nu cadă.

— N-am înțeles nimic din cele două telefoane ale tale. Mai întâi, pentru că se auzea prost. Și apoi, vorbeai prea repede. Să reluăm, în ordine. Când te-ai înapoiat acasă, ieri dimineață, cadavrul lui Mireille dispăruse. Așa-i?

— Exact așa.

O pândea din colțul ochilor, întrebându-se cum va rezolva problema, ea care repeta mereu: „Să nu ne ambalăm... Cu puțin bun simț...” Umblau fără să se lase distrași, fără ca privirile să le rătăcească de-a lungul praveștii adânci a străzii, care acolo, spre răspântia Saint-Germain, se colora în albastru, ca un fund de vale.

Ravinul începea să se destindă. Să mai poarte și ea povara.

— Nu sunt multe soluții, făcu ea. Curentul apei nu ar fi putut oare să ia corpul?

El surâse.

— Imposibil! Mai întâi, nu e curent aproape de loc, o știi tot atât de bine ca și mine. Și chiar, dacă am admite, cadavrul ar fi rămas prins dincolo de deversor, ar fi format un baraj. L-aș fi descoperit din primul moment. Îți dai seama că înainta de a telefona, am căutat peste tot.

— Da, asta e și părerea mea.

Începea să-și încrunte sprâncenele, iar el, cu toată îngrijorarea lui greu înăbușită, simțea o adevărată bucurie văzând-o încurcată ca un candidat la examen, surprins de o întrebare care nu era în program.

— Poate că corpul a fost furat, ca să fii apoi șantajat, sugera ea fără convingere.

— Imposibil!

Lăsă să cadă cuvântul, cu un pic de condescendență, ca s-o umilească pe Lucienne.

— Imposibil! Am examinat ipoteza asta cu lupa, ca să spun așa. Am mers până acolo, încât am întrebat și pe fata factorului, o fetiță care își duce în fiecare dimineață capra la pășune, pe pajiștea din fața spălătoriei.

— Ai făcut asta?... Sper cel puțin că n-a bănuț nimic...

— Mi-am luat toate precauțiunile, De altfel fetița e pe jumătate idioată... Pe scurt, ipoteza nu stă în picioare. Cu ce scop ar fi furat cineva cadavrul? Ca să mă șantajeze, cum spui tu, sau ca să-mi facă un rău. Or, nimeni nu se ocupă de mine... Și apoi, îți dai seama, să furi un cadavru... Uite o mică cafenea foarte convenabilă.

Două salvii în ghivece, un bar minuscul, trei mese înghesuite în jurul unei sobe. Patronul sta la casă și citea un jurnal de sport.

— Nu. Nu servim masa... Dar dacă doriți niște sandvișuri.

— Foarte bine! Și două halbe!

Omul trecu în camera din dos a prăvăliei pe care o ghiceai foarte mică. Ravinel trase o masă ca să-i facă lui Lucienne loc să se așeze. În fața cafenelei, autobuzele se opreau scârțâind, lăsau să coboare doi-trei călători, plecau din nou. Blocul lor compact arunca o umbră fugitivă. Lucienne își scosese bereta și își rezemă coatele pe măsuță.

— Și acum, ce-i toată povestea asta cu scrisoarea pneumatică?

Întinsese mâna. El dete din cap.

— A rămas acolo. Nu m-am mai înapoiat. Dar o știu pe dinafară. Ascultă: *Sunt obligată să lipsesc două-trei zile. Dar nu te îngrijora. Nimic grav... Hm!... Vei găsi provizii în bufet... Termină borcanul cu dulceață început...*

— Cum!

— Știu ce spun: *Termină borcanul cu dulceață început înainte de a deschide altul și nu uita să închizi robinetul de gaz aerian, când nu mai ai nevoie de mașina de gătit. Uiți mereu s-o faci. Pe curând. Te sărut...*

Lucienne se uită atent la amantul ei. După ce rămase un moment tăcută, întrebă:

— Ai recunoscut bineînțeles scrisul?

— Bineînțeles.

— Un scris se imită la perfecție.

— Știu. Dar nu-i numai vorba de scris, e și tonul. Sunt sigur că scrisoarea asta e de la Mireille.

— Și ștampila poștei? E o ștampilă autentică?

Ravinel dete din umeri.

— Întrebă-mă și dacă factorul e un factor autentic, dacă ai luat-o așa.

— În cazul ăsta nu văd decât o singură explicație. Mireille ți-a scris înainte de a pleca la Nantes.

— Uiți data poștei. Pneumaticul a fost expediat din Paris chiar în aceeași zi. Cine l-ar fi pus la poștă?

Patronul se întoarce cu niște șandvișuri îngrămădite pe o farfurie. Aduse cele două halbe, se cufundă din nou în ziarul lui. Ravinel coborî vocea.

— Și apoi, dacă lui Mireille i-ar fi fost cât de puțin frică, ne-ar fi denunțat. Nu s-ar fi mulțumit să-mi atragă atenția că mai era un borcan de dulceață desfăcut.

— De la bun început, nu ar fi venit la Nantes, observă Lucienne. Nu, evident că scrisoarea asta nu a putut fi scrisă... înainte.

Mușcă dintr-un sandviș. Ravinel își bău berea pe jumătate. Niciodată nu înțelesese mai bine ca acum absurditatea situației în care se aflau. Și simțea că Lucienne își pierdea cumpătul, încetul cu încetul. Ea puse jos sandvișul, respinse farfuria.

— Nu mi-e foame. E atât de... neprevăzut, tot ce-mi povestești!... Căci, în sfârșit, dacă această scrisoare nu a putut fi scrisă înainte, cu atât mai puțin a putut fi scrisă... după. Și nu conține nicio amenințare, ca și cum cea care a redactat-o și-ar fi pierdut memoria.

— Foarte bine, șopti Ravinel, începi să înțelegi.

— Cum?

— Știu eu ce spun. Continuă.

— Păi, tocmai... nu înțeleg.

Se priviră lung, intens.

Ea întoarse în sfârșit capul și se hazardă, oarecum jenată:

— Poate cineva care seamănă leit cu ea.

De data asta se dădea bătută Lucienne. Cineva care semăna leit cu ea! Va să zică, ar fi înecat pe cineva care semăna leit cu ea!

— Nu, reluă ea imediat. E ridicol!... Presupunând că o femeie ar putea semăna leit cu Mireille, cum te-ai fi putut înșela tu?... Și eu însumi, când am văzut-o moartă... Și femeia asta ar fi venit să se dea pe mâna noastră!

El o mai lăsă puțin să se gândească. Autobuzele treceau, atingând marginea trotuarelor, se îndreptau cu încărcătura lor de călători, legănați ușor pe platformă. Din când în când, câte cineva intra, comanda un pahar, arunca o privire către această pereche nemișcată, care nu mânca, nu bea, dădea impresia că joacă șah.

— Nu ți-am spus tot, reluă brusc Ravinel. Mireille i-a făcut o vizită fratelui ei, azi-dimineață.

O expresie de stupefacție, apoi de teamă, se ivi în ochii lui Lucienne. Mândra Lucienne! Nu se prea simțea la largul ei, acum.

— S-a urcat sus la el, l-a sărutat; au trăncănit un moment.

— Evident, spuse Lucienne pe gânduri, cea care-i semăna ar putea fi cealaltă, a doua. Dar nici Germain, la fel ca și noi, nu s-ar fi putut lăsa înșelat de o substituție. Spui că i-a vorbit, că a sărutat-o... O altă femeie ar avea ca oare aceași voce, aceași intonație, același mers, aceleași gesturi?... Nu! E de necrezut. Asemănările astea sunt chestii din romane.

— Ar mai fi o explicație, făcu Ravinel. Catalepsia. Mireille poate să fi prezentat toate aparențele morții... și și-a regăsit cunoștința în spălătorie.

Și cum ea nu părea să priceapă.

— Catalepsia, un lucru care se poate întâmpla, continuă el. Am citit unele lucruri despre asta, pe vremuri.

— Catalepsia, după patruzeci și opt de ore în apă!

Simți că ea o să se supere și, cu mâna, îi făcu semn să nu ridice tonul.

— Ascultă, spuse Lucienne. Dacă ar fi vorba de un caz de catalepsie, aș înceta imediat să fac medicină, înțelegi! Pentru că medicina n-ar mai fi o știință, pentru că...

Părea atinsă în punctul vulnerabil. Gura îi tremura.

— Noi știm, totuși, să recunoaștem moartea. Vrei să-ți dau dovezi? Să-ți explic după care simptome am constatat... Deci, tu îți imaginezi că noi dăm permise de înmormântare, așa, la întâmplare.

— Te rog, Lucienne.

Tăcură, cu ochii înfrigurați. Ea era mândră de cunoștințele ei, de poziția ei. Știa că-l domină din toată înălțimea profesiei ei. Avusese întotdeauna nevoie de admirația lui. Și, iată că el își permitea... Îl observa, așteptând o vorbă sau un gest de scuză.

— Nu-i nicio discuție, reluă cu vocea ei de spital. Mireille e moartă. Explică restul cum vrei.

— Mireille e moartă. Și totuși, Mireille e vie.

— Eu vorbesc serios.

— Și eu. Eu cred că Mireille...

Să-i mărturisească oare lui Lucienne?... Nu-i destăinuise niciodată gândurile lui cele mai ascunse, dar știa că ea îl cunoaște temeinic, într-un fel puțin cam livresc, bineînțeles, dar foarte sigur. Se decise:

— Mireille este o fantomă, șopti el.

— Ce?

— Exact ce spun: o fantomă. Apare unde vrea, când vrea... Se materializează.

Lucienne îi apucă, din nou, încheietura mâinii, și el roși.

— N-aș îndrăzni să spun un lucru ca ăsta oricui, bineînțeles. Îți încredințez un gând ascuns, o presupunere. Mie, asta îmi pare plauzibil.

— Va trebui să te examinez de aproape, murmură Lucienne. Încep să cred că ai un complex. Nu mi-ai povestit, o dată, că tatăl tău...

Figura i se făcu dintr-o dată aspră, degetele i se strânsură pe încheietura mâinii lui Ravinel, până începu să-l doară.

— Fernand!... Uită-te la mine... Nu cumva, din întâmplare, joci teatru eu mine?

Râse nervos, își încrucișă brațele, se aplecă spre el. Din stradă s-ar fi putut crede că-i dă amantului ei gura.

— Nu mă lua drept o idioată, auzi?... Ai de gând să-ți mai bați multă vreme joc de mine? Mireille e moartă. O știu. Și tu ai vrea să mă faci să cred despre cadavrul ei că a fost furat, că ea a înviat, că se plimbă prin Paris... Și eu, pentru că... da, pot s-o mărturisesc, pentru că te iubesc...

sunt pe cale să-mi torturez mintea.

— Mai încet, Lucienne, te rog.

— Încep să înțeleg, lasă... De fapt, poți să-mi povestești orice. Nu eram acolo? Dar sunt totuși limite care nu trebuie depășite. Hai! fii cinstit o dată: care ți-e scopul?

Nu o văzuse niciodată așa de tulburată. De furie, aproape că se bâlbâia și o pată lividă i se lărgea în jurul nărilor.

— Lucienne! Îți jur că nu te mint.

— Ah! nu. Nu insista. Sunt gata să accept multe lucruri, dar nu sunt gata să cred că un cerc e pătrat, că un mort e viu, ca imposibilul e posibil.

Patronul barului citea indiferent. Văzuse atâtea perechi ca astea! Auzise atâtea vorbe ciudate! Dar Ravinel, îngrijorat de prezența asta în spatele lui, flutură o bancnotă.

— Ce doriți?

Fu cât p-aci să se scuze că nu se atinsese de sandvișuri. Lucienne se pudra, cu obrazul ascuns după poșetă. Se ridică prima, ieși fără să se uite dacă el o urma.

— Ascultă, Lucienne... Îți jur că ți-am spus adevărul.

Ea umbla, cu capul întors spre vitrine, și el nu îndrăznea să ridice vocea, din cauza trecătorilor.

— Ascută-mă, Lucienne!

Era prea idioată scena asta, pe care nu știuse s-o prevadă, și timpul curgea, curgea! În curând ea se va înapoia la gară, lăsându-l în prada tuturor amenințărilor, tuturor pericolelor... Desperat, o apucă de braț.

— Lucienne... Știi bine că nu am niciun interes...

— Nu? Dar asigurarea?

— Ce vrei să spui?

— E totuși simplu. Fără un cadavru, nicio indemnizație. Atunci, ai să-mi povestești că Asigurarea nu s-a lăsat dusă, că n-ai încasat nimic.

Un trecător îi privi fix, cu insistență. Poate că auzise fraza lui Lucienne? Ravinel se uită împrejur, cu ochi speriați. Discuția asta în strada... Era mai rău ca orice!

— Lucienne! Te implor! Dacă ai putea să-ți imaginezi tot ce am avut de suportat... Să intrăm aici.

Traversaseră răspântia Saint-Germain și mergeau de-a lungul scuarului din spatele bisericii. Băncile erau ude. O lumină tristă se strecura printre crengile golașe.

Fără un cadavru, nicio indemnizație. Ravinel nu se gândise niciun moment la acest aspect al problemei... Se așeză pe colțul unei bănci. De data asta, totul se sfârșise. Lucienne rămase în picioare, lângă el și, cu vârful pantofului, dădea în lături frunzele moarte. Fluierile sergenților de

stradă, alunecarea mașinilor, sunete vagi de orgă filtrate prin ușa capitonată a bisericii... viața altora! Ah! să poți să nu mai fii Ravinel!

— Mă părăsești, Lucienne?

— Iartă-mă, cred că tu ești cel care...

El întinse pe bancă o parte din pulpana pardesiului din gabardină.

— Stai aici... N-o să ne certăm, tocmai acum?

Se așază și ea. Câteva femei care ieșeau din scuar se uitară la ei cu neîncredere. Nu, ăștia doi nu erau niște îndrăgostiți la fel cu alții.

— Pentru mine, asta nu a fost niciodată o chestiune de bani, și tu o știi bine, reluă el cu mare oboseală. Și apoi, gândește-te puțin... Să admitem că vreau să te mint. Aș putea spera oare că n-ai să afli niciodată adevărul?... N-ai avea decât să vii la Enghien, să te informezi, ai ști imediat...

Ea ridică, furioasă, din umeri.

— Să lăsăm asigurarea. Dar dacă ți-ar fi fost frică să mergi până la capăt? Dacă ai cedat, dacă ai preferat să ascunzi corpul, să-l îngropi?

— Dar asta ar fi încă și mai periculos pentru mine. Nu s-ar mai putea presupune că a fost un accident și aș fi imediat bănuț... În fine, pentru ce aș fi scornit scrisoarea pneumatică sau vizita la Germain?

Se apropia sfârșitul zilei și luminile se aprindeau în vitrine. Farurile reglementare ale automobilelor începeau să strălucească, dar la răspântie mai stăruia puțină lumină. Era ora nedecisă care îl înspăimânta dintotdeauna, ora care puneă capăt jocurilor sale, odinioară, în camera aceea mica unde mama lui tricota lângă fereastra ce se întuneca încet și nu mai rămânea decât un profil negru, ale cărui mâini de umbră păreau că se joacă cu niște cuțite. Înțelegea dintr-o dată că nu mai putea să evadeze. Se sfârșise cu Antibes!

— Nu-ți dai seama, murmură el. Dacă asigurarea nu mai plătește, nu voi mai avea niciodată puterea să... să...

— Te gândești totdeauna la tine, spuse ea. Barem dacă ai face ceva! Dar nu. Te refugiezi în nu știu ce reverii abracadabrante. Sunt gata să admit: corpul a dispărut. Ce ai făcut tu ca să-l găsești? Un cadavru nu prea hoinărește de unul singur.

— Mireille a făcut întotdeauna escapade.

— Cum? Îți bați joc de mine?

Ei da, el înțelegea toată absurditatea observației sale. Și totuși ghicea că povestea asta cu escapada avea importanță, se lega, într-un anumit fel, de dispariția cadavrului. Și repetă vorbele lui Germain, și Lucienne ridică din nou din umeri.

— Fie! Mireille făcea escapade cât era în viață. Dar uiți mereu că e moartă. Să facem abstracție de scrisoare, de vizita la fratele ei...

Era o expresie caracteristică pentru Lucienne: „Să facem abstracție!” Ușor de spus.

— Ceea ce contează e corpul. Trebuie neapărat să fie undeva.

— Germain nu e nebun.

— N-am de unde ști. Și nu vreau să știu. Raționez pe baza faptelor. Mireille e moartă. Cadavrul ei a dispărut. Tot restul nu înseamnă nimic. Deci, acest cadavru trebuie căutat și găsit. Dacă tu nu-l cauți, asta dovedește că proiectele noastre nu te mai interesează. În cazul ăsta...

Tonul însemna foarte clar că Lucienne va urmări singură aceste proiecte, va pleca singură. Un preot trecu, înfășurat într-o mantie lungă. Dispăru printr-o ușiță, ca un conspirator.

— Dacă aș fi știut, spuse Lucienne, mi-aș fi întocmit planurile altfel.

— Bine, bine. Am să mai caut.

Ea lovi cu piciorul în pământ.

— Nu e vorba să cauți fără tragere de inimă, Fernand. Nu ai aerul să înțelegi că dispariția asta va deveni periculoasă. Va trebui să te resemnezi, într-o bună zi, să anunți poliția.

— Poliția, repetă el înnebunit.

— Păi! Nevasta ta nu mai dă semne de viață...

— Dar, scrisoarea?

— Scrisoarea?... da, la rigoare, ea poate să-ți dea un motiv să aștepti... Tot așa și povestea cu escapadele. Dar în definitiv, rezultatul va fi totuși același. Simplă chestiune de timp. Va trebui să treci și prin asta.

— Poliția?

— Da, poliția... Nu-i chip să scapi. Așa că, ascultă-mă, Fernand, nu aștepta, caută. Caută serios. Ah! Dacă n-aș locui așa de departe, ți-o jur că eu aș găsi-o!

Ea se sculă, își aranja mantoul, își așează poșeta sub braț, cu un gest scurt.

— E timpul, și nu țin să călătoresc în picioare.

Ravinel se sculă greoi. Ei bine! Nu mai trebuia să conteze pe Lucienne. Nu fusese ea pe punctul să-l părăsească încă de atunci, când cu pana pe șosea?... Era normal, în fond. Nu fuseseră niciodată altceva decât doi asociați, doi complici.

— Bineînțeles, mă ții la curent!

— Bineînțeles, suspină Ravinel.

Nu vorbiseră decât de Mireille și, subiectul părând epuizat, nu mai aveau nimic să-și spună.

Mergeau tăcuți pe strada Rennes. Nu mai erau împreună. Era suficient să te uiți la ea ca să înțelegi că se va descurca întotdeauna. Dacă poliția ar deveni prea curioasă, numai el singur va trebui să plătească, asta e

sigur. Era obișnuit. Plătea de atâta vreme!

— Aș mai vrea foarte mult să te îngrijești, spuse Lucienne.

— Oh. Știi...

— Nu glumesc.

Exact! Nu glumea niciodată. O văzuse oare vreodată destinsă, surâzătoare, încrezătoare? Trăia pe termen lung, la depărtări de săptămâni, de luni. Refugiul ei era viitorul, după cum, pentru cei mai mulți era trecutul. Ce aștepta ea de la viitor? Nu-i pusese niciodată întrebarea, din pricina unui fel de frică superstițioasă. Nu era foarte sigur că el avea un loc prea important în acest viitor.

— Ce mi-ai spus mai adineauri mă îngrijorează, reluă ea.

Înțelese la ce făcea aluzie și, coborând vocea:

— Asta ar explica totuși totul.

Ea îl luă de braț, se strânse puțin lângă el.

— Ți s-a părut că ai văzut scrisoarea, nu-i așa? Ba da, dragul meu, încep să înțeleg ce ți se întâmplă. Îmi pare rău că mi-am ieșit din fire. Ar trebui să raționez întotdeauna ca un medic, vezi tu... Nu există mincinoși. Nu există decât bolnavi grav. Am crezut, pentru un moment, că vrei să-mi joci o festă. Ar fi trebuit să mă gândesc că drumul din noaptea aceea... și tot ceea ce l-a precedat, te-a epuizat.

— Dar, deoarece Germain, și el...

— Lasă pe Germain. Mărturia lui e cât se poate de dubioasă, și tu ai fi primul care să-și dea seama de asta, dacă ai fi în stare să judeci. Va trebui să te trimit să te vadă Brichet. Îți va face o psihanaliză.

— Și dacă vorbesc? Dacă îi povestesc totul?

Lucienne ridică capul cu o mișcare repezită care făcu să-i iasă bărbia înainte. Sfida pe Brichet și pe toți duhovnicii; sfida binele și răul.

— Dacă ți-e frică de Brichet, n-o să-ți fie frică de mine. Am să te examinez chiar eu. Și îți promit că n-ai să mai vezi fantome. Până atunci, am să-ți dau o rețetă.

Se opri sub un lampadar, scoase blocnotesul din poșetă și începu să mângâiească. Ravinel simțea în mod confuz cât de enervantă, cât de falsă era această scenă. Lucienne încerca să-l liniștească. Dar desigur că se gândea de pe acum că nu se va mai întoarce, că nu-l va mai revedea, și că el era pierdut fără drept de recurs, ca un soldat pe care îl părăsești la postul lui, între linii, afirmându-i că schimbul nu va întârzia.

— Iată!... Îți prescriu aproape numai calmante. Caută să dormi, dragul meu. De cinci zile trăiești pe nervi. Asta poate să se termine foarte prost, știi.

Ajunseseră la gară. Restaurantul Dupont era iluminat. Poate că asta era un semn prevestitor?... Vânzătorii de ziare, taxiurile, mulțimea...

Lucienne devenea, din clipă în clipă, o străină. Cumpără mai multe reviste. Va fi deci în stare să citească!

— Dacă aş pleca şi eu?

— Fernand, eşti nebun? Ai un rol de jucat.

Şi avu această vorbă surprinzătoare:

— În definitiv, Mireille era nevasta ta.

Ca şi cum nu ar fi resimţit niciun sentiment de culpabilitate. El dorise ca soţia lui să dispară. Ea îl ajutase cu inteligenţa ei, cu iniţiativa ei, cu preţul unei participări la beneficiu. Responsabilităţile ei nu mergeau mai departe. Să se descurce singur. Îi veni în minte - lucru nu mai puţin surprinzător - că erau foarte singuri, Mireille şi el.

Luă un bilet de peron şi urmă pe Lucienne.

— Ai să te înapoezi la Enghien? întrebă ea. Ar fi preferabil. Să începi chiar de mâine să cauţi serios.

— Să caut serios, repetă el cu o ironie dureroasă.

Mergeau de-a lungul unui şir de vagoane goale, treceau pe un pod, pe o alee lungă marcată de lumini care păreau că se împreună, foarte departe, sub un cer jos şi livid.

— Nu uita să treci pe la firma ta. Cere-le un concediu. N-o să ţi-l refuze... Şi apoi citeşte ziarele. Poate că afli ceva.

Toate astea, numai consolări. Vorbe goale. Un fel de a umple tăcerea, de a arunca între ei o punte fragilă, care se va prăbuşi în câteva minute, pentru a cădea în cine ştie ce prăpastie! Ravinel îşi făcu un punct de onoare din a juca jocul până la sfârşit. Căută un compartiment, găsi un colţ într-un vagon nou care mirosea a vopsea. Şi Lucienne ţinu să rămână pe peron cât mai mult posibil. Fu nevoie ca un controlor să-i facă semn. Sărută pe Ravinel cu o violenţă care îl surprinse.

— Curaj, dragule. Telefonează-mi!

Trenul începu să lunece foarte încet. Faţa lui Lucienne se îndepărta, nu mai era decât o pată albă. Alte feţe, la ferestre, treceau, şi toţi ochii îl priveau pe Ravinel. Ridică gulerul. Încerca o senzaţie de durere. Trenul se topea în depărtarea punctată de semnale policrome. Ravinel se răsuci pe călcâie şi privi lucrurile în faţă.

IX.

Înainte de a adormi, Ravinel se gândi multă vreme la cuvintele lui Lucienne: „un cadavru nu prea hoinăreşte de unul singur”.

A doua zi de dimineaţă, după tatonările din primele momente ale deşteptării, descoperi deodată un detaliu care până atunci îi scăpase,

ceva atât de simplu încât rămase nemișcat, cu obrazul crispat, cu un tumult care-i umplea țeasta. Actele de identitate ale lui Mireille erau în poșeta ei și poșeta era în casă, la Enghien. Deci, nimeni nu putea identifica corpul. Dacă hoții s-ar fi descotorosit de povara lor compromițătoare, dacă cineva ar fi găsit... Asta-i! Și unde merg cadavrele anonime? La morgă!

Ravinel își făcu o toaletă sumară, apoi telefonă în bulevardul Magenta pentru a cere câteva zile de odihnă. Nicio dificultate. Căută apoi, în cartea de telefon, adresa morgii, își aduse aminte la timp că morga se numește oficial Institutul medico-legal... Piața Mazas, mai bine zis, cheiul La Rapée, la doi pași de podul Austerlitz. În sfârșit! Va ști... Dormise la *Hôtel de Bretagne* și se găsi deci, când ieși, pe splaiul gării Montparnasse, dar nu-i fu chiar așa de ușor să se orienteze. O ceață groasă și verzuie transforma piața într-un fel de platou submarin, brăzdat de forme bizar luminoase. Restaurantul *Dupont* semăna cu un pachebot scufundat, cu toate luminile aprinse. Strălucea foarte departe, în fundul apelor, și Ravinel trebui să umble multă vreme până să ajungă acolo. Bău o cafea, în picioare la bar, lângă un funcționar de la S.N.C.F. care explica unui chelner că toate trenurile aveau întârzieri și că 602, venind de la Mans, deraiașe lângă Versailles.

— Și O.N.M.⁵-ul pretinde că porcăria asta va dura câteva zile. Pare-se că la Londra, pietonii sunt obligați să circule cu lanterne electrice.

Ravinel fu cuprins de o vagă neliniște. De ce să fie ceață? De ce să fie ceață tocmai azi? Cum să recunoști, printre siluetele care te ating, pe cele care sunt vii, ori pe cele... Absurd! Dar cum să împiedici această pâclă vâscoasă să-ți pătrundă în piept, să ți se învântească încet în cap, ca fumul de opium? Totul pare fals, totul pare adevărat, rând pe rând.

Aruncă niște bani pe teighea, se aventurează pe trotuar. Deja, în spatele lui, luminile își pierdeau toată puterea, încetau să mai fie protectoare. Golul umed începea la marginea pasajului pentru pietoni, întinderea nelămurită unde dădeau târcoale amestecate unele cu altele motoare, faruri albe ca niște ochi fără privire și zgomote de pași, zgomote de pași la infinit, fără să poți ști cine umblă. Un taxi se opri în fața lui *Dupont*, și Ravinel se repezi. Nu îndrăzni să spună: „La morgă”! și bolborosi niște explicații confuze, pe care șoferul le ascultă cu un aer scârbit.

— Păi, ar trebui să vă decideți. Unde vreți să mergeți?

— Cheiul La Rapée.

Taxiul porni așa de brusc, încât Ravinel fu trântit pe perne. Imediat își

regretă hotărârea. Ce rost avea să meargă la morgă? Ce o să spună? În ce capcană o să cada? Căci, undeva, era o capcană care avea ca nadă un cadavru. Revăzu, dintr-o dată, vintirele, acele ciudate instrumente de sârmă, a căror mînuire o explica clienților lui. „Iată, legați o bucată de carne sau de mațe de pui... Scufundați cu gura înspre curent, de-a lungul ierburilor... Peștele nici nu bagă de seamă că s-a prins.” Pe undeva, era o capcană.

O frână brutală făcu să urle cauciucurile și Ravinel fu repezit înainte. Șoferul, plecat în afară, blestema ceața, înjura pe trecătorul invizibil. Porni din nou, cu o smucitură. Din când în când ștergea parbrizul în dreptul ochilor cu dosul palmei, fără să înceteze să bombăne. Ravinel nu recunoștea bulevardul, nu mai știa ce cartier traversau. Oare taxiul nu făcea el însuși parte din capcană? Căci Lucienne avea dreptate: un corp nu se volatilizează. Mireille era poate în stare să se manifeste, să reapară, dar asta era o problemă aparte, o socoteală între Mireille și el. Pe când corpul! De ce l-ar fi furat cineva, ca apoi să-l abandoneze? Care ar fi fost scopul? Amenințarea venea oare de la Mireille sau de la corpul lui Mireille, sau de la amândouă o dată? Pusă în felul ăsta, problema avea ceva care te uluia, dar cum s-o pui altfel?

Niște lumini defilă pe dreapta, tulburi, tremurătoare, desigur gara Austerlitz. Taxiul făcu un viraj și se înfundă într-un fel de vată în care luminile farurilor se încurcau. Sena trebuia să curgă undeva foarte aproape, dar prin ușa taxiului nu se vedea decât un nor nemișcat și când se opri, o tăcere adâncă, abia întreruptă de motorul care mergea la ralenti, învăluie pe Ravinel, o tăcere de pivniță, de subteran, o tăcere care căpăta valoarea unui avertisment. Automobilul, pierzându-se în păclă, se îndepărta încet, și Ravinel desluși zgomotul apei, zgomotul picăturilor care cădeau de pe acoperișuri, plescăitul umed al pământului saturat, murmurul unei rigole, zgomote vagi, lichide, ca cele ale unei mlaștini. Se gândi la spălătorie, și mâna lui apucă revolverul. Era singurul obiect dur pe care putea să se sprijine în descompunerea universală a spațiului. Pipăi de-a lungul parapetului. Ceața îi rodea picioarele, i se încolăcea în jurul pulpelor, în scame reci.

Ridica instinctiv picioarele, ca un pescar care s-ar fi aventurat pe un fund mișcător. Clădirea se înalță deodată în fața lui, ca ieșită din pământ. Urcă niște trepte, întrevăzu, în fundul unei săli, o brancardă cu roțițe cauciucate, împinse o ușă.

Un birou cu niște clasoare și o lampă verde, care desena pe pământ un cerc mare. Un radiator, pe care clocotea o cratiță plină cu apă. Peste tot abur, fum de tutun, ceață. Camera mirosea a umezeală și a dezinfectant. Funcționarul stătea la birou, cu șapca, pe care era o

insignă, dată pe ceafă. Celălalt se prefăcea că se încălzește la radiator. Era îmbrăcat cu un pardesiu mototolit și ros în dreptul șoldurilor, dar avea pantofi noi care scârțâiau când se mișca. Îl privea pe Ravinel care înainta, cu un aer bănuitor.

— Ce doriți? spuse funcționarul, legănându-se pe scaun.

Era enervant să-l simți pe celălalt în spatele tău, să auzi scârțâitul ușor al ghetelor lui.

— Vin pentru soția mea, făcu Ravinel. Mă întorc din voiaj, și ea nu-i acasă. Absența ei mă îngrijorează.

Funcționarul aruncă o privire către celălalt și Ravinel avu impresia că face un efort ca să nu surâdă.

— Ați anunțat la comisariat... unde locuiți?

— La Enghien... Nu. N-am anunțat încă pe nimeni?

— Ați greșit..

— Nu știam.

— Data viitoare o să știți.

Derutat, Ravinel se întoarse către celălalt. Acesta, cu mâinile lângă țeava radiatorului, își plimba, distrat, privirile în gol. Era mătăhălos, cu cearcăne sub ochi și o bărbie de culoarea lumânării, care aproape că ascundea un guler tare.

— De când v-ați întors din voiaj?

— De două zile.

— E pentru prima oară ca nevasta dumneavoastră lipsește de acasă?

— Da... Adică nu... Când era foarte tânără, i se întâmpla să facă escapade. Dar sunt ani de când...

— De fapt, de ce vă este frică...

— Nu știu.

— Cum vă numiți?

Asta semăna din ce în ce mai mult cu un interogatoriu... Ravinel fu cât p-aci să protesteze, să pună la locul lui pe acest individ care îl măsura, de sus până jos, în timp ce-și plimba limba peste dinți. Dar trebuia să afle, cu orice preț.

— Ravinel... Fernand Ravinel.

— Cum arată, nevasta dumneavoastră?... Câți ani are?

— Douăzeci și nouă de ani.

— Mare?... Mică?

— Nici mare nici mică. Un metru șaizeci, aproximativ.

— Și părul, ce culoare?

— Blond.

Funcționarul continua să se lege, cu mâinile pe marginea mesei. Ungھیile îi erau roase, și Ravinel se întoarse spre fereastra cu geamurile

opace.

— Cum era îmbrăcată?

— Purta un taior bleumarin. În fine așa presupun.

Asta era poate o greșeală, căci funcționarul se uită înspre radiator, ca și cum ar fi luat pe cineva drept martor.

— Nu știți cum e îmbrăcată nevasta dumneavoastră?

— Nu. De obicei poartă un taior bleumarin, clar câteodată pune un pardesiu sau un mantou tivit cu blană pe margini.

— Ați fi putut verifica.

Funcționarul își ridică șapca, își scărpină creștetul capului, o așeză la loc.

— Nu văd decât pe înecata de la podul Bercy...

— Ah! S-a găsit...

— Toate ziarele de alaltăieri au vorbit despre asta. Nu citiți niciodată ziarele?

Ravinel avu impresia că omul acela, în spatele lui, nu-l mai slăbea din ochi.

— Așteptați-mă, făcu funcționarul.

Se suci pe scaun, se sculă și dispăru printr-o ușă pe care erau bătute în cuie două cuiere. Ravinel, puțin zăpăcit, nu mai îndrăznea să se miște. Celălalt îl tot examina, era sigur de asta. Câteodată un pantof scârțâia, imperceptibil. Așteptarea devenise oribilă. Ravinel își închipuia șiruri de cadavre pe niște polițe. Tipul cu șapca se plimba desigur în fața acestor polițe, ca un chelner care caută un Haut-Brion 1939 sau o șampanie de calitate. Ușa se deschise.

— Dacă vreți să veniți...

Întâi era un culoar și apoi intrai într-o cameră vopsită în ulei, cu pardoseala în carouri, împărțită în două de un geam imens. Cel mai mic zgomot deștepta un ecou prelung. Din plafonieră cădea o lumină vie, care se multiplica în sclipiri palide. Te făcea să te gândești la un magazin de pescărie, după închiderea pieței. Ravinel fu cât p-aci să caute pe jos resturi de alge și bucăți de gheață. Zări un gardian, care împingea un cărucior.

— Apropiați-vă. Nu vă fie frică.

Ravinel se rezemă de geam. Corpul luneca spre el, și i se păru că vede pe Mireille ieșind din baie, cu părul lipit, cu rochia udă lipită pe coapse. Reținu un fel de sughiț, mâinile i se desfăcură spre geam, râsuflarea aburi peretele transparent.

— Ei hai, ei hai, spuse jovial funcționarul.

Nu. Nu era Mireille. Și asta era și mai teribil.

— Ei?

— Nu.

Funcționarul făcu un semn și căruciorul dispăru, remorcat de gardian. Ravinel își șterse obrazul, plin de sudoare.

— Prima oară, așa ceva te cam impresionează, spuse funcționarul. Dar deoarece nu e nevasta dumneavoastră...

Îl conduse din nou pe Ravinel în birou, se așeză.

— Regret. În fine, e un fel de a spune. Dacă vom avea ceva nou, o să vă înștiințăm. Adresa dumneavoastră?

— Le *Gai Logis*, la Enghien.

Penița scârțâia. Celălalt era tot lângă radiator, nemișcat.

— În locul dumitale aș anunța comisarul de poliție.

— Vă mulțumesc, bolborosi Ravinel.

— Oh! N-aveți pentru ce.

Se găsi iar afară, cu picioarele moi, cu un vuiet în urechi. Ceața era tot așa de compactă, dar o lumină roșietică o pătrundea, o colora, îi dădea consistența unei museline, unor rufe ude. Ravinel se gândi la metroul care era foarte aproape. Se orientă, traversează strada la întâmplare. Mașinile nu mai circulau. Zgomotele, deformate, păreau că plutesc în tăcerea care îl înconjura, de-a lungul unor piste complicate. Unele veneau de foarte de departe, altele mureau imediat, și aveai impresia că ești escortat de prezențe, că faci parte dintr-o lume în mișcare, dintr-un fel de înmormântare solemnă. Din loc în loc, un lampadar lumina slab, învăluit într-un crep cenușiu și plutitor. Mireille nu era la morgă. Ce o să spună Lucienne?... Dar Societatea de asigurare? Să le comunice?... Ravinel se opri. Se înăbușea. Și deodată, auzi scârțâind niște pantofi, chiar lângă el. Tuși. Pașii se opriră. Unde? La dreapta? La stânga?... Ravinel porni mai departe. Scârțâitul reîncepu, la câțiva metri în urma lui. Ah! Erau tari!... Ce bine au știut ei să-l atragă la morgă!... Dar nu... Nimeni nu putea să știe... Ravinel se împiedică de trotuar, întrevăzu o siluetă care se dădea la o parte, se topea în vată. Intrarea metroului, trebuia să fie numai la câțiva metri. Ravinel o luă la fugă, se încrucișă cu alte siluete, surprinzând niște fețe care păreau că iau contur pe loc, din însăși materia pâclei, apoi se deformau, curgeau ca ceara topită. Scârțâitul continua să fie perceptibil. Poate că omul vroia să ucidă? Un cuțit ieșind din ceață, o durere ascuțită, pe care nu a simțit-o niciodată... Dar de ce? De ce? Ravinel nu avea dușmani... afară de Mireille. Cum ar fi putut Mireille să fie dușmanul lui? Nu, nu era asta.

Metroul... Și dintr-o dată corpurile deveneau iar vizibile, bărbații și femeile luau din nou o formă, lucind din cauza miilor de picături prinse pe hainele, pe părul, pe sprâncenele lor. Ravinel așteptă omul, lângă portită. Îi văzu pantofii, pe marginea treptei celei mai de sus, pardesiul cu

buzunarele umflate. Trecu pe peron. Omul îl urma. Poate că el fusese cel care furase cadavrul? Și acum, se pregătea să-și dicteze condițiile.

Ravinel se urcă în capul garniturii, ghici pe purtătorul pardesiului care se arunca în tren, cu două uși mai departe. Lângă Ravinel un agent de poliție citea *L'Equipe*. Fu cât p-aci să-l tragă de mânecă, să-i spună: „Sunt urmărit. Sunt în pericol”. Dar agentul n-ar fi râs de el? Și dacă, din întâmplare l-ar fi luat în serios, dacă i-ar fi cerut explicații?... Nu. Nu era nimic de făcut. Nimic.

Stațiile treceau, cu afișele lor gigantice. Curbele lipeau pe Ravinel de agentul care contempla forma zburătoare a unui săritor cu prăjină. Să încerce să scape de urmăritor? Ar fi reprezentat un număr prea mare de eforturi, de viclenii, de șiretlicuri. Mai bine să aștepte. Merita oare viața să fie apărată cu atâta dârzenie?

Ravinel coborî la Gara de Nord. Nu era nevoie să se uite în urmă. Omul era în spatele lui. De îndată ce mulțimea devenea mai puțin compactă, se subția de-a lungul culoarelor, scârțâitul reîncepea, cu încăpățănare. „Vor să mă înnebunească!” se gândi Ravinel. Ajunse în holul gării, își luă biletul înaintea necunoscutului, care ceru și el la rândul său un bilet numai de dus, până la Enghien. Ceasul gării arăta zece și cinci. Ravinel căută un vagon gol. Omul va fi astfel obligat să se dea pe față, să-și trădeze jocul. Ravinel se instalează, puse un ziar în fața lui, pe banchetă, ca și cum ar fi reținut un loc. Și omul apăru. Arătă spre colț.

— Îmi permiteți?

— Vă așteptam, spuse Ravinel.

Omul se așează greoi, după ce dete ziarul la o parte.

— Désiré Merlin, murmură el. Inspector de siguranță, pensionar.

— Pensionar?

Ravinel nu putuse să-și rețină întrebarea. Înțelegea din ce în ce mai puțin.

— Da, spuse Merlin. Îmi cer scuze că v-am urmărit...

Avea ochi albaștri, de un albastru-deschis, foarte vii, care contrastau cu obrazul său umflat. Părea cam bleg, cu coatele rezemate de pulpele lui enorme, cu un lanț de ceas pe burtă. Se uită împrejur și apoi, aplecându-se înainte:

— Adineauri, cu totul întâmplător, v-am surprins conversația, și m-am gândit că v-aș putea fi de folos. Am mult timp liber, și douăzeci și cinci de ani de experiență. În fine, am întâlnit foarte multe cazuri ca al dumneavoastră. O femeie dispăre, soțul ei o crede moartă, și apoi într-o bună zi... Credeți-mă, domnule dragă, e deseori preferabil să aștepți, înainte de a pune în mișcare poliția oficială.

Trenul porni, merse încet printr-un peisaj fără contururi în care se

deplasau pete luminoase. Merlin atinse genunchiul lui Ravinel și reluă cu o voce de duhovnic.

— Sunt într-o situație care-mi permite să fac anumite cercetări, și pot să anchetez pe tăcute, în mod discret... Evident, nu voi face nimic ilegal, dar nu-i niciun motiv să credem...

Ravinel se gândi la pantofii care scârțâiau și se destinse. Merlin ăsta părea să aibă o mutră de om cumsecade. Desigur stătea la pândă după mici afaceri, ceea ce explica prezența lui la Institutul medico-legal. O pensie de inspector de siguranță evident nu era cine știe ce. În fine, cădea la țanc, Merlin ăsta. Poate că va reuși el să găsească...

— Cred într-adevăr că mi-ați putea face un serviciu, spuse Ravinel. Sunt voiajor comercial și mă înapoiez, în principiu, în fiecare sâmbătă. Or, alaltăieri nu mi-am găsit nevasta acasă. Atunci, am răbdat două zile și azi-dimineață...

— Dați-mi voie mai întâi să vă pun câteva întrebări, șopti Merlin după ce se uită din nou împrejur. De când sunteți căsătorit?

— De cinci ani. Nevastă-mea a fost întotdeauna foarte serioasă și nu cred...

Merlin ridică o mână grasă.

— Stați! Aveți copii?

— Nu.

— Părinții dumneavoastră?

— Au murit. Dar nu văd...

— Dați-mi voie. Mă pricep eu, n-aveți grijă! Din partea soției dumneavoastră?

— Și părinții ei au murit, Mireille nu mai are decât un frate, căsătorit, care locuiește la Paris.

— Bine. Văd... O femeie tânără care trăiește singură... N-are plictiseli cu sănătatea?

— Niciuna. Soția mea a fost o singură dată bolnavă de febră tifoidă acum trei ani. E foarte robustă. Desigur mult mai robustă ca mine.

— Ați vorbit de niște escapade, acolo? Ați observat?...

— Nu. Mireille mi-a părut întotdeauna foarte echilibrată. Era deseori nervoasă, da, iritabilă. Dar nu mai mult ca alta, în fond.

— Rămâne de văzut! Pentru moment încerc să văd cum stăm. A luat vreo armă cu ea?

— Nu, și totuși în casă era un revolver.

— A luat bani?

— Nu. Și-a lăsat chiar și poșeta. Conținea câteva bilete de o mie. Țineam puțini bani lichizi în casă.

— Era... Vreau să spun: este econoamă?

— Da, oarecum.

— Țineți seamă că, fără știrea dumneavoastră, a putut foarte bine să facă economii importante. Îmi amintesc de un anumit caz în '47...

Ravinel asculta politicos. Se uita la geamul striat de picături, la linia dublă, care începea să se vadă, puțin câte puțin, prin ceața care se subția, pe alocuri. Făcea bine? Nu făcea bine? Nu mai știa. Din punctul de vedere al Luciennei, acționa cu înțelepciune, fără îndoială. Dar din punctul de vedere al lui Mireille?... Tresări. Gândul ăsta era idiot. Și totuși!... Mireille ar suporta oare amestecul nedorit al acestui polițist? Ar accepta ea ca Merlin să ancheteze ca să-i găsească corpul? Merlin vorbea, își depăna amintirile cu nostalgie, și Ravinel încerca să nu se mai gândească, să nu mai prevadă. Ce o fi om vedea. Circumstanțele vor indica ce decizie va trebui luată.

— Cum?

— Vă întreb dacă într-adevăr soția dumneavoastră nu a luat cu ea niciun act?

— Nu. Buletinul ei de identitate, carnetul de alegător, toate au rămas în poșetă.

Vagonul se hurducă pe niște ace, încetini.

— Ajungem, făcu Ravinel.

Merlin se sculă, își căută biletul de tren printre hârtoagele care îi umpleau buzunarele.

— Evident, prima ipoteză care ne poate veni în minte este cea a unei escapade. Dacă soția dumneavoastră s-ar fi sinucis i s-ar fi găsit corpul. Gândiți-vă! După două zile...

Totuși, corpul ăsta trebuie găsit. Dar cum să-i explice lui Merlin?... Coșmarul reîncepea. Lui Ravinel îi veni în gând să-i ceară omului ăstuia gras actele de identitate. Dar celălalt își luase desigur toate precauțiunile. Întrebarea nu l-ar fi luat pe neașteptate. Și apoi, pentru ce să se îndoiască? Nu era oare lucrul cel mai verosimil să fie vorba într-adevăr de un inspector de poliție? Nu, nu era nimic de făcut. Deja, Merlin sărea pe peron, îl aștepta pe Ravinel. Imposibil să mai fugă.

— Să mergem! spuse Ravinel cu un suspin, casa e la câteva minute.

Umblară prin ceața care îi izola mai bine ca un zid. Pantofii scârțâiau din ce în ce mai tare, și Ravinel trebuia să facă apel la toată voința lui ca să nu cedeze panicii. Capcana! Era prins în capcană. Merlin...

— Sunteți într-adevăr?...

— Cum?

— Nu, nimic... Iată-ne la intrarea străzii. Casa e în fund.

— Aveți norocul să vă puteți descurca în mizeria asta de vreme.

— Obiceiul, inspectore. M-aș întoarce acasă cu ochii închiși.

Pașii le răsunară pe ciment, în fața porții și Ravinel scoase cheile.
— Poți să știi? Poate e ceva în cutia de scrisori? spuse Merlin.
Ravinel împinse canatul porții și polițistul își strecură mâna în cutie.
— Nu e nimic.

— M-ar fi surprins, bombăni Ravinel.

Deschise ușa căsuței și intră repede în bucătărie unde ascunse repede scrisoarea care rămăsese pe masă și smulse cuțitul înfipt în ușă.

— E drăguț la dumneavoastră, spuse Merlin. O căsuță ca asta a fost visul meu, altădată.

Își freca mâinile și își ridică pălăria de fetru, dând la iveală o țeastă aproape cheală, pe care pălăria lăsase o urmă roșie.

— Arătați-mi casa, vă rog.

Ravinel îl introduse în sufragerie, după ce stinse lumina în bucătărie, din obișnuință.

— Ah! Iată poșeta! exclamă Merlin.

O deschise și scuturând-o de fund îi goli conținutul pe masă.

— Nicio cheie? Întrebă el, în timp ce împrăștiă cu un deget gros ca un cârnat, pudriera, portofelul, batista, rujul de buze și un pachet început de țigări *High-Life*.

Cheile? Ravinel uitase complet acest detaliu.

— Nu, spuse el ca să i-o taie. Scara e pe aci.

Se urcară la etaj. În dormitor mai avea încă urma locului unde dormise Ravinel.

— Văd! făcu Merlin... Ușa asta ce este?

— Locul unde ținem hainele.

Ravinel o deschise, dete hainele la o parte.

— Nu lipsește nimic... cu excepția unui mantou tivit pe margini cu blană, dar nevasta mea avea de gând să-l dea la vopsit, și e foarte posibil...

— Și taiorul albastru? Ați spus acolo...

— Da, da... Lipsește și taiorul.

— Încălțăminte?

— E toată aci, cel puțin cea nouă. Mireille dăruia lucrurile ei vechi. Atunci, cum poți să știi!?

— Și camera asta?

— Biroul meu. Intră, inspectore. Scuză dezordinea... Uite, așază-te în fotoliul ăsta. Am aici o sticlă de coniac. Asta ne va încălzi.

Scoase dintr-un bar o sticlă care mai conținea puțin coniac. Dar nu era decât un singur pahar.

— Așază-te. Vin îndată. Mă duc să aduc încă un pahar.

Acuma, prezența lui Merlin îl liniștea puțin, îi permitea să se simtă iar

acasă. Coborî, trecu prin sufragerie, intră în bucătărie și se opri brusc în fața ferestrei. Acolo, în spatele porții, silueta aceea...

— Merlin!

Țipătul trebuie să fi fost înspăimântător, căci inspectorul se repezi, coborî în goană scările, apăru, livid.

— Ce-i? Ce vi s-a întâmplat?

— Acolo!... Mireille!

X.

În stradă nu era nimeni. Ravinel știa deja că Merlin își pierdea timpul, că era cu totul inutil să fugă, să caute.

— În sfârșit, ești sigur, Ravinel?

Polițistul se înapoia, cu respirația tăiată. Fusesse până la capătul străzii.

Nu. Ravinel nu era sigur. Crezuse... Se străduia să-și regăsească impresia exactă, dar ar fi avut nevoie de calm, de tăcere, și celălalt sfârșea prin a-l zăpăci cu totul cu întrebările lui, cu agitația lui, cu gesturile lui mari. Casa era prea mică, prea fragilă pentru un om ca Merlin.

— Uite, Ravinel (suprimase în mod spontan cuvântul domnule), mă vezi?

Inspectorul plecase din nou, se așezase în spatele grilajului, și ca să fie auzit, trebuia să strige. Era ridicol. Aveau aerul că se joacă de-a v-ați ascunselea.

— Ei?... Răspunde.

— Nu. Nu văd nimic..

— Dar aici?

— Nici acolo.

Merlin se înapoie în bucătărie.

— Haide, Ravinel. Mărturisește. N-ai văzut nimic. Ești tulburat. Ai luat pur și simplu stâlpul drept...

Stâlpul? La urma urmei, poate asta era explicația justă... Și totuși, nu. Ravinel își aducea aminte că umbra se mișcase. Căzu pe un scaun. Merlin, la rândul său, își lipea obrazul de fereastră.

— În orice caz n-o puteai recunoaște... De ce ai strigat: Mireille!

Inspectorul se întorcea. Își înfîgea bărbia în piept, se uita la Ravinel cu un aer bănuitor.

— Ia spune! Nu-ți bați cumva joc de mine?

— Îți jur, inspectore.

Mai jurase el, ieri, lui Lucienne. Ce-i apucase pe toți să n-aibă

Încredere în el?

— Ei hai, gândește-te puțin. Dacă ar fi fost cineva în stradă, i-aș fi auzit fără îndoială pașii. N-am făcut mai mult de zece secunde până la poartă.

— Nu în mod obligatoriu. Dumneata însuși făceai atâta zgomot.

— Asta-i! E vina mea, acum.

Merlin răsufla zgomotos și obrajii căzuți îi tremurau. Încercă să-și răsucescă o țigară, ca să se calmeze.

— Cu atât mai mult cu cât m-am oprit o clipă pe trotuar, ca să ascult.

— Ei și?

— Ei și... Ceața nu te împiedică totuși să auzi pe cineva umblând.

Ce rost avea să te încăpățânezi, să discuți, să-i explici că Mireille devenise tăcută ca noaptea, impalpabilă, insesizabilă ca aerul? Poate că era aici, alătura de ei, în bucătărie, așteptând, ca să se manifeste din nou, plecarea celui inoportun. Să pui pe un inspector de la Poliția judiciară să caute un suflet! Grotesc! Cum a putut el să spere, în mod serios, că acest Merlin...

— Nu sunt treizeci și șase de soluții, reluă polițistul. Ai avut o halucinație. Eu, în locul dumitale, m-aș duce mai degrabă să consult un medic. I-aș povesti tot... bănuielile mele, spaimile mele, vedeniile mele...

Umezi cu limba foița țigării, se uită lung la pereți, la plafon, pentru a se impregna bine cu atmosfera casei.

— Nu trebuie să fi fost totdeauna prea vesel pentru nevasta dumitale, observă el... Și, afară de asta, un soț, hm...

Își puse din nou pălăria pe cap, își încheie încet pardesiul, dominându-l pe Ravinel care sta tot pe scaun.

— A plecat, pur și simplu. Și am așa, un fel de impresie că nu ea are toată vina.

Iată ceea ce ar gândi lumea, deoarece nu puteai să le spui: „Mi-am omorât nevasta. E moartă”. Nu puteai să te bizui pe nimeni. Totul se sfârșise.

— Cât vă datorez, inspectore?

Merlin tresări.

— Dar, iartă-mă... Nu vroiam... În fine, pentru numele lui Dumnezeu! dacă ești sigur că ai văzut ceva...

Ah! nu. N-o s-o luăm iar de la început. Ravinel își scoase portofelul.

— Trei mii? Patru mii?

Merlin își stinse țigara pe pardoseală, cu piciorul. Păru, dintr-o dată, foarte bătrân, nevoiaș, jalnic.

— Cât vreți, murmură el, și se uită în altă parte în timp ce pipăia cu o

mână mușamaua mesei și apuca biletele cu cealaltă.

— Aș fi vrut să vă fiu de folos, domnule Ravinel... În sfârșit, bineînțeles, dacă ar surveni ceva nou, vă stau la dispoziție. Iată cartea mea de vizită.

Ravinel îl conduse până la poartă. Imediat, inspectorul dispăru în ceață. Dar scârțâitul pantofilor lui se mai auzi multă vreme. Din punctul lui de vedere, avea dreptate. Ceața nu te împiedică să auzi pe cineva umblând.

Ravinel se înapoie, închise poarta, și tăcerea se abătu asupra lui. Fu cât p-aci să scoată un geamăt și se rezemă de zidul vestibulului. De data asta era foarte sigur, ceva se mișcase. Puteau să-l creadă bolnav, cu toții. Știa foarte bine că văzuse. Și Germain afirma și el că văzuse. Dar Lucienne?... Ea nu numai că văzuse. Ea atinsese, palpase trupul înghețat. Ea avea dovada. Atunci?

Ravinel își ciupi pielea, se uită la mâini. Nicio eroare posibilă. Un fapt e un fapt. Se înapoie în bucătărie și băgă de seamă că deșteptătorul se opri. Lucrul acesta îl făcu să resimtă un fel de satisfacție aprigă. Dacă ar fi fost bolnav, ar fi remarcat el oare acest detaliu? Se opri în fața ferestrei, ca să reînceapă experiența. Ah!... Cutia de scrisori. Prin deschizătura cutiei, se distingea o pată albă.

Ravinel ieși din nou, se apropie încet, ca și cum ar fi vrut să surprindă vreun animal adormit... O scrisoare! Și idiotul ăla de Merlin nu observase nimic!

Ravinel deschise cutia. Nu era o scrisoare, doar un simplu bilețel împăturit în două.

Scumpule,

Sunt dezolată că nu pot încă să-ți explic... Dar mă voi întoarce cu siguranță acasă, deseară sau la noapte. Sărutări.

Scrisul lui Mireille!... Bilețelul era mâzgălit cu creionul, dar nu încăpea nicio îndoială. Când scrisese ea oare bilețelul ăsta? Unde? Pe genunchi? De-a lungul vreunui zid?... Ca și cum Mireille ar mai avea un genunchi! Ca și cum zidurile mai puteau oferi mâinii ei un punct de sprijin! Hârtia, totuși... Era o hârtie adevărată, care fusese ruptă în grabă. Mai rămăsese și un fragment de antet, tipărit cu litere albastre... *Strada Saint-Benoît*... Ce însemna asta, *Strada Saint-Benoît*?

Ravinel așază hârtia pe masa din bucătărie, o netezește cu mâna. *Strada Saint-Benoît*. Are fruntea înfierbântată, dar va rezista. Trebuie să reziste. Ușor! Să nu te crispezi. Să-ți reții gândul care încearcă să fugă, ca aburii prea tare comprimați într-un cazan. Întâi trebuie să bei. În bufet

este o sticlă de coniac. O apucă și caută tirbușonul. Cu atât mai rău! N-are timp. Cu o lovitură seacă, sparge gâtul sticlei de marginea chiuvetei și alcoolul se împrășcă peste tot, lipicios ca sângele. Apucă la repezeală un pahar pe care îl golește pe jumătate. Arde, se umflă. Se umflă de lavă, ca un vulcan. *Strada Saint-Benoît*. Adresa unui hotel. Nu poate fi decât adresa unui hotel. Foaia de hârtie pare să fi fost ruptă dintr-un blocnotes, în grabă. Deci, acest hotel trebuie găsit. Și pe urmă?... Pe urmă, o să vadă. Mireille nu a putut închiria o cameră, de acord. Dar ea vrea desigur ca el să se informeze, să descopere acest hotel. Poate că se pregătește ca, în momentul acela, să-i facă un semn decisiv, să-l atragă lângă ea?

Își toarnă niște coniac, din care varsă și pe mușamaua mesei. Nici o importanță. Simte el bine. Acuma, că merge spre un fel de inițiere religioasă. *Sunt dezolată că nu pot încă să-ți explic...* Sunt secrete care nu pot fi transmise fără anumite precauțiuni, asta e evident. Și Mireille e la curent, de atât de puțin timp! Fără îndoială că nu știe încă în ce fel să procedeze. Se va întoarce acasă astă-seară sau în noaptea asta. Bine! Dar și-a dat totuși osteneala să vină și să lase acest bilețel. Deci, el înseamnă ceva, ceva esențial. Înseamnă că fiecare din ei trebuie să facă un efort ca să se întâlnească cu celălalt. Amândoi tatonează, fiecare de o parte și de alta a geamului. Ca acolo, la morgă, unde un perete de sticlă separă pe cei vii de cei morți. Săraca Mireille! Cât de bine înțelege el tonul acestor două scrisori! Nu e de loc supărată. E fericită, în lumea aceea necunoscută unde îl așteaptă. Nu se gândește decât să-l facă să împărtășească bucuria ei. Și el, căruia îi era frică! Și Lucienne, care vorbea de corp! Corpul nu contează. E un gând, o preocupare de om viu. Lucienne e materialistă, inaccesibilă misterului. De altfel, toată lumea a devenit materialistă... Curios, totuși, că Merlin nu a descoperit scrisoarea. Dar, tocmai, oameni ca el nu pot vedea anumite lucruri. Asta e!

E trecut de ora două. Ravinel intră în garaj și ridică oblonul de fier. Va lua masa mai târziu. Hrana e și ea un lucru de disprețuit. Pornește motorul camionetei și scoate mașina din garaj. Ceața și-a schimbat culoarea. E de un cenușiu albăstrui, ca și cum noaptea ar începe să o pătrundă. Farurile sapă prin această cenușă în suspensie un fel de dublă cărare de lumină grasă. Ravinel închide garajul din obișnuință, se urcă în fugă pe scaunul camionetei.

Ce straniu voiaj! Nu mai există nici pământ, nici șosea, nici case, doar niște lumini rătăcitoare, constelații vagabonde, aeroliți care gravitează într-un infinit de fum rece. Numai roțile, ele singure mai transmit indicații utile, semnaleză, prin zgomote familiare, marginile șoselei și pietrișul răspândit pe ea, pavajul, șinele, apoi un bulevard unde ai impresia că

luneci pe o materie lustruită. Trebuie să te apleci, să supraveghezi nuanța cenușie a fațadelor pentru a percepe golul unui bulevard, asemănător intrării unui fiord. Ravinel, înlăuntrul lui, e greoi, amețit, îl doare. Parchează mașina după apreciere, dincolo de răspântia Saint-Germain.

Strada Saint-Benoît! Nu e, din fericire, prea lungă. Ravinel o ia pe trotuarul din stânga, dă imediat peste primul hotel, un mic hotel pentru clientelă cunoscută, cu un tablou pe care nu sunt atârinate mai mult de douăzeci de chei.

— Știți dacă doamna Ravinel a tras aici?

E măsurat de sus până jos. Hainele îi sunt în dezordine și nu e ras. Are, desigur, o înfățișare oarecum îngrijorătoare. I se satisface totuși dorința, se consultă fișele.

— Nu. Nu văd nimic. Probabil că v-ați înșelat.

— Mulțumesc.

Al doilea hotel, de un aspect modest. Nimeni la recepție. Intră într-un salonaș, lângă casă. Câteva fotolii de răchită, o plantă într-un ghiveci, câteva mersuri ale trenurilor, prăfuite și vechi, pe o masuță joasă.

— E cineva?

Vocea lui Ravinel răsună, de nerecunoscut. Se întreabă dintr-o dată ce caută în hotelul ăsta unde nu e nimeni. Oricine ar putea scotoci în sertarele casei, sau să se strecoare pe scara care duce la camere.

— E cineva?

Niște papuci vechi, pe care cineva îi târăște. Un bătrân, căruia îi curg ochii, iese dintr-o cameră din spatele bucătăriei.

Pe lângă picioarele lui o pisică neagră, cu coada verticală, care tremură.

— Știți dacă doamna Ravinel a tras aici?

Omul își pune mâna pâlnie la ureche, își apleacă capul.

— Doamna Ravinel?

— Da, da. Așa am spus.

Merge șontăcăind până la recepție. Pisica sare pe casă, închide pe jumătate ochii verzi, uitându-se cu atenție la Ravinel. Bătrânul deschide un registru, pune niște ochelari cu tije de metal.

— Ravinel... Da! Este aici.

Ochii pisicii nu mai sunt decât o crăpătură subțire. Își adună coada zgribulită și o face nod pe picioarele cu pete albe. Ravinel își descheie impermeabilul, vestonul, își trece un deget pe sub guler.

— Am spus clar: Doamna Ravinel.

— Da, da. Nu sunt surd. Doamna Ravinel. Exact.

— E aici?

Omul scoate ochelarii. Pupilele lăcrămânde se fixează pe compartimentele unde se atârnă cheile și unde se depune corespondența clienților.

— A ieșit. Uite cheia ei.

La care dintre compartimente se uită?

— A ieșit de mult?

Bătrânul ridică din umeri.

— Dacă credeți că am timp să mă uit când trec oamenii. Pleacă, vin. E treaba lor.

— Dumneata ai văzut-o pe doamna Ravinel?

Moșneagul mângâie mașinal capul pisicii. În timp ce se gândește, niște riduri i se formează în jurul ochilor.

— la stați!... Nu e una blondă... tânără... cu un mantou tivit cu blană?

— Ți-a vorbit?

— Nu. Nu cu mine. A înscris-o nevastă-mea.

— Dar... ai auzit-o vorbind?

Bătrânul își suflă nasul, își șterse pleoapele.

— Ești de la poliție?

— Nu, nu, bolborosește Ravinel. E o prietenă. O caut da câteva zile. Are bagaje?

— Nu.

Tonul a devenit sec. Ravinel riscă o ultimă întrebare.

— Știi când are să se înapoieze?

Bătrânul închide registrul, cu o pocnitură, își strecoară ochelarii într-un toc verzui.

— Cu asta... nu poți să știi niciodată. O crezi plecată, și e aici. O crezi aici, și e plecată... Nu pot să vă dau nicio informație.

Se îndepărtează gârbovit, șchiopătând, și pisica îl urmează, încovoiindu-și spatele de-a lungul zidului.

— la stai, strigă Ravinel.

Scoate din portofel o carte de vizită.

— Am să-i las în orice caz asta.

— Oh! Dacă vreți.

Și moșneagul pune cartea de vizită pieziș într-un compartiment: *Numărul 19*. Ravinel iese, se precipită într-o cafenea din apropiere. Își simte gura uscată, ca o piele tăbăcită. Se așază într-un colț.

— Coniac!

Este ea într-adevăr acolo? Bătrânul acela era chiar așa de sigur de existența ei? Și fără bagaj, nici măcar o valijoară. O, crezi aici, și e plecată. O crezi plecată, și e aici. Tocmai așa. Dacă ar ști, bietul moșneag, ce fel de călătoare are în gazdă!... Poate că ar fi trebuit să

discute cu nevasta lui, singura persoană care vorbise locatarei cu mantoul tivit cu blană. Dar ea nu era acolo, vezi bine. Se adunau astfel o întreagă serie de mărturii care păreau de nediscutat și care, totuși, de îndată ce i le schimbai sensul, pierdeau o parte din forța lor, din greutatea lor.

Ravinel aruncă niște bani pe masă, se repede în stradă. Ceața îi udă obrazul, o ceață care miroase a funingine, a rigolă, a rânced. Face trei pași. Holul hotelului e gol. Împinge ușa pe care un amortizor o închide încet. Cheia e încă atârnată sub numărul de aramă, și cartea de vizită nu s-a mișcat. Umblă în vârful picioarelor. Abia respiră. Mâna desprinde cheia, fără ca tăblița care e atârnată de ea să zdrăngăne. Numărul 19 trebuie să fie la etajul al doilea, dacă nu chiar la al treilea. Covorul care acoperă treptele e vechi și ros, dar lemnul nu scârțâie. Numai că nu e lumină. Ciudat, hotelul ăsta adormit! Iată și palierul primului etaj. Un hău de noapte neagră. Ravinel își caută bricheta, o aprinde, o ține cu brațul întins. Un covor de culoare închisă se afundă în penumbra coridorului. Doar patru sau cinci camere de fiecare parte, după cât se pare. Ravinel continuă să urce. Din când în când, se apleacă peste rampă și zărește, într-o grețoașă lumină lividă, ceva care ar putea fi o bicicletă. Mireille știa ce face, când și-a căutat refugiul aici. Dar pentru ce să te gândești că ea căuta un refugiu? Mai degrabă el, dacă ar avea curajul...

Palierul celui de al doilea etaj. Cu flacăra slabă a brichetei Ravinel luminează numerele camerelor. 15...17...19... Stinge, ascultă. Undeva, un lavabou se golește. Să intre? Nu va descoperi oare, pe pat, un cadavru îmbibat încă de apă? Nu! Asemenea gânduri trebuiesc gonite... Ravinel încearcă să numere, să-și fixeze atenția asupra unui obiect fără importanță. Tremură. De acolo, dinăuntru, e sigur că-l aude.

Bricheta, aprinsă din nou, descoperă broasca. Introduce cheia, așteaptă. Nimic nu mișcă. Teroarea asta fără nume e stupidă, doar n-are de ce să se teamă. Mireille este o prietenă, acum. Apasă pe clanța ușii, se strecoară în cameră.

Odaia e goală, întunecată. Atunci, își adună toate puterile, traversează camera, trage perdelele și aprinde plafoniera. Lumina prea galbenă luminează sărăcăcios patul de fier, masa acoperită cu o față de masă pătată, dulapul vopsit, fotoliul uzat. Și totuși ceva trădează o prezență: parfumul lui Mireille. Imposibil să se înșele. Ravinel se învârtește jur împrejur, aspiră aerul, cu multă delicatețe. E într-adevăr parfumul ei. Câteodată abia perceptibil, câteodată concentrat, aproape greu. Un parfum ieftin, de la Coty. E numai o simplă coincidență? Dar pieptenele ăsta, pe policioara lavaboului?

Ravinel îl ține în mâini, îi simte greutatea în palme. E și asta o

coincidență? L-a cumpărat chiar el la Nantes, într-un magazin din strada La Fosse. Și ultimul dinte e rupt de la jumătate. Nu există doi piepteni la fel în tot Parisul. Și firele de păr aurii, răsucite încă în jurul mânerului! Și cutia asta de bioxynă, al cărei capac, ținând loc de scrumieră, mai are pe el o țigară *High-Life*, abia începută. Căci Mireille se încapățânează să fumeze țigări *High-Life*. Nu-i plac, dar îi place numele. Ravinel e obligat să se așeze pe pat. Ar vrea să plângă cu hohote, cu capul în pernă, cum făcea altă dată, când nu știuse să răspundă la o întrebare pusă de tatăl său. Nici azi nu știe să răspundă. Repetă încet de tot: „Mireille... Mireille...” uitându-se la pieptene și la firele de păr care strălucesc. Dacă n-ar fi aceste fire de păr, ar fi, poate, mai puțin nenorocit. Vede din nou părul, celălalt, cel pe care apa îl închisese la culoare și care se lipea de pielea obrazului ca un tatuaj. Și iată: n-a mai rămas decât acest pieptene și această țigară cu capătul plin de ruj. Trebui să descifreze acest semn, să înțeleagă ce vrea Mireille de la el.

Se ridică. Deschide dulapul, sertarele. Nimic. Pune pieptenele în buzunar. La începutul căsătoriei lor, i se întâmpla să pieptene părul lui Mireille, dimineața. Părul acela, căzând pe umerii goi, cât de mult îl iubea! Câteodată își îngropa buzele în el, pentru a-i simți mirosul de fân cosit, de pământ înțelenit. Semnul, ăsta este! Mireille n-a vrut să lase acest pieptene acolo, acasă, unde și-ar fi pierdut orice semnificație, și a venit să-l lase în camera asta anonimă ca să-i aducă aminte de vremea dragostei lor. E limpede. Nu putea explica nimic. Trebuia ca el însuși să meargă pas cu pas pe drumul întunecat, să încerce s-o regăsească. Și biletul îi dădea întâlnire: *Mă voi înapoia neapărat deseară sau la noapte*.

Acum nu mai poate avea nicio îndoială: o va vedea pe Mireille. I se va arăta ochilor lui. Inițierea e aproape terminată. Nunta este pentru astă-seară. Dintr-o dată are febră și e totuși calm. Duce țigara la gură. Nu vrea să știe ce buze au strâns-o și își reprimă greața care i se urcă în gât, în clipa când o strânge și el între buze. Mireille aprindea deseori țigările, înainte de a i le da. Aprinde bricheta, pufăie primul fum. E pregătit. O ultimă privire în jurul acestei camere unde a luat, fără voia lui, o hotărâre pe care nu îndrăznește să o formuleze.

Iese, întoarce cheia în broască, zărește două puncte fosforescente la capătul coridorului. Cu câteva minute mai devreme, și-ar fi pierdut desigur cunoștința, atât era de încordat, de contractat. Acuma, merge spre acești doi ochi imenși care îl observă din fundul nopții, distinge pisica neagră, așezată pe palier. Pisica pornește pe scară înaintea lui, se întoarce, și cele două luni palide rămân o clipă suspendate. Ravinel nici nu mai caută să-și înăbușe zgomotul pașilor pe trepte. Ajunge la parter, și pisica miaună o dată, o singură dată, într-un fel care te răscolește.

Bătrânul apare pe pragul bucătăriei.

— Nu e aici? murmură el foarte simplu.

— Ba da, spune Ravinel agățând din nou cheia.

— V-am prevenit eu, continuă bătrânul. O crezi plecată, și e aici. E nevasta dumneavoastră?

— Da, spune Ravinel. E nevasta mea.

Bătrânul clătină din cap, ca și cum ar fi prevăzut ceea ce se întâmplă. Adaugă, vorbind parcă numai pentru el:

— Cu femeile, trebuie răbdare.

Face stânga împrejur, cu pisica lui. Ravinel nu se mai miră. Își dă bine seama că a pătruns într-o lume în care legile existenței normale nu se mai aplică în același fel. Traversează holul. Inima îi bate foarte tare, cum se întâmplă când ai băut mai multe cești de cafea tare. Ceața s-a îngroșat. Îi simți răcoarea până în fundul plămânilor. Ceața e ca un frate. Ai vrea să te umpli cu ea și să dispari încetul cu încetul, să te încorporezi în ea. Încă un semn. A început la Nantes, în seara în care... E și aici, ca o barieră protectoare. Numai că trebuie să cunoști sensul tuturor acestor lucruri.

Ravinel își caută mașina. Va fi obligat să meargă cu viteza a doua până la Enghien. Demarează, acționează claxonul. Farurile, așezate la nivelul barei de direcție, aruncă pe drum o fâșie de lumină bolnăvicioasă. E puțin mai târziu de cinci.

Înapoierea asta e calmă. Ravinel are impresia că a fost eliberat. Nu de o povară, dar de plictiseala care se târăște în tot trecutul lui, ca o negură tenace. Meseria asta absurdă, viața asta imposibilă, din client în client, din aperitiv în aperitiv. Se gândește la Lucienne, dar fără cea mai mică urmă de căldură. Lucienne e departe. Se estompează. I-a fost de folos exact numai ca să-l apropie de adevăr. Și chiar dacă nu ar fi întâlnit-o, ar fi ajuns totuși, cu timpul, să înțeleagă.

Ștergătorul zumzăie și își grăbește loviturile de evantai. Ravinel știe că nu se va rătăci. Un simț infailibil al orientării îl conduce în mijlocul norului. E, de altfel, aproape singurul care circulă. Celorlalți le-a fost frică. Le trebuie lumina din plin, itinerarii bine marcate, agenți de circulație la răspântii. Ravinel, pentru prima dată, se aventurează în afara drumurilor frecventate, ia o inițiativă de bărbat. Evită să se gândească la ceea ce îl așteaptă, acolo, la întâlnirea de la Enghien, dar e plin de indulgență, ba chiar de îndurare. Pe șosea, accelerează puțin. Unul din cilindri bate. În mod normal, ar fi trebuit să semnaleze asta mecanicului de la garaj. Dar nimic nu mai e normal. Și toate aceste mici preocupări materiale, sunt de acum încolo depășite.

O mașină îl orbește, cât p-aci să-l atingă, și îl cuprinde o undă de frică,

imediat atenuată. Totuși încetinește. Un accident, astă-seară, ar fi prea idiot. Vrea să ajungă la el acasă lucid și hotărât. Ia cu băgare de seamă ultimul viraj, descoperă primele lumini din Enghien, mai palide decât niște candelă. Schimbă viteza; iată strada lui. Îi este puțin frig. Automobilul își continuă drumul din propriul său elan. Frânează în fața porții. Cu toată negura, poate vedea lumină, în dosul jaluzelelor.

XI.

În dosul jaluzelelor e lumină. Ravinel ezită puțin. Dacă ar fi mai puțin obosit, poate că, în ultimul moment, n-ar intra. Poate chiar că ar lua-o la fugă urlând. Atinge cu mâna pieptenul din buzunar, se uită în susul străzii. Nimeni nu mai poate să-l vadă, și chiar dacă l-ar vedea cineva, n-ar spune decât: „la uite! E domnul Ravinel care se înapoiază”, și s-ar gândi la altceva. A coborât din camionetă și stă în fața porții. Totul se petrece ca de obicei. O va găsi pe Mireille în sufragerie, cosând. Ea va ridica capul.

— la spune, dragul meu, ai călătorit bine?

Și el se va descălța, ca să nu murdărească scara când se va duce sus să se dezbrace. Papucii vor fi așezați pe prima treaptă. Apoi...

Ravinel înfinge cheia în broască. Se înapoiază. Totul s-a șters. N-a omorât niciodată. O iubește pe Mireille. A iubit-o întotdeauna pe Mireille. Își închipuise, din cauza vieții de toate zilele... Dar nu. Mireille e cea pe care o iubește. N-o s-o mai vadă niciodată pe Lucienne. Intră.

Vestibulul e luminat. În bucătărie, becul strălucește deasupra chiuvetei. Închide ușa și spune mașinal:

— Eu sunt... Fernand!

Adulmecă puțin. Miroase a tocană. Pe mașina de gătit cu gaze, iese abur din două cratițe. Flacăra a fost reglată de o mână îndemnatică și econoamă. Abia dacă se umflă, în jurul fiecărui arzător, într-o picătură albăstruie. Pardoseala a fost spălată. Deșteptătorul a fost întors. Arată șapte și zece. Totul e curat, lustruit, strălucitor, și mirosul mâncării parfumează camera. Fără să vrea, Ravinel ridică ușor capacul unei cratițe. Berbec cu fasole, mâncarea pe care o preferă. Dar de ce tocmai berbec? Toate astea sunt prea intime, prea... drăguțe. Atâta pace dulceagă, atâta calm ambiguu... Ar fi preferat puțină dramă. Se reazemă o clipă de bufet. Capul i se învârtește. Va trebui să-i ceară o doctorie lui Lucienne. Lui Lucienne? Dar atunci... Suflă greu, ca un scafandru care revine din Dumnezeu știe ce adâncuri!

Ușa de la sufragerie e întredeschisă. Zărește un scaun, un colț de

masă, o bucată de tapiserie albastră. O tapiserie pe care sunt împrăștiate niște mici calești și niște turnuri de cetate minuscule. Mireille a ales acest desen, amintind *Basmele* lui Perrault. Cea mai mare parte a timpului stă lângă cămin unde aprinde un foc mare, când e umezeală. Ravinel rămâne lângă ușa, cu capul plecat ca un vinovat. Și totuși, nu, nu-și caută cuvintele, nu scornește nicio scuză. Așteaptă ca și corpul să-l asculte, dar corpul lui devine rigid, se cabrează, se lipește de pardoseală, imploră, se zbate într-o luptă imobilă și tăcută. Iată că dintr-o dată sunt doi Ravineli, după cum sunt și două Mireille. Sunt două suflete care se caută și două corpuri care se resping. Ceva pârlăie și trosnește în sufragerie. E focul. Focul e aprins. Săraca Mireille! Trebuie să-i fie atât de frig! Îi apare imediat, imaginea băii. Nu, nu! Nu-i adevărat!

Ravinel împinge puțin ușa, tremurând. Vede masa. E pusă. Își recunoaște șervetul, într-un inel de lemn de merișor. Lumina plafonierei sclipește pe rotunjimile carafei. Fiecare obiect e primitiv și redutabil...

— Mireille!

El este cel care șoptește, care cere voie să intre. Ce înfățișare și-a ales ea oare? Acea pe care o avea înainte de... Sau cea de după... cu părul lipit, cu nările strânse... Sau poate chiar alta, aspectul fluid și albicios al ectoplasmelor? Ei, haide! Să nu-mi pierd firea. Să nu pierd... Asta a spus-o omul de la garaj: nu trebuie să scapi pedalele.

A împins ușa, o deschide larg până atinge peretele. Fotoliul e gol, lângă focul care arde, în dosul paravanului de aramă, care apără de scânteii. Pe masă sunt două tacâmuri. De ce două?... Dar de ce nu două? Își scoate impermeabilul, îl aruncă pe fotoliu... Ah! Un bilețel pe farfuria lui Mireille. De data asta a întrebuințat hârtia de scrisori a firmei.

Sărăcuțul mai drâz,

Fără îndoială, nu avem noroc. Ia masa fără mine. Mă înapoiez.

Mă înapoiez! Ce cuvânt straniu! Nu a făcut-o dinadins, și totuși asta spune tot. Examinează încă o dată scrisul, ca și cum ar fi putut avea vreo îndoială. Dar de ce nu a semnat Mireille aceste două ultime bilețele? Poate că, acolo unde este acuma, nu are o personalitate bine definită. Ceea ce îi dădea o individualitate s-a atenuat... Dacă ar fi adevărat! Dacă ai putea să te dezbari dintr-o dată de toată povara ta, trecut, destin, până și de numele tău! Să nu mai fii Ravinel. Să nu mai porți numele ridicol al celui profesoraș maniac care i-a terorizat copilăria. Ah! Mireille! Ce speranță!

Cade greoi în fotoliu și, deja, mâinile lui care au prins din nou încredere desfac șireturile pantofilor, apoi ațâță focul. Lângă cămin e

călduț, ca într-o clocitoare. Când Mireille o să fie aici, va trebui să-i explice totul... Va trebui să-i vorbească de Brest, căci totul a început la Brest... N-au îndrăznit niciodată să-și povestească copilăria. Ce știe el despre Mireille? A intrat în viața lui la douăzeci și patru de ani, ca o străină. Ce făcea ea cu zece ani mai înainte, când nu era decât o fetiță cu o fundă în păr? Știa ea oare să se joace singură? De-a ce fel de jocuri secrete? Poate de-a jocul cu ceața, și ea. Îi era oare frică, seara? Era oare urmărită, în visele ei, de un fel de căpcăun învârtind deasupra capului niște foarfeci semănând cu două coase încrucișate? Ce învățase? Cu ce camarade? Ce-și povesteau fetițele între ele? Pentru ce simțea Mireille dintr-o dată nevoia să plece, să plece foarte departe, cine știe, poate până la Antibes? Au trăit unul lângă altul, fără să știe că sufereau de aceeași durere care nu are nume. Erau aici, în casa asta prea tăcută, și ar fi vrut să fie altundeva, indiferent unde, numai să fie soare, flori, paradis. El, el crede încă în paradis. Îi vine în minte sora Madeleine, care îl învăța catehismul. Vorbea despre păcat cu un aer feroce. Era foarte bătrână, sub scufia cu colțuri ascuțite și, câteodată, părea să fie rea. Dar când vorbea de paradis, nu puteai decât s-o crezi. Îl descria ca și cum l-ar fi văzut: un parc imens, inundat de lumină... peste tot animale, animale blânde cu ochii duioși, și niște flori ciudate, albastre și albe. Și adăuga, coborându-și ochii pe mâinile ei îmbătrânite și obosite, cu zbârciturile puțin înnegrite: „Nimeni nu va mai lucra niciodată, niciodată”. Iar el se simțea trist și fericit, în același timp. Era de pe atunci sigur că va fi foarte greu să intri în paradis.

Se scoală, își duce pantofii în bucătărie, îi așază la locul lor, pe o scândură, lângă bufet. Papucii îl așteaptă, la capul scării, niște papuci *charantezi* pe care i-a cumpărat la Nantes, lângă piața Royale. E absurd să-ți amintești toate detaliile astea, dar memoria lui e surescitată. Capul îi este plin de imagini. Stinge gazul. Nu-i e foame. Nici lui Mireille n-o să-i fie foame. De altfel, ei nu mai poate să-i fie foame. Urcă treptele, încet, cu o mână la coaste. Lampa de pe scară e aprinsă. E lumină și în dormitor, ca de altfel și în birou. Asta dă casei un aer de sărbătoare. Când au venit să o locuiască pentru prima oară, avusese grijă să aprindă peste tot, pentru ca surpriza să fie și mai totală, și mai emoționantă, și Mireille bătuse din palme, atinsese mobilele, pereții, ca și cum ar fi vrut să se convingă că nu visează. Se plimbă încoace și încolo, fără nicio treabă, cu un început de migrenă. Patul a fost făcut. Sticla goală nu mai e sub dulap. Biroul este iar în ordine. Se așază în fața mesei pe care se îngrămădesc dosare multicolore. *La Blache et Lehuédé*, i-au cerut un raport... Un raport despre ce?... A uitat. Toate astea sunt așa de departe, așa de inutile! Un zgomot ușor afară. Traversează biroul, apoi dormitorul,

ascultă, lângă fereastra care dă în stradă. Se aud pași de bărbat, apoi o ușă se închide. Funcționarul de la S.N.C.F., care se înapoiază acasă.

Ravinel se întoarce în birou. A lăsat toate ușile deschise ca să nu fie luat pe neașteptate. Probabil că va recunoaște printr-o alunecare, o atingere ușoară, prezența lui Mireille. Pentru ce scotocește în sertarele mesei lui de lucru? Nevoia de a-și recapitula existența, de a ști unde se află? Sau nevoia de a înșela așteptarea, de a răvăși niște hârtoage pentru a-și fixa gândurile, care se împrăstie dureros? Jos, deșteptătorul bate surd secunde. E puțin mai mult de șapte și jumătate. Hârtii, sertarele sunt pline de ele. Prospecte, ciorne de rapoarte, reclame pentru nade, mulinete, undițe pentru pescuitul cu lanseta, pești artificiali... Fotografii de pescari, pe marginea unui canal, a unui eleșteu, a unui râu... Extrase de presă: *Concursul de pescuit de la Nort-sur-Edre... - Un pescar din regiunea Gaule Redonaise prinde o știucă de douăsprezece livre. El a întrebuințat mătasea Arianne...* Atâtea fleacuri, ca să ajungi la această veghe! O viață fără importanță!

În sertarul din stângă, materialul pentru fabricat muște artificiale. Ravinel simte un mic regret. A fost, orice s-ar spune, un artist în felul lui. A inventat muște artificiale, așa după cum alții inventează flori noi. În catalogul firmei, există o pagină în culori consacrată muștelor Ravinel. Despărțiturile sertarului sunt pline cu fire de păr, de puf, de pene, de mici corpuri care tremură, care se îngrămădesc ca un roi zgribulit, ca o ecloziune de efemeride pe care prima răcoare a nopții le doboară grămadă, la piciorul unui zid. Această îngrămădire de gândanii păroase e puțin cam dezgustătoare. Oricât ai ști că sunt făcute din fire, din pene și din metal, ele tot te fac să te gândești, mai ales cele verzi, cantaridele, la un osuar secret.

Ravinel închide sertarul. Nu va mai avea timp să scrie cartea aceea despre muște, la care se gândea de mult. Ceva se va pierde, care ar fi putut... Hai! fără slăbiciuni. Ascultă. Tăcerea e așa de adâncă, așa de compactă, că i se pare că aude curgând pâraul, lângă spălătorie. E o iluzie, bineînțeles. O iluzie neplăcută, pe care trebuie s-o îndepărtezi cu orice preț. Își vără mâinile în alt sertar, manipulează foi dactilografiate, dubluri, copii, găsește, în fund, un teanc de rețete. Ah! da, cât e de mult de atunci! Sunt toate dinaintea căsătoriei lui. Crezuse că avea un cancer, pentru că nu mai avea poftă de mâncare și pentru că stătea treaz nopți întregi, cuprins de frisoane, cu un gust de sânge în gură. Și apoi, a înțeles că se speriasse de un cuvânt, că își impunea un fel de pedeapsă, ca și cum ar fi fost drept ca o suferință să-i roadă intestinele, zi după zi. Își reprezenta cancerul sub forma unui păianjen pentru că, atunci când era mic de tot, leșina când vedea păianjeni, și erau destui, în casa de la

Brest, de necrezut cât de mulți erau. Cine știe dacă interesul lui pentru muștele artificiale nu se datora...

Scara a trosnit și Ravinel rămâne nemișcat, la pândă. O trosnitură scurtă și apoi nimic, numai mersul repezit al deșteptătorului, acolo, jos. Probabil că e lemnul de stejar care se mai strâmbă încă. Toate lămpile astea aprinse dau, dintr-o dată, un aer lugubru. Și dacă Mireille ar apare, acolo, pe pragul biroului, simte că ceva ar trosni și înlăuntrul lui, s-ar rupe cu un sunet limpede, și că s-ar prăbuși, fulgerat. Simte, dar asta nu vrea să zică nimic. Simțea el și cancerul și totuși mai e încă în viață. Nu se moare așa de ușor. Dovadă, că a fost nevoie de suportii din cămin... Destul! Destul!

Se ridică, împinge fotoliul ca să facă zgomot și să rupă vraja. Umblă, de la un perete la altul, apoi intră în dormitor, deschide dulapul de haine. Rochiile sunt acolo, agățate de umerase, înțepenite într-un miros acru de naftalină. Încă un gest idiot. Ce se aștepta să descopere?... Trânțește ușa cu piciorul, coboară scara. Liniștea asta! De obicei se aud trenurile care trec. Dar ceața a înăbușit orice urmă de viață. Nu se aude decât nenorocitul ăsta de deșteptător! Nouă fără un sfert. Niciodată nu a venit acasă așa de târziu! Adică... Ridică din umeri. Se vede acționând. Se aude vorbind. Și în același timp niște idei ciudate îi explodează în minte. Lui Mireille i s-a întâmplat desigur ceva neplăcut... Un accident!... Gânduri dinainte, care se amestecă cu gânduri de după aceea... și toate vuiesc, se învârtesc, îi apasă pereții craniului. Face un ocol prin sufragerie. Focul începe să se stingă. Ar trebui să aducă lemne din pivniță. Dar nu are curajul să se ducă în pivniță. Capcana e poate pregătită în pivniță? Care capcană? Nu-i nicio capcană.

Își toarnă puțin vin pe care îl bea cu înghițituri mici, zgârcite. Ce mult întârzie! Se urcă din nou pe scară. Se simte greu, greu. Și dacă nu vine? Va trebui oare să aștepte până dimineața și, din nou, până seara, mereu, mereu... Ajunge la limita oricărei rezistențe posibile. Dacă nu vine ea, îi va ieși el în întâmpinare. Își scoate revolverul, calduț încă, de o plăcută căldură umană. E în mâna lui ca o jucărie sclipitoare și inofensivă. Cu degetul mare împinge siguranța. Nu mai e capabil să priceapă mecanismul perculatorului, al exploziei. Nu-și poate imagina de loc cum și-ar lipi această țevă albăstruie pe piept sau pe tâmplă. Nu! E evident, lucrurile nu se vor petrece așa.

Pune din nou arma în buzunar, se așază la birou. Poate că ar trebui să-i scrie lui Lucienne? Dar ea tot nu l-ar crede. Și-ar închipui că minte. Ce gândește ea despre el, de fapt? Haide! De ce să te amăgești? Îl consideră ca pe un biet prăpădit. Lucrurile astea, le ghicești din prima dată. Nu-l disprețuiește, nu. Deși... Dar asta nu e dispreț. Mai bine zis, îl

consideră drept un... A întrebuințat un cuvânt caraghios... Un abulic⁶! Un biet om fără vlagă, ce mai! Și, în fond, asta și este. Prea deseori au vrut alții, au gândit alții, pentru el. Prea deseori au dispus de el fără să-l consulte. Chiar și Mireille... Un abulic! Și totuși, Lucienne a fost totdeauna atrasă... De ce a fost oare atrasă?... Își dădea el bine scama că îl studia mereu, că încerca să-i definească întreg caracterul și, câteodată, avea un gest de adevărată tandrețe. Ochii ei păreau să spună: curaj! Sau îi vorbea cu drăgălășenie de viitorul lor, fără să precizeze nimic dar, cu toate acestea, era mai mult ca o făgăduială. E adevărat că era drăguță și cu Mireille. Și poate că se arăta fraternală cu toate pacientele ei, când erau pe moarte. Adio, Lucienne!

Cu un deget distrat, răvășește hârtiile împrăștiate. Și iată că scoate la iveală alte fotografii. Fotografii de ale lui Mireille, luate cu Kodakul pe care i l-a oferit, chiar așa, câteva zile înainte ca ea să se îmbolnăvească de febră tifoidă. Sunt și fotografii de ale lui Lucienne, cam din aceeași epocă. Înșiră cartoanele lustruite, rupte pe margini, le compară. Ce fină e Mireille! Subțire ca un băiețaș, atrăgătoare cu ochii ei mari, candizi, fixați pe obiectiv, dar care privesc mai departe, mult mai departe, dincolo de umărul lui, ca și cum el ar fi ascuns imaginea fericirii. Ca și cum s-ar fi interpus între Mireille și ceva pe care Mireille aștepta de foarte mult timp. Lucienne e așa cum a văzut-o întotdeauna. Strictă, impersonală, cu umerii aproape drepți, cu bărbia puțin greoaie, frumoasă totuși, cu un fel de frumusețe rece și periculoasă. El... nu, nu e nicio fotografie a lui. Niciodată nu i-a dat în gând lui Mireille să ia aparatul ca să-l fotografieze. Și nici lui Lucienne. Răstoarnă teancul gros de foi, de plicuri. Găsește, până la urmă, o fotografie de identitate, îngălbenită de vreme. E din timpul când și-a luat carnetul de conducere. Câți ani avea atunci? Douăzeci și unu, douăzeci și doi? Nu era chel, pe vremea aceea. Avea figura slabă, avidă și dezamăgită în același timp. Imaginea nu e clară. Despre el, nu rămâne decât acest vestigiu pe jumătate șters. Visează în fața fotografiilor care, așa alăturate, înfățișează o poveste pe care nimeni nu o va ști niciodată. Trebuie să fie târziu. Zece? Zece și jumătate? Umiditatea de afară se infiltrează încet prin pereții prea subțiri. Îi este frig. Amorțește în fotoliu. Nu mai are destulă energie ca să-și conducă gândul. E ca și cum ar fi prins într-o plasmă de tăcere și de lumină vie. Va adormi oare aci pe loc? Oare Mireille contează pe somnul lui? Se străduie cu disperare să-și țină ochii deschiși, se scoală gemând. Camera îi pare

6 (Adesea substantivat) Care suferă de *abulie* (Boală psihică caracterizată prin lipsa mai mult sau mai puțin pronunțată a voinței; nehotărâre, inerție.).

neobișnuită, ireală. Desigur că a dormit câteva clipe. Nu trebuie să doarmă. Cu niciun preț. Târându-și picioarele, o ia în jos pe scară, intră din nou în bucătărie. Deșteptătorul arată zece fără zece. Acuma, oboseala se abate asupra lui Ravinel, îl încovoae. Sunt nopți și nopți de când nu mai doarme. Mâinile îi tremură tot timpul, ca ale unui alcoolic, și îi e sete, e uscat, arid, iar înlăuntrul lui se simte pipernicit. Dar renunță să caute săculețul cu cafea, mașina de măcinat. Ar fi prea lung. Își îmbracă, foarte simplu, pardesiul, ridicând gulerul. Cu barba asta, în papuciiăștia vechi, cu ce seamănă oare? Adineauri, gazul aprins, masa pusă, totul îi păruse fantastic și teribil. Acuma are impresia că umblă în vis, într-o casă care nu mai e chiar cu totul a lui. Rolurile sunt inversate. El este fantoma. Ea este cea foarte vie, cea foarte sănătoasă. Va fi destul să intre, ca el să fie împins înapoi, în propriul lui neant.

Umblă în jurul mesei, din ce în ce mai încet. E cu capul gol, dar are impresia că o pălărie prea strâmtă îi strânge fruntea. În sfârșit, epuizat, stinge lumina la parter și se urcă din nou la etaj. Stinge și în dormitor și se refugiază în birou, a cărui ușă o închide. Nu va mai avea puterea să înfrunte întunecimile scării și ale bucătăriei. În orice caz, are să audă...

Timpul trece. Ghemuit în fotoliu, Ravinel cedează încetul cu încetul unei abrutizări obsedante. Amintiri incoerente îi defilează pe sub pleoapele închise. Dar nu doarme. Pândește tăcerea, o tăcere enormă care, câteodată, se schimbă în zumzet, în vuiet de scoici. E singur, în centrul unei mici insule de lumină, ca un naufragiat. Este un naufragiat. Se va îneca la rândul lui, va coborî în lumea lividă, ascunsă, lipicioasă, a peștilor. Un vis pe care l-a trăit de multe ori. A mai visat, foarte des, că era invizibil, că trecea prin pereți, că vedea fără să fie văzut. Era chiar un mijloc ca să scape de obsesia lecțiilor, a examenelor. Se topea pe loc. Îl credeau absent, dar el observa totul. Poate că tocmai contactul cu el i-a dat lui Mireille darul de a fi în mai multe locuri, în același timp...

Cineva a mișcat.

Se smulge somnolenței care îi arde ochii, îi îngheață mâinile și picioarele. Întinde gâtul, se umple din nou de substanță, își simte epiderma, ca pe o peliculă din care se retrăsese numai pentru un timp. E oare un zgomot? A avut impresia că venea din grădină. Din grădină, sau chiar de la intrarea casei.

Un fluierat, departe. Trenurile reîncep să circule. Ceața se risipește, desigur.

De data asta aude. Ușa s-a închis. Cineva tatonează. Declicul comutatorului...

Gâfâie, încetișor, ca un muribund. Aerul îi șuieră în fundul gâtului, îl sfâșie.

Ușa bucătăriei e și ea la rândul ei împinsă. Și dintr-o dată, se aude până aici sus, pasul săltăreț, sacadat, împiedicat de fusta strâmtă a taiorului. E ea. Tocurile lovesc pardoseala de cărămizi. Apoi se aude zgomotul ușor al butonului electric și el își crispează dureros obraji ca și cum lumina din bucătărie l-ar orbi. Un moment de tăcere. Își scoate desigur pălăria. Totul se petrece obișnuit, ca înainte... Se îndreaptă spre sufragerie.

El geme, se sufocă, se sucește pe scaun ca să se poată scula în picioare. Mireille!... Nu. Va intra... Nu trebuie...

Vătraiul vibrează. Butucii se prăbușesc, apoi se aud niște zgomote de farfurii. Un lichid umple un pahar. Obiectele încep să vorbească, să se miște. Pantofi cad unul după altul. Papuci vechi coboară de pe scândura lor și fac flip-flap prin bucătărie, în direcția scării. Flip pe prima treaptă, flap pe a doua.

Plânge, ghemuit. Nu va putea să se ridice, să meargă până la ușă ca să întoarcă cheia. Știe că e viu, că e vinovat, că va muri.

Flip pe a treia, flap pe următoarea. Flip-flap. Flip-flap. Se apropie, urcă, urcă până pe palier. Trebuie să fugă, să treacă peste limită, să străpungă peretele subțire al vieții. Se caută. Degetele se enervează, înnebunesc.

Dincolo de coridor, picioarele lunecă pe parchetul dormitorului. Lampa mare din mijloc se aprinde. Pe sub ușa biroului se vede lumină. E în spatele ușii, chiar în spate, și cu toate astea nimeni nu poate fi în spatele ușii. Prin obstacolul care îi desparte, se ascultă, cel viu și cel mort. Dar de care parte e cel viu, de care parte e cel mort?

Apoi clanța de la ușă începe să se miște, încet, și Ravinel se destinde. Toată viața a așteptat momentul acesta. Acuma trebuie să devină din nou o umbră. E prea greu să fii un om. Nu mai vrea să știe. Nici măcar Mireille nu-l mai interesează. Își strânge gura pe țeava revolverului ca să bea moartea ca pe o băutură magică. Ca să uite. Apasă, foarte tare, pe trăgaci.

EPILOG

— Mai e mult până la Antibes? Întrebă călătoarea.

— Cinci minute, spuse controlorul.

Nu se vedeau, dincolo de geamurile brăzdate de ploaie, decât niște lumini rătăcitoare și, din timp în timp, când expresul trecea de-a lungul unui taluz, înșirarea tremurândă a vagoanelor luminate. Nu mai știai dacă marea e la dreapta sau la stânga, dacă trenul merge spre Italia, sau dacă merge înapoi spre Marsilia. O aversă brutală biciui ferestrele.

— Grindină, murmură cineva, îi plâng pe turiștii care vin pe Coastă, anul acesta.

Nu cumva în observația asta era vreo intenție ascunsă? Călătoarea deschise din nou ochii, descoperi pe bărbatul așezat în fața ei. Se uita la ea. Își înfundă și mai mult mâinile în buzunarul mantoului, dar cum să le împiedici să tremure? Se vedea desigur că avea febră, că era bolnavă, bolnavă... Știuse tot timpul că se va îmbolnăvi, că nu va avea puterea să reziste până la capăt. Bărbatul ăsta, așezat în fața ei de atâta vreme... de la Lyon sau de la Dijon... poate de la Paris... Nu-și mai aducea aminte... Îi era teribil de greu să-și urmeze propriile gânduri... Dar era foarte sigură de un lucru: că e suficient să te gândești numai o clipă ca să înțelegi că o femeie care tușește, care e scuturată de friguri, a răcit. Și dacă a răcit, asta înseamnă că a fost *udă*... Pornind de aci, orice om mai indiscret ar putea să priceapă tot restul, până la noaptea petrecută sub prelată... N-ar fi trebuit să se îmbolnăvească. Era stupid. Era nedrept. Și era poate și periculos pentru că nu mai era vorba, acum, de un guturai prost îngrijit.

Tuși. O dureau spatele. Își aduse aminte de o prietenă de pe vremuri care se îmbolnăvisese de tuberculoză dintr-o răceală căpătată ieșind de la un bal. Toată lumea spunea: „Sărăcuța de ea! Ce cruce are de dus bărbatul ci în spinare! Nu e prea plăcut, o femeie care zace mereu în pat...”

Trenul ajunsese la ace și bărbatul se sculă. Făcu cu ochiul... Făcuse într-adevăr cu ochiul? Un fir de praf, poate, pe care încerca să-l îndepărteze?

— Antibes, murmură el.

Vagonul aluneca de-a lungul unui peron acoperit cu o materie roșiatică. Trebuia oare să rămână în tren, să aștepte... „Nu e prea plăcut, o femeie care zace mereu în pat.” Fraza asta va deveni obsedantă. Era deja obsedantă. Cine oare o recita cu o voce așa înceată, așa de înceată, așa de plină de aprehensiune? Călătoarea își apucă valiza, își pierdu echilibrul, se agăță de fileu. Era mai bine să coboare, să facă un

ultim efort, să lupte contra amețelii. Ah! Să poți dormi! Să poți dormi!

Ploaia era rece. Peronul se lungea, interminabil, cu cimentul lui roșu. Cât timp va trebui să umble ca să ajungă până la silueta aceea imobilă, acolo, care nici măcar nu întindea brațele?... Bărbatul dispăruse. Nu mai erau pe lume decât două femei, pământul ăsta de culoarea sângelui uscat și ploaia care lucea pe niște șine. Încă zece metri... Încă zece pași...

— Mireille!... Dar ești bolnavă!... Plângi?...

Lucienne e puternică. Poți să te sprijini pe ea, să te lași condusă de ea. Ea știe unde trebuie să mergi, ce trebuie să faci. Da, Mireille plânge... oboseala... angoasa... Nu aude prea bine ce spune Lucienne, din cauza zgomotului pe care îl face vântul.

— Mă asculți?... întreabă Mireille. Ne urmărește?

Pierde puțin noțiunea lucrurilor, dar e perfect conștientă că e palpată de o mână nervoasă, susținută de un braț care o împiedică să cadă.

— Ajută-mă... Ușa...

Cea care a vorbit e Lucienne și după aceea e hăul negru. Și totuși Mireille își dă scama că merg cu un taxi, și apoi că e urcată de un ascensor. Și mereu zgomotul ăsta de vânt care acoperă cuvintele lui Lucienne. Lucienne nu înțelege că totul e pierdut. Trebuie să-i explice, trebuie...

— Nu te agita, Mireille!

Mireille nu se agită. Simte doar că trebuie să vorbească, să explice lui Lucienne niște lucruri de o importanță capitală. Bărbatul ăsta...

— Culcă-te, draga mea. Nimeni nu te-a urmărit, te asigur... Nimeni nu s-a ocupat de tine.

Vântul nu mai e așa de tare. Și de altfel cum să fie vânt în camera asta liniștită, luminată de o lampă mică? Lucienne prepară o seringă. Nu! În niciun caz o seringă! Nicio injecție! Mireille a înghițit deja atâtea droguri.

Lucienne dă la o parte cearșafurile. Acul pătrunde. Abia dacă a simțit o înțepătură fulgerătoare. Cearșafurile o acoperă din nou. Sunt răcoroase și Mireille își aduce aminte de baia în care a trebuit să se cufunde, când Fernand o credea adormită. Apoi, a doua oară, când Fernand o credea înecată, moartă de mult. Revede, dintr-o dată, toate detaliile. Se ținea dreaptă și țeapănă. Îi era frică... frică să nu pară prea vie. Dar Lucienne pregătise prelată... Fernand nu a văzut altceva decât un corp ud learcă pe care trebuia să-l înfășori cât mai repede. Noaptea teribilă începuse puțin mai târziu... frigul, crampele, și pentru a-i pune capăt, alunecarea piezișă în râu, la spălătorie, pieptul care se blochează, apa care pătrunde în nări. Imediat ce Fernand s-a îndepărtat ar fi trebuit să urmeze prescripțiile lui Lucienne, în loc de a le amâna pe mai târziu... Mireille își

jură că va fi ascultătoare. Deja, resimte o stare plăcută și un sentiment de securitate. Dacă ar fi ascultat întotdeauna de recomandările lui Lucienne! ... Lucienne nu știe ea oare, în fiecare clipă, în mod infailibil, ceea ce trebuie făcut? Nu prevăzuse ca, până la cel mai mic gest, reacțiile lui Fernand? El *nu putea* să întârzie în camera de baie... el *nu putea* să se uite o ultimă oară la cea care era moartă... el *nu putea* să înțeleagă misterul, chiar raționând, mai ales raționând... Lucienne veghea, gata să intervină, gata să pună din nou fatalitatea pe drumul cel bun. Și dacă, cu toate astea, Fernand ar fi descoperit... *Ce riscau ele?* Asasinul era el. Lucienne veghează încă și în seara asta chiar. Se apleacă deasupra patului. Mireille închide ochii. Se simte bine. Iartă-mă, Lucienne, că nu te am ascultat... Iartă-mă, Lucienne că m-am dus la fratele meu, cu riscul de a compromite totul... Iartă-mă că m-am îndoit de tine, câteodată... Ești dură, Lucienne. Nu poți ști niciodată dacă faci ceva din dragoste sau din interes...

— Taci, murmură Lucienne.

Deci, aude totul, chiar și cele mai secrete gânduri, sau poate Mireille a vorbit, în toropeala somnului iminent? Mireille deschide din nou ochii. Zărește, foarte aproape de obrazul ei, obrazul confuz al lui Lucienne. Atunci încearcă să-și revină. A uitat principalul... Misiunea ei nu a luat încă sfârșit. Se agață de cuverturi, se ridică.

— Lucienne... am pus totul la loc acolo... în sufragerie... în bucătărie... Nimeni nu poate bănuși că...

— Bilețelele prin care îi anunțai înapoierea ta?

— Le-am luat din buzunarul lui.

Niciodată Lucienne nu va ști cât o costase pe Mireille gestul acela. Era sânge peste tot. Săracul Fernand! Lucienne pune mâna pe fruntea lui Mireille.

— Dormi... Nu te mai gândi la el... Era condamnat, într-o zi sau alta, ar fi evadat. Nu mai putea să trăiască.

Cât de sigură e de ea! Mireille se agită. Ceva o mai chinuie... O idee imprecisă... Adoarme dar, într-un ultim efort de luciditate, mai are timp să gândească: „Deoarece nu a bănușit nimic! Deoarece nu s-a mai gândit niciodată la prima poliță de asigurare, cea pe care o semnase în favoarea mea, ca să mă facă să semnez pe cealălaltă...” Pleoapele i se închid din nou; respirația i se liniștește. Va ignora întotdeauna că trecuse foarte aproape de remușcare.

...Acuma, e soare. Acuma, viața reîncepe după ore și ore de inconștiență. Mireille întoarce capul, la dreapta, la stânga. E foarte obosită, dar surâde pentru că vede un palmier în grădină, un palmier

gros, cu trunchiul acoperit cu un soi de fire din cânepă, negricioase. Agită, pe perdele, un evantai de umbre. Frunzele foşnesc uşor. Dă o impresie de lux. Mireille nu-şi mai aminteşte de grijile din ajun. E bogată. Ele sunt bogate. Două milioane! Societatea de asigurare nu va face nicio dificultate. Termenul de doi ani, prevăzut pentru sinucidere, n-a fost oare respectat? Totul e în perfectă ordine. Nu mai are altceva de făcut decât să se vindece.

O frază zumzăie dintr-o dată în capul lui Mireille. „Nu e prea plăcut, o femeie care zace mereu.” Obrajii i se colorează cu puţin roz. Nu! Nu e prea plăcut, pentru nimeni. Dar nu va zace tot timpul. Lucienne cunoaşte desigur medicamente eficiente. E meseria ei. Vede din nou, fără să vrea, casa de pe cheiul La Fosse şi pe Fernand ridicând carafa... „Nu e prea plăcut, o femeie care zace mereu...” Pe noptieră e o carafă. Mireille o contemplă. Carafa se irizează de lumini delicate, ca acele sfere de cristal în care prezicătorii descoperă contururile viitorului. Mireille nu ştie să citească viitorul în sfera de cristal, o trece un fior şi, când se deschide uşa, întoarce repede ochii, ca şi cum ar fi fost prinsă cu o greşeală.

— Bună dimineaţa, Mireille... Ai dormit bine?

Lucienne e îmbrăcată în negru. Surâde, se apropie cu pasul ei bărbătesc, apăsător. Apucă încheietura mâinii lui Mireille.

— Ce am? şopteşte Mireille.

Lucienne se uită lung la ea, ca şi cum ar cântări şansele ei de a trăi sau de a muri. Tace.

— E grav?

Artera bate sub degetele care strâng încheietura mâinii.

— Va cere timp, şopteşte în fine Lucienne.

— Spune-mi ce este?

— Sâât!

Lucienne ia carafa, se duce să schimbe apa. Mireille se sprijină pe coate, îşi întinde obrăjorul ei atent către uşa întredeschisă, care lasă să se vadă tapiseria de culoare deschisă a vestibulului. Urmăreşte, după zgomote, toate gesturile lui Lucienne. Ultimul gâlgăit în chiuvetă, uşoara modulaţie a curgerii în cristal, al cărui sunet se schimbă brusc, când apa ajunge la gât. Trebuie atât de mult timp ca să umpli o carafă? Strigă, cu un râs forţat care se termină cu o chintă de tuse:

— Totuşi! A trebuit să am o teribilă încredere în tine... Căci, în sfârşit, până în ultima clipă, puteai să alegi.

Lucienne închide robinetul, şterge încet carafa cu cârpa atârnată de perete.

Şopteşte, printre dinţi, foarte încet:

— De unde ştii că nu am şovăit?

